Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Cao-afspraken over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden

Cao-afspraken over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden

Colofon

Contactpersoon [redacted]
Wetenschappelijk medewerker, projectleider
[redacted]

Bijlagen

Bijlage I: Cao sectorindeling, soort en categorisering naar grootte
Bijlage II: Matrix cao-afspraken verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden
Bijlage III: Analyses naar economische sector, grootte, en soort cao
Bijlage IV: Totaalbestand actieve, bij SZW aangemelde cao's

Project medewerkers

Infographic en illustraties

Inhoud

1. Inleiding 7
1.1 Achtergrond 7
1.2 Cao-afspraken over duurzaamheid en klimaat 8
1.3 Doel van het onderzoek 9
2. Methodologie 10
2.1 Onderzoeksvraag 10
2.2 Data-verzameling 10
2.2.1 Cao-onderzoek 10
2.2.2 Principeakkoorden 10
2.2.3 Cao-teksten en principeakkoorden: aanvulling en overlap 11
2.3 Data-analyse 11
3. Resultaten 13
3.1 Duurzaamheid & klimaat in de collectieve arbeidsvoorwaardenwetgeving 13
3.1.1 Duurzaamheid en klimaat in de cao – de voorlopers 13
3.1.2 Klimaatvisies en -ambities: stand van zaken op peildatum 1 januari 2024 15
3.2 Mobiliteit 17
3.2.1 Openbaar vervoer 18
3.2.2 Fiets 20
3.2.3 Combinatie van vervoermiddelen vergoed 25
3.2.4 Deelauto's / carpoolen 26
3.2.5 Autoleaseregelingen 27
3.2.6 Samenvatting mobiliteit 27
3.3 Thuiswerken 31
3.4 Verduurzaming huis en leefomgeving werknemer 31
3.4.1 Aantal cao-afspraken en bestedingsdoelen 31
3.4.2 Vergoeding 32
3.4.3 Analyse naar sector, grootte en soort 33
3.4.4 Totaalbeeld in samenhang met mobiliteit 33
3.5 Verduurzaming bedrijfsvoering 34
3.6 Principeakkoorden 2023 en 2024 35
3.6.1 Mobiliteit 35
3.6.2 Verduurzaming huis en leefomgeving werknemer 38
3.6.3 Verduurzaming bedrijfsvoering 38
3.6.4 Verkenning en studie afspraken 38
3.6.5 Samenvatting afspraken in principeakkoorden 39
4. Conclusie 41
4.1 Voornaamste bevindingen 41
4.2 Aanbevelingen voor aanvullend onderzoek 43
4.3 Tot slot 44

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Samenvatting 'Cao-afspraken over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden'

Inleiding

In het Klimaatakkoord van 2019 staan afspraken tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties, het Rijk en decentrale overheden om de Nederlandse klimaatdoelstellingen te behalen. Ook voor cao-partijen is klimaatverandering een steeds belangrijker thema. Met dit onderzoek brengt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de huidige cao-afspraken over verduurzaming en klimaat in beeld.

*Resultaten**

Onderzoeksmethode

Cao-onderzoek

657 cao's
onderzocht op peildatum 1 januari 2024

6,2 miljoen
werknemers onder de onderzochte cao's

Principeakkoorden

Voordat een cao wordt aangemeld sluiten sociale partners een principeakkoord af waarin voornamelijk nieuwe afspraken worden vastgelegd. Voor dit onderzoek zijn **473 principeakkoorden** onderzocht, die in 2023 en de eerste helft van 2024 zijn afgesloten.

Mobiliteit

Bijna de helft van de CO2-uitstoot van personenmobiliteit wordt veroorzaakt door woon-werkverkeer en zakelijk verkeer. **In iets meer dan 1 op de 3** onderzochte cao's is tenminste één afspraak te vinden over het verduurzamen van het woon-werkverkeer:

Volledige vergoeding voor het openbaar vervoer
125 cao's, van toepassing op 1,1 miljoen wns

De cao benoemt een kilometervergoeding voor fietsen of lopen naar werk
41 cao's, van toepassing op 920.000 wns

Een fietsregeling voor de aanschaf of lease van een fiets
127 cao's, van toepassing op 892.000 wns

Bevorderen van gebruik van deelauto's of carpoolen
15 cao's, van toepassing op 318.000 wns

Combinatie van vervoermiddelen vergoed
11 cao's, van toepassing op 198.000 wns

Thuiswerken

In 231 cao's staat een afspraak over thuiswerken. **In vijf cao's** worden afspraken over thuiswerken gekoppeld aan de ambitie om duurzaam te werken en CO2-uitstoot terug te dringen.

*Genoemde cijfers hebben betrekking op cao-afspraken. Regelingen die buiten de cao zijn uitgewerkt vallen buiten dit onderzoek.

Voor meer informatie
www.uitvoeringarbeidsvoorwaardenwetgeving.nl

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Verduurzamen leefomgeving

Werkgevers kunnen ook verduurzamingsmaatregelen van werknemers thuis financieel ondersteunen. Op peildatum 1 januari 2024 bevatten **tien cao's** zo een afspraak, met de volgende bestedingsdoelen:

Zonnepanelen

Warmtepomp

Isolatiemaatregelen

Laadpaal

Energiecoach

Inductiekookplaat

Regenpijp afkoppelen

Groen dak

A++ witgoed

Groenfonds

Tot slot

De verwachting is dat het aantal cao-afspraken over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden in komende jaren verder zal toenemen. Hiervoor zijn drie redenen:

- De aandacht voor deze thema's in arbeidsvoorwaardennota's
- Inzet op moderne arbeidsvoorwaarden in tijden van arbeidsmarktkrapte
- Verdere doorwerking van de doelstellingen uit het Klimaatakkoord van 2019

Cao-afspraken over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden kunnen een bijdrage leveren aan:

- Aantrekkelijk werkgeverschap
- Kostenbesparingen voor werkgevers en werknemers
- Gedragsverandering en bewustwording onder werkgevers en werknemers

Voor meer informatie

Link naar het volledige rapport www.uitvoeringarbeidsvoorwaardenwetgeving.nl

Uitgave van SZW/UAW/COB, november 2024

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

De effecten van klimaatverandering laten zich steeds duidelijker merken in weers- en klimaatextremen zoals hittegolven, extreme droogte, en langere periodes van (hevige) regenval. Dit leidt onder meer tot overstromingen, schade aan natuur, huizen en infrastructuur, en een toenemend risico op tekorten aan drinkwater en voedsel. Wereldwijd ondervinden kwetsbare groepen een verminderde toegang tot (veilige) voedsel- en watervoorziening, en een toename van water- en vector-gerelateerde ziekten. Ook is er een toename van het aantal mensen dat gedwongen ontheemd raakt door de wisselwerking tussen klimaatverandering, conflict en armoede.[1,2]

Overheden zijn verplicht zich in te spannen om effectieve maatregelen te nemen tegen klimaatverandering. In Nederland is op 28 mei 2019 de Klimaatwet aangenomen.[3] De Klimaatwet vormt het wettelijke kader voor het klimaatbeleid van de Nederlandse regering, en schrijft twee nationale klimaatdoelen voor: (1) het reduceren van de netto-uitstoot van broeikasgassen tot nul in 2050, en (2) een tussentijdse emissiereductie van 55% ten opzichte van 1990 in 2030 (art. 2 Klimaatwet).

In het Klimaatakkoord van 28 juni 2019 zijn afspraken vastgelegd tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties, het Rijk en decentrale overheden, over het bereiken van de Nederlandse klimaatdoelstellingen.[4,5] Er zijn onder meer afspraken gemaakt over mobiliteit, energie- en grondstoffenverbruik, en emissies. Het Klimaatakkoord vormt een belangrijk onderdeel van het Nederlandse klimaatbeleid dat nader is uitgewerkt in het Klimaatplan 2021-2030.

Volgens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau neemt het aantal organisaties dat zegt milieu- en verantwoord te ondernemen toe. Het Sociaal en Cultureel Planbureau voert iedere twee jaar onderzoek uit naar ontwikkelingen op de arbeidsmarkt vanuit het perspectief van werkgevers. Dit gebeurt op basis van een Arbeidsvraagpanel van bedrijven en instellingen met vijf of meer werknemers. Uit het onderzoek blijkt dat in 2021, 84% van de deelnemende organisaties aangeven milieu- en klimaatverantwoord te ondernemen. Dat is een stijging met 4% ten opzichte van 2019.[6] De voornaamste maatregelen die genoemd worden, zijn

1 IPCC (2023). *Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*. Geneva, Switzerland: Intergovernmental Panel on Climate Change.
2 UNHCR (2024). *Focus Area Strategic Plan for Climate Action 2024-2030*.
3 Klimaatwet 2019, 2 juli. Te raadplegen van: https://wetten.overheid.nl/BWBR0042394/2023-07-22
4 Klimaatakkoord (2019). Den Haag: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Te downloaden van: https://www.klimaatakkoord.nl.
5 Voor een toelichting op de totstandkoming van het Klimaatakkoord, de sectortafels en het overkoepelende Klimaatberaad, zie https://www.klimaatakkoord.nl/organisatie/hoe-het-klimaatakkoord-tot-stand-kwam. Geraadpleegd op 8 november 2023.
6 Faber, D., Laan, van der S., & Bilo, N. (2023). Hoe belangrijk vinden organisaties milieu- en klimaatverantwoord ondernemen?. In: *Arbeidsmarkt in kaart: Werkgevers – editie 4*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

energiebesparing, duurzamer mobiliteitsbeleid, aandacht voor milieu en klimaat bij de inkoop van materialen en in het leveren van producten en diensten, en het aanbieden van milieu- en klimaatvriendelijke catering aan werknemers.

1.2 Cao-afspraken over duurzaamheid en klimaat

Ook voor sociale partners is klimaatverandering een steeds belangrijker thema. Door klimaatverandering en milieuproblemen, verandert ook de wereld van werk. In sommige sectoren zullen banen verdwijnen. In andere sectoren komt meer vraag naar arbeid, met andere functieprofielen en nieuwe vaardigheden. In de woorden van de FNV, *"werk verandert, verdwijnt en verschijnt"*.[7] Ook werkomstandigheden zijn hierin een punt van aandacht. Denk bijvoorbeeld aan werken in de hitte. De focus van sociale partners, vooral aan werknemerszijde, ligt daarom in de eerste plaats op een rechtvaardige economische transitie. Dat wil zeggen, de overgang naar een duurzame, klimaat neutrale economie, moet eerlijk en inclusief zijn, en niet ten koste gaan van de kwaliteit en kwantiteit van werk en de bestaanszekerheid van werknemers.

Naast de vakbonden, staat verduurzaming van arbeidsvoorwaarden ook hoog op de agenda bij werkgeversorganisatie AWVN.[8] De AWVN biedt advies en ondersteuning aan werkgevers in het verkennen van de mogelijkheden op het gebied van verduurzaming, relevante fiscale wet- en regelgeving, en implementatie van 'groene arbeidsvoorwaarden'.

Op internationaal niveau heeft de ILO (International Labour Organization) richtlijnen opgesteld die moeten bijdragen aan een rechtvaardige groene transitie.[9] Ook daarin wordt het belang van collectieve onderhandelingen in het bevorderen van afspraken op het vlak van milieu en klimaat benadrukt. Ook het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) heeft in een recent advies (2023) gewezen op de rol van 'groene collectieve onderhandelingen' in het bevorderen van milieubescherming en bestrijding van klimaatverandering. Het EESC is een adviesorgaan dat de Europese Commissie, Raad van de EU, en het Europees Parlement adviseert over EU-wetgevingsvoorstellen. Dit doet het EESC zowel op verzoek als op eigen initiatief. Het EESC stelt in haar advies het volgende:

> *"Volgens het Comité zouden — met inachtneming van de rol van de nationale stelsels van arbeidsverhoudingen en de autonomie van de sociale partners — kwesties in verband met de groene transitie meer aandacht kunnen krijgen bij collectieve onderhandelingen op de passende niveaus. De bevordering van groene collectieve onderhandelingen op alle niveaus is daartoe een geschikt middel"* **(Europees Economisch en Sociaal Comité)**[10]

De verschillende bronnen samenvattend, valt bij groene collectieve onderhandelingen te denken aan het maken van cao-afspraken over (om)scholing, mobiliteitsbeleid, behoud van werkgelegenheid, gezond en veilig werken onder extreme klimaat- en weersomstandigheden, duurzame bedrijfsvoering, en zelfs verduurzamingsbudgetten die gunstig zijn voor zowel

7 FNV (2024). *Werken aan een eerlijke transitie. FNV-visie op klimaatbeleid*. Te downloaden van: Een eerlijke transitie naar een leefbare aarde - FNV - FNV. Geraadpleegd 8 augustus 2024.
8 Zie Groene arbeidsvoorwaarden | AWVN, geraadpleegd 9 september 2024.
9 International Labour Organization (2015). *Guidelines for a just transition towards environmentally sustainable economies and societies for all*. Geneva: International Labour Organization.
10 Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over groene collectieve onderhandelingen: goede praktijken en toekomstperspectieven. *Publicatieblad van de Europese Unie*, C 293/27.

klimaat als werknemer. In het huidige onderzoek ligt de focus met name op mobiliteit, verduurzamingsbudgetten, en bedrijfsvoering.

1.3 Doel van het onderzoek

Door middel van dit onderzoek, brengt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid de huidige stand van zaken in beeld ten aanzien van aandacht voor duurzaamheid en klimaat in cao's. Daarbij wordt zowel gekeken naar concrete arbeidsvoorwaarden (normatieve afspraken waaraan de werknemer een recht kan ontlenen) als bepalingen met een meer appellerende functie. Denk aan een klimaatvisie of intentieverklaring. Dit soort bepalingen hebben niet zozeer een afdwingbare inhoud, maar signaleren vooral een ambitie of intentie.

Het doel van het onderzoek is om door middel van een inventarisatie binnen actuele principeakkoorden en bij SZW aangemelde cao's, inzicht te verschaffen in:

- het palet van afspraken en bepalingen in cao's en principeakkoorden over verduurzaming in relatie tot milieu en klimaat;
- het aantal cao's en principeakkoorden met een bepaling of afspraak over duurzaamheid, en corresponderende percentage werknemers waarop deze bepalingen van toepassing zijn;
- de inhoud van de bepalingen en afspraken, en;
- de mate waarin de omvang en inhoud van bepalingen en afspraken verschillen naar type economische sector, soort cao (ondernemingscao versus bedrijfstakcao), en grootte van de cao gemeten naar werknemersaantallen.

Cao-afspraken in relatie tot de naleving van milieuwetgeving en Arbowet- en regelgeving vallen buiten de scope van dit onderzoek.

2 Methodologie

2.1 Onderzoeksvraag

De hoofdvraag in dit onderzoek luidt:

In welke mate bevatten recente cao's en principeakkoorden afspraken en/of bepalingen over klimaat en duurzaamheid?

Deze hoofdvraag is op te splitsen in de volgende deelvragen:

1. Wat voor soort bepalingen en afspraken worden er in cao's en principeakkoorden gemaakt in relatie tot klimaat en duurzaamheid?
2. In welke mate worden er afspraken gemaakt over verduurzaming van arbeidsvoorwaarden, en wat is de inhoud van deze afspraken?
3. In welke mate worden er in cao's en principeakkoorden afspraken gemaakt over verduurzaming van de bedrijfsvoering, en wat is de inhoud van deze afspraken?
4. In welke mate worden er in cao's en principeakkoorden toezeggingen gedaan om de mogelijkheid tot de verduurzaming van arbeidsvoorwaarden en bedrijfsvoering te verkennen, en op welke thema's spitst deze verkenning zich toe?
5. In hoeverre onderscheiden cao's met afspraken en bepalingen over duurzaamheid zich met betrekking tot de volgende kenmerken: economische sector, soort cao, en grootte van de cao?
6. In hoeverre wordt er in cao's en principeakkoorden aandacht gevestigd op ervaren belemmeringen in de intentie tot verduurzaming van collectieve arbeidsvoorwaarden en bedrijfsvoering?

2.2 Data-verzameling

Voor het onderzoek worden reguliere cao's en principeakkoorden onderzocht.

2.2.1 Cao-onderzoek

Voor dit onderzoek zijn alle actieve, reguliere cao's onderzocht die bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) zijn aangemeld. Onder een actieve cao verstaan wij hier een aangemelde cao die ten laatste op of na 30 juni 2022 geëxpireerd is. In totaal gaat het daarbij om 657 cao's (zie Bijlage IV). Het aantal werknemers onder deze cao's is 6,2 miljoen.

De peildatum van het onderzoek is bepaald aan de hand van de kennisgeving van ontvangst, welke is gesteld op 1 januari 2024. Van cao's die na deze datum zijn aangemeld, is de nieuwste versie van de cao niet meer meegenomen in het onderzoek. Dit onderzoek geeft dus inzicht in de stand van zaken per 1 januari 2024.

2.2.2 Principeakkoorden

In aanvulling op de reguliere cao's, zijn ook principeakkoorden onderzocht. Voordat een cao bij SZW wordt aangemeld, sluiten de sociale partners doorgaans eerst een principeakkoord af. Onder principeakkoorden worden in dit onderzoek ook verstaan eindboden en onderhandelingsresultaten die door de achterban zijn aanvaard.[11] In principeakkoorden

11 Een principeakkoord is een akkoord dat naar het oordeel van de onderhandelaars voldoet aan het vooraf vastgestelde mandaat. Een dergelijk resultaat wordt met een positief advies voorgelegd aan de leden. In

worden voornamelijk nieuwe afspraken vastgelegd die nog niet in de voorgaande cao waren opgenomen. Maar ook de voortzetting, aanpassing, of afschaffing van bestaande afspraken die voor cao-partijen dermate belangrijk zijn dat er expliciet afspraken over worden gemaakt, kunnen worden toegelicht in een principeakkoord. De meeste afspraken die worden voortgezet komen echter niet in een principeakkoord voor.

Principeakkoorden schetsen als zodanig een beeld van de voornaamste onderwerpen die tijdens cao-onderhandelingen aan bod komen, maar geen totaalbeeld van cao-afspraken over diverse onderwerpen. De akkoorden vormen vooral een informatieve bron om inzicht te krijgen in belangrijke thema's en ontwikkelingen in het cao-veld.

De selectie principeakkoorden die wordt gehanteerd in het onderzoek, omvat alle akkoorden die van januari 2023 tot en met juni 2024 zijn afgesloten. In totaal gaat het daarbij om 473 akkoorden, waarvan 293 akkoorden zijn afgesloten in 2023, en 180 akkoorden in de eerste helft van 2024. Op basis van deze akkoorden, kan alvast gedeeltelijk inzicht worden verkregen over de verdere ontwikkeling van cao-afspraken over klimaat en duurzaamheid na de peildatum van 1 januari 2024.

2.2.3 Cao-teksten en principeakkoorden: aanvulling en overlap

Door de combinatie van onderzoek binnen cao's en principeakkoorden kan een gedetailleerd beeld worden geschetst van zowel de huidige stand van zaken ten aanzien van cao-afspraken over duurzaamheid (cao's), als de mate waarin duurzaamheid een thema is dat 'leeft' aan de cao-onderhandelingstafel en waarover nieuwe of aanvullende afspraken worden gemaakt (principeakkoorden). Daarnaast bevatten principeakkoorden naast concrete afspraken soms ook meer context met betrekking tot de afwegingen en visie die ten grondslag liggen aan het wel of niet opnemen van een bepaalde afspraak in de cao. Cao's en principeakkoorden vullen elkaar daardoor goed aan in het onderzoeken van een specifiek thema.

Er is echter ook sprake van een zekere mate van overlap: voor een deel van de in 2023 afgesloten principeakkoorden, zal de nieuwe cao reeds zijn aangemeld en dus onderdeel vormen van de te onderzoeken cao's. Er zullen echter ook principeakkoorden zijn afgesloten in 2023 waarvan de nieuwe cao pas in de loop van 2024 wordt aangemeld. Principeakkoorden zeggen dus zowel iets over de ontwikkeling die eraan zit te komen, als de ontwikkeling die nu al zichtbaar is.

2.3 Data-analyse

De cao's en principeakkoorden zijn gecodeerd in Maxqda: een softwareprogramma voor kwalitatieve data-analyse. Aan de hand van de onderzoeksvragen en een exercitie van 'open coding' op een test-set van cao's, is een initieel codesysteem ontwikkeld. Dit codesysteem is gaandeweg het onderzoek verder uitgebreid en verfijnd. Deze werkwijze staat een systematische analyse op inhoud toe.

geval van een onderhandelingsresultaat is wel een gezamenlijk eindresultaat behaald, maar hebben de onderhandelaars hun oorspronkelijke inzet op cruciale punten moeten afzwakken. Het resultaat kan positief of neutraal aan de leden worden voorgelegd. Wanneer geen overeenstemming kan worden bereikt, is sprake van een eindbod (een eenzijdig bod), meestal vanuit de werkgeverspartij.

De scores zijn vervolgens geëxporteerd naar SPSS voor kwantitatieve analyses naar aantallen cao's, corresponderende werknemersaantallen, en cao-kenmerken zoals economische sector[12], soort cao (onderneming of bedrijfstak), en grootte van de cao.

12 De economische sectorindeling die wordt gehanteerd, volgt de sectorindeling van het Centraal Bureau voor de Statistiek, welke is gebaseerd op Standaard Bedrijfsindeling (SBI). Voor meer informatie, zie Standaard Bedrijfsindeling (SBI) (cbs.nl).

3 Resultaten

3.1 Duurzaamheid & klimaat in de collectieve arbeidsvoorwaardenvorming

3.1.1 Duurzaamheid & klimaat in de cao – de voorlopers

In de afgelopen jaren is in verschillende cao's nadrukkelijk ingezet op een traject voor verduurzaming van de cao. Om een compleet beeld te schetsen van deze ontwikkeling, laten we in onderstaande sub-paragrafen (3.1.1.1 en 3.1.1.2) de selectie van cao's en principeakkoorden zoals toegelicht in hoofdstuk 2.2 even los. In plaats daarvan gaan we terug naar de eerste cao-afspraken die werden gemaakt over het thema. Daarbij maken we onderscheid naar afspraken over duurzame mobiliteit, en overige afspraken over duurzaamheid en klimaat.

3.1.1.1. Voorlopers in cao-afspraken over duurzame mobiliteit

Een belangrijke aandrijver van de verduurzaming van werkgebonden mobiliteit, is de Coalitie Anders Reizen.[13] De Coalitie werd opgericht in 2015 toen de VN-klimaattop in Parijs plaatsvond, en is inmiddels uitgegroeid tot een coalitie van zeventig werkgevers waaronder zo'n 550.000 werknemers vallen. Van werkgevers die zijn aangesloten bij Anders Reizen wordt verwacht dat zij zich actief inzetten om de eigen CO_2-uitstoot terug te dringen (door passend beleid en interne communicatie), en ook andere bedrijven te stimuleren om dit doen. Bij de Coalitie zijn commerciële bedrijven, lokale overheden en de Rijksoverheid aangesloten. Het principeakkoord voor de cao van het Rijk, vermeld daarover in 2020 het volgende:

> *Mobiliteit is een belangrijk hoofdstuk in het klimaatakkoord. Het Rijk heeft zich daarom op 1 oktober 2019 ook bij de Coalitie Anders Reizen aangesloten, waarmee het zich verplicht om de CO2-uitstoot van het zakelijk verkeer bij het Rijk in 2030 te halveren ten opzichte van 2016. […] Het grootste deel van de rijksambtenaren woont binnen 20 kilometer van het werk. De werkgever wil het gebruik van de fiets voor woon-werkverkeer verder stimuleren zodat voor de kortere afstanden het OV wordt ontlast. Dit zou daarnaast het doel van het Kabinet ondersteunen om in deze regeerperiode 200.000 extra forensen uit de auto en op de fiets te krijgen.*

Dit resulteerde onder meer in een verruiming van het IKB-fietsdoel bij het Rijk en een pilot voor de leasefiets. Ook werden wijzigingen doorgevoerd in de regels omtrent zakelijk vliegverkeer, waardoor vaker per trein gereisd dient te worden.

Een andere deelnemende organisatie, de ANWB, deed in 2020 afstand van de vaste maandelijkse reiskostenvergoeding ten behoeve van een regeling gebaseerd op daadwerkelijk afgelegde kilometers, met een vergoedingshoogte gedifferentieerd naar wijze van vervoer. Hoewel in het akkoord van 2020 voor het eerst de triple-zero ambitie van de ANWB werd genoemd, gaat de inzet op verduurzaming bij de ANWB al langer terug. Zo bevat de cao van 2015-2016 een kilometerreductieplan met als doel '*het terugdringen van het aantal autokilometers in het woon-werkverkeer door het bevorderen van andere vervoervormen dan de auto of het stimuleren van carpoolen*'.

13 Zie: Home - Anders Reizen

Dit soort afspraken zien we ook al langere tijd in, bijvoorbeeld, de cao's van de SER en het UWV. Bij de SER wordt al sinds in ieder geval 2011, de hoogte van de vergoeding voor gebruik van gemotoriseerd eigen vervoer (verder) naar beneden gebracht ten opzichte van gebruik van de fiets en lopen. Ook in de cao's van het UWV en het Longfonds geldt al sinds 1 juli 2011 de afspraak dat voor een woon-werkafstand tot 10 kilometer, alleen een fietsvergoeding wordt gehanteerd.[14] Voorbeelden van voorlopers op het gebied van verduurzaming van de reiskostenregeling zijn dus niet beperkt tot de Coalitie Anders Reizen. De Coalitie kan een impuls geven aan verdere uitbreiding van het aantal organisaties dat zich actief met duurzame mobiliteit bezighoudt.

3.1.1.2. Voorlopers in overige afspraken over verduurzaming en klimaat

Op 5 september 2019 sloot ABN AMRO een akkoord af voor de cao 2020-2022. In dit akkoord omschrijft ABN AMRO zichzelf als een bank "die de overgang naar een duurzame samenleving wil versnellen". In het akkoord werd de volgende afspraak over verduurzaming opgenomen:

> *Cao-partijen vinden het belangrijk om ook binnen de arbeidsvoorwaarden invulling te geven aan het thema duurzaamheid. Cao-partijen hebben daarom samen de mogelijkheden verkend om medewerkers met gebruik van het benefit budget te helpen met bijvoorbeeld het verduurzamen van hun woning, energieverbruik of mobiliteit. Ook tijdens de looptijd van deze cao zal het thema duurzaamheid onderwerp van gesprek blijven.* **(Akkoord ABN AMRO, 2019)**

Een andere voorloper als het gaat om aandacht voor duurzaamheid in de cao, is Achmea. In het akkoord van 21 december 2021, werd besloten tot invoering (en verdere uitwerking) van een klimaatbudget. Daarbij werd het volgende toegelicht:

> *Duurzaamheid is een van de grootste opdrachten van deze tijd: de klimaatverandering stoppen en onze aarde leefbaar houden. Achmea is van mening dat dit niet alleen een opdracht is voor overheden en industrieën maar dat iedereen hierin op zijn eigen niveau een rol heeft. Ook werkgevers en werknemers. Vanuit de verantwoordelijkheid die Achmea als maatschappelijk betrokken organisatie voelt op het vlak van duurzaamheid en klimaat, kunnen medewerkers gebruik maken van een zogenoemd klimaatbudget. Dit klimaatbudget bedraagt € 2.500 netto (voor parttimers naar rato) en kunnen medewerkers besteden aan producten en diensten die bijdragen aan de verbetering van de duurzaamheid en het klimaat, bijvoorbeeld door het terugdringen van CO2 uitstoot. […] Het thema duurzaamheid en het creëren van waarde voor de samenleving passen ook bij de coöperatieve identiteit en strategie van Achmea: een bijdrage leveren aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige samenleving.* **(Akkoord Achmea, 2021)**

In het akkoord benadrukken de cao-partijen dat de afspraak niet alleen positief is voor milieu en klimaat, maar ook directe financiële waarde heeft voor medewerkers. Bijvoorbeeld door een jaarlijkse besparing op de energiekosten. Het klimaatbudget is per 1 januari 2023 ingevoerd. Over de inhoud van deze en andere afspraken met betrekking tot verduurzaming van de leefomgeving, zie paragraaf 3.4).

In 2022 werden ook voor de cao's van het Rijk, Aegon, ANWB, en Cosun Beet Company afspraken gemaakt over verduurzaming van de arbeidsvoorwaarden. Daarbij introduceerde de ANWB een FIT-budget dat naast besteding aan duurzame inzetbaarheid en gezondheid (bijvoorbeeld een sportabonnement) ook voor verduurzaming van het huis mag worden

14 Oudere cao's zijn niet opgenomen in het zaaksysteem van SZW en kunnen daarom niet geraadpleegd worden.

gebruikt. De titel van het akkoord van Cosun Beet Company in 2022 was *Samen duurzaam en gezond*. In het akkoord wordt de term 'groene arbeidsvoorwaarden' gebruikt voor afspraken over onder andere verduurzaming van de woning en verruiming van de fietsregeling.

In de akkoorden van het Rijk en Aegon tot slot, zijn in 2022 pilots aangekondigd waarin met betrokkenheid van werknemers verdere invulling wordt gegeven aan het thema duurzaamheid en het vergroenen van de arbeidsvoorwaarden. Over de pilot voor verduurzaming van de cao Rijk, staat in het akkoord uit 2022 het volgende:

> *Partijen zijn van mening dat de sector Rijk, met ruim 130.000 werknemers de grootste werkgever van Nederland, bij verduurzaming een verantwoordelijkheid heeft en een voorbeeldrol kan vervullen. Bij de inkoopprocessen van de rijksoverheid is verduurzaming een steeds belangrijker component. Verduurzaming van arbeidsvoorwaarden kan hier ook een bijdrage aan leveren, maar kan pas echt effectief zijn als het ingebed is in verduurzaming van de werkorganisatie en bedrijfsvoering. Dit is een complex geheel, waarbij het soms lastig blijkt om de status quo te doorbreken. Om echte vernieuwing te bereiken, komen partijen overeen om gedurende de looptijd van dit cao-akkoord drie pilots te starten waarin een stap verder wordt gegaan in verduurzaming van arbeidsvoorwaarden en werkorganisatie.* (Akkoord Rijk, 2022)

Voor de pilot duurzame cao[15] konden Rijksoverheidsmedewerkers ideeën indienen voor verduurzaming van de cao. Uiteindelijk zijn veertien ideeën geselecteerd die onder professionele begeleiding zijn uitgewerkt tot experimenten. In het meest recente principeakkoord voor de cao Rijk, zijn de resultaten van een aantal van deze experimenten meegenomen om een vervolg te geven aan fase 1 van de pilot (zie hoofdstuk 3.6).

Al met al kan dus worden gezegd dat aandacht voor duurzaamheid en klimaat vanaf ongeveer 2019 zijn intrede in de cao begon te maken. Het huidige onderzoek wil bijdragen aan kennis over deze ontwikkeling, door in brede zin de stand van zaken per 1 januari 2024 te schetsen. Daarmee wordt een basis gelegd voor het volgen van dit thema in komende jaren.

3.1.2 Klimaatvisies en -ambities: stand van zaken op peildatum 1 januari 2024

Op de peildatum van dit onderzoek, is in twintig van de onderzochte cao's een verklaring of visie ten aanzien van duurzaamheid en klimaat opgenomen. Daarmee bedoelen we een bepaling in de cao waarin cao-partijen op algemene wijze stilstaan bij het maatschappelijk belang van duurzaamheid en/of klimaat. Het gaat dus niet zozeer om een concrete arbeidsvoorwaardelijke afspraak, maar het uitspreken van een intentie of visie, bijvoorbeeld in de preambule van de cao. Dat kan variëren van een zeer beknopt geformuleerde intentie om 'bij te dragen aan een leefbare planeet' of het benoemen van duurzaamheid als kernwaarde, tot meer uitgebreide reflectie op het belang van duurzaam werkgeverschap en de invulling daarvan. De eerder genoemde pilot van Aegon is een interessant voorbeeld om hier uit te lichten. Bij Aegon is een traject ingezet waarbij medewerkers individueel of in teamverband ideeën voor verduurzaming kunnen aandragen. Medewerkers van het winnende idee ontvangen tijd en financiering voor verdere uitwerking. Hierover is onderstaande tekst in de cao opgenomen:

15 Zie: Pilot duurzame cao: heb je een idee? Doe mee! | Nieuwsbericht | Denk Doe Duurzaam Geraadpleegd 9 augustus 2024.

> *Aegon heeft de ambitie, in het kader van 'being a force for good', om de dingen beter achter te laten dan hoe we ze aantreffen. Aegon herkent deze wens ook bij de medewerkers die het belang van het thema duurzaamheid zowel zakelijk, in het dagelijks werk, als privé onderschrijven en hier nog bewuster mee om willen gaan. Aegon gaat gedurende komende cao-periode in co-creatie met een medewerkerspanel een platform met impactvolle interventies creëren om aan deze ontwikkelwens te voldoen. Denk aan interventies als interactieve workshops, e-learnings, lezingen van inspirerende sprekers, etc. Er wordt gekozen voor een iteratieve aanpak waar aan de hand van 'best practices' en 'lessons learned' verder wordt gebouwd aan het platform. Dit om de impact van het platform te optimaliseren met als doel te inspireren, te leren en de mogelijkheid om actief bij te kunnen dragen aan een betere wereld.* **(Akkoord Aegon, 2022)**

In cao's waarin een visie op klimaat- of duurzaamheid is opgenomen, wordt niet altijd concrete invulling gegeven aan die visie door opname in de cao van specifieke arbeidsvoorwaarden in relatie tot duurzaamheid. De Volksbank, bijvoorbeeld, geeft aan dat bij een maatschappelijke bank, ook maatschappelijk verantwoorde arbeidsvoorwaarden horen, zoals duurzame arbeidsvoorwaarden voor mens en milieu. Als voorbeeld daarbij worden 'regelingen die bijdragen aan een lagere CO2 uitstoot' genoemd. Echter zijn de regelingen waarin dit mogelijk tot uitdrukking komt, zoals de regeling voor woon-werkverkeer, zakelijk reizen en thuiswerken, niet uitgewerkt in de cao. Voor deze regelingen wordt verwezen naar de personeelsgids en het intranet. Ook in de preambule van de cao voor de Provinciale Sector wordt in de visie de maatschappelijke ambitie om duurzaam te werken uitgesproken. Daarbij gaat expliciet aandacht uit naar de Coalitie Anders Reizen, waarbij de Provinciale Sector zich in 2021 aansloot. De provincies werken toe naar 'een andere manier van vergoeden van mobiliteit'. In de cao zijn hier echter (nog) geen collectieve afspraken over vastgelegd.

In de cao van de Sociale Verzekeringsbank zien we wel een samenloop met afspraken over specifieke arbeidsvoorwaarden. De SVB beschouwt aandacht voor duurzaamheid als één van de dimensies van 'Bewust Werken'. Dit komt vervolgens tot uitdrukking in een aantal concrete afspraken over duurzame mobiliteit in de cao.

In Bijlage II is een matrix opgenomen waaruit, onder andere, de combinatie van visie op duurzaamheid en klimaat met specifieke arbeidsvoorwaarden is af lezen.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Naast bovenstaande soorten bepalingen, wordt in vijftien cao's verwezen naar Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). MVO houdt in dat bedrijven en organisaties rekening houden met de impact van hun bedrijfsvoering op mens, milieu en maatschappij.[16] MVO is daarmee een containerbegrip dat naast duurzaamheid, klimaat, en biodiversiteit, ook diversiteit en inclusie (inclusief ondernemen), maatschappelijke impact, en arbeidsomstandigheden in de keten (veilig, eerlijk en gezond werk) omvat. Aandacht voor MVO betekent niet per definitie dat een organisatie zich op al deze dimensies richt. In zes cao's met een bepaling in relatie tot MVO, lijkt sprake van een link met milieu en/of duurzaamheid.

Het aantal cao's waarin duurzaamheid en klimaat nadrukkelijk worden benoemd als belangrijke waarde voor de organisatie, is dus beperkt. Doelstellingen ten aanzien van klimaat

16 Zie: Rijksoverheid stimuleert maatschappelijk verantwoord ondernemen | Duurzame economie | Rijksoverheid.nl Geraadpleegd 21 juni 2024.

en duurzaamheid worden vaak op de website van een organisatie gepubliceerd en/of uitgewerkt in een beleidsplan. Afwezigheid hiervan in de reguliere cao zegt in die zin niet altijd iets over de duurzaamheidsambities van organisaties en de mate waarin zij maatregelen nemen met betrekking tot klimaat en duurzaamheid.

Kijken we naar specifieke arbeidsvoorwaarden, dan zien we aandacht voor duurzaamheid vooral terug in afspraken over mobiliteit. Een derde van de cao's bevat één of meer maatregelen met betrekking tot het stimuleren van duurzamere vormen van mobiliteit. Hieronder gaan we dieper in op deze afspraken.

3.2 Mobiliteit

Bijna de helft van de CO_2-uitstoot van personenmobiliteit wordt veroorzaakt door woon-werkverkeer en zakelijk verkeer. In het Klimaatakkoord zijn daarom afspraken gemaakt over het terugdringen van werkgebonden CO_2-uitstoot. In 2023 moet een reductie zijn bereikt van 1Mton CO_2 en in 2050 moet sprake zijn van klimaatneutraal werkgebonden verkeer.[17,18]

Om deze doelen te bereiken, treedt op 1 juli 2024 het 'Besluit CO2-reductie werkgebonden personenmobiliteit' in werking.[19] Het besluit probeert werkgevers te stimuleren meer duurzame keuzes te maken in hun mobiliteitsbeleid door een rapportageplicht in te stellen. Werkgevers met 100 of meer werknemers worden verplicht om jaarlijks te rapporteren over hun woon-werkverkeer en zakelijk verkeer. Dat doen ze door gegevens te verstrekken over bijvoorbeeld reiskilometers, reismodaliteiten en type brandstof. Het idee hierachter is dat werkgevers zich gaan inspannen om de uitstoot van werkgebonden mobiliteit collectief naar beneden te brengen.

In dit onderzoek hebben wij ons voornamelijk gericht op cao-afspraken die verduurzaming van het woon-werkverkeer stimuleren. De volgende soorten afspraken zijn onderzocht:

17 Klimaatakkoord 2019, zie voetnoot 4.

18 Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2023). Gegevensverzameling werkgebonden personenmobiliteit. Handreiking voor werkgevers. Geraadpleegd 25 juni 2024 via: Gegevensverzameling werkgebonden personenmobiliteit (rvo.nl)

19 Staatsblad 2023, 472. Besluit van 28 november 2023 tot wijziging van het Besluit activiteiten leefomgeving en het Omgevingsbesluit in verband met het beperken van emissies van kooldioxide door werkgebonden personenmobiliteit.

Hieronder gaan we eerst afzonderlijk op deze afspraken in. In paragraaf 3.2.6 reflecteren we op het totaalbeeld van deze afspraken. Dat wil zeggen, het aantal cao's dat scoort op twee of meer van deze onderdelen, en of hierin een onderscheid naar sector, soort of grootte van de cao waarneembaar is.

3.2.1 Openbaar vervoer

De meest voorkomende cao-afspraak in relatie tot duurzame mobiliteit, is volledige vergoeding van het openbaar vervoer (OV) voor woon-werkverkeer. In 125 cao's, van toepassing op 18% van de werknemers, is een afspraak opgenomen dat werknemers de kosten van het OV voor woon-werkverkeer volledig vergoed krijgen.

Het werkelijke aantal cao-werknemers dat kosteloos naar hun werk kan reizen met het OV ligt waarschijnlijk hoger dan 18%. Bijvoorbeeld omdat de inhoud van de reiskostenregeling en/of regeling voor reizen met het openbaar vervoer buiten de cao is uitgewerkt. In dat geval kunnen wij niet uit de cao afleiden of er mogelijk sprake is van volledige OV-vergoeding gaat. Daarnaast zijn er nog 187 cao's die:

- Geen specifieke afspraak over volledige OV-vergoeding bevatten, maar wel;
- Een afspraak hebben over reiskostenvergoeding woon-werk die algemeen verwoord is. Er wordt dan een kilometervergoeding vermeld zonder een bepaald vervoermiddel voor te schrijven (173 cao's), óf vermeld dat de kilometervergoeding geldt 'ongeacht de wijze van vervoer' (14 cao's).

Afspraken met een algemene kilometervergoeding dekken de kosten voor het openbaar vervoer niet per definitie volledig. Of dit zo is, hangt af van de combinatie vergoedingshoogte en maximaal te vergoeden bedrag of reisafstand. Hanteert de cao bijvoorbeeld een kilometervergoeding die lager ligt dan de maximale onbelaste vergoeding (momenteel 23 cent), dan zal de vergoeding vaak niet toereikend zijn om de kosten van het openbaar vervoer te dekken. We richten ons in het vervolg van deze paragraaf daarom alleen op cao-afspraken waarin volledige OV-vergoeding *specifiek* wordt benoemd. Dat betreft dus 125 cao's.

Hieronder volgt een aantal voorbeelden van cao-afspraken over volledige vergoeding van openbaar vervoer waarbij expliciet naar duurzaamheid wordt verwezen.

> *Kiest de medewerker voor het openbaar vervoer, dan vergoedt PGGM – in het belang van CO2-reductie – de volledige kosten van het openbaar vervoer 2e klas, in plaats van de onder a. genoemde bedragen.* **(PGGM)**
>
> *De werkgever stimuleert duurzaam reizen. Dagelijks heen en weer reizen tussen woon- en standplaats met het openbaar vervoer wordt door de werkgever volledig vergoed. Dit geldt voor een jaarabonnement of voor losse kaartjes. De medewerker kan hiertoe een NS Business card aanvragen. De volledige Regeling OV-vergoeding is te vinden op Now P&C en op Home.* **(IKEA)**

In 91 van de 125 cao's met een afspraak over volledige OV-vergoeding, wordt geen ondergrens of limiet in kilometers vermeld om voor vergoeding in aanmerking te komen. Dit geldt voor driekwart van de werknemers die onder een cao met afspraak over volledige OV-vergoeding valt. In een aantal van deze cao's wordt wel een maximum reisafstand gehanteerd voor de km-vergoeding die werknemers ontvangen wanneer zij op andere wijze naar het werk reizen, bijvoorbeeld met de auto. Afhankelijk van de ligging van de werklocatie, kan dit mogelijk het gebruik van het openbaar vervoer stimuleren.

In 34 cao's worden wel voorwaarden gesteld aan woon-werk en reisafstand. Dat kan de minimale woon-werkafstand en/of de maximale reisafstand betreffen:

- In 22 cao's worden de kosten van het openbaar vervoer alleen vergoed als de werknemer op een bepaalde minimumafstand van het werk woont. Wordt aan die voorwaarde voldaan, dan krijgt de werknemer de volledige reis per openbaar vervoer vergoed. Dit varieert van vijf tot dertig kilometer, zie Figuur 3-1. Vijf of tien kilometer (zes en negen cao's, respectievelijk) komen het meeste voor.

Figuur 3-1: Minimale woon-werkafstand (km) voor volledige OV-vergoeding (n=22)

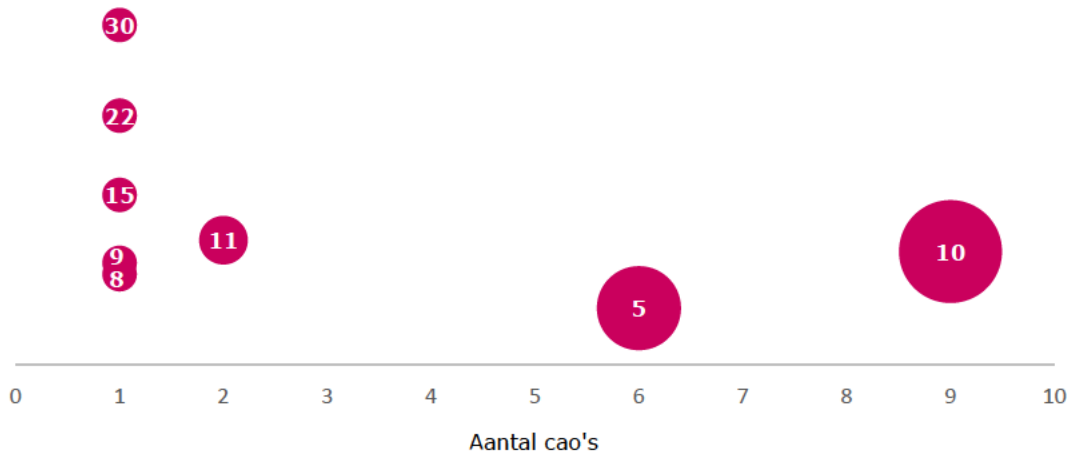

- In zestien afspraken over volledige OV-vergoeding wordt een maximum reisafstand vergoed. Dit varieert van 25 tot 75 kilometer, zie Figuur 3-2. Hierbij komen reisafstanden van dertig kilometer (vier cao's) en vijftig kilometer (vijf cao's voor) het meeste voor.

Figuur 3-2: Maximale reisafstand (enkele reis) voor volledige OV-vergoeding (n=16)

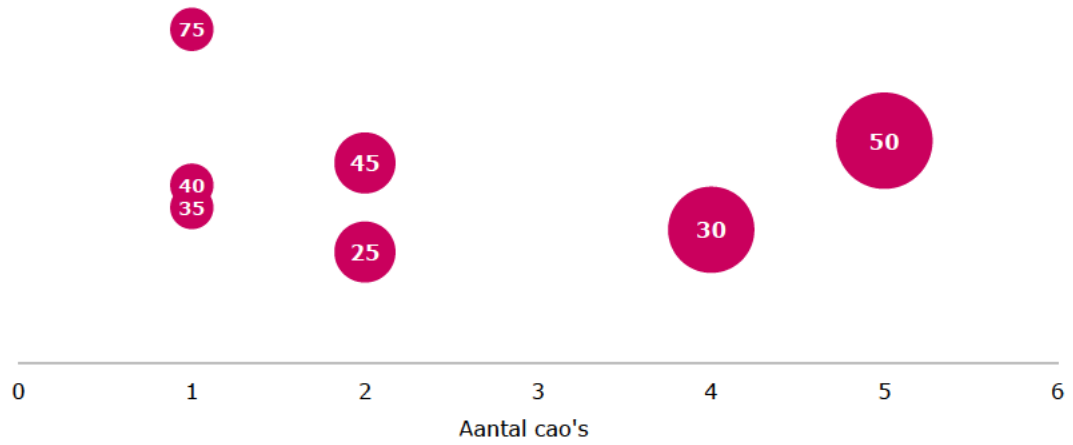

Een voorbeeld van volledige OV-vergoeding tot een maximum afstand van vijftig kilometer enkele reis, is de afspraak in de cao Zorgverzekeraars. Opvallend daarbij is dat de reiskostenvergoeding bij gebruik van bijvoorbeeld de auto, is gelimiteerd op dertig kilometer enkele reis:

> *De medewerker die structureel met het openbaar vervoer tussen zijn woning en zijn werk reist, ontvangt per maand een vergoeding. De vergoeding is gelijk aan de maandprijs voor een 2e klas trajectvrij jaarabonnement van de NS tot een maximale afstand van 50 km. De medewerker die op een andere manier tussen zijn woning en zijn werk reist, ontvangt per maand een vergoeding als de afstand groter is dan 10 km. De vergoeding is gelijk aan de prijs voor 2e klas trajectvrij maandabonnement tot een maximale afstand van 30 km. De kosten voor de eerste 10 km worden niet vergoed.* **(Zorgverzekeraars)**

Afspraken over volledige OV-vergoeding gelden vrijwel altijd voor reizen in de tweede klas. In een beperkt aantal afspraken kan de werknemer er voor kiezen om tegen een eigen bijdrage in de eerste klas te reizen. In drie cao's mag de werknemer met het trein abonnement of de NS-kaart ook privé vrij reizen.

3.2.1.1. Dienstreizen met openbaar vervoer

De hierboven genoemde cijfers over volledige OV-vergoeding hebben betrekking op woon-werkverkeer. In relatie tot dienstreizen hebben we onderzocht in hoeverre in cao's wordt aangestuurd op het gebruik van openbaar vervoer. Dit gebeurt in 34 cao's. Er wordt dan expliciet vermeld dat bij dienstreizen (zakelijk verkeer anders dan woon-werk), gebruik van het openbaar vervoer het uitgangspunt is. De werknemer mag daar in die gevallen alleen met toestemming van de werkgever van afwijken.

3.2.2 Fiets

Op 3 april 2024 is de Europese Verklaring over Fietsen aangenomen.[20] De Verklaring heeft tot doel het gebruik van de fiets binnen de Europese Unie een impuls te geven. In de Verklaring erkennen het Europees Parlement, de Raad en Europese Commissie fietsen als één van de meest duurzame, gezonde, en inclusieve vormen van vervoer. Als duurzaam vervoersmiddel, wordt fietsen gezien als een belangrijke schakel in de verwezenlijking van de klimaat- en milieudoelstellingen van de EU.

De Verklaring is niet bindend en schept dus geen juridische verplichtingen. De Verklaring moet vooral worden gezien als stimulans om de EU en haar lidstaten aan te zetten tot verdere ontwikkeling en versterking van fietsbeleid. In de Verklaring verbinden de EU instellingen zich er onder andere toe om:

> *"bedrijven, organisaties en instellingen aan te moedigen om fietsen te bevorderen via mobiliteitsbeheersystemen, zoals stimulansen om naar het werk te fietsen, het beschikbaar stellen van (elektrische) bedrijfsfietsen, adequate fietsparkeerplaatsen en -voorzieningen, en het gebruik van fietskoerierdiensten".*

Het vorige kabinet heeft een aantal concrete doelen gesteld ten aanzien van het gebruik van de fiets. Eén daarvan richt zich op werkgebonden mobiliteit in 2025, is het doel dat 100.000 meer mensen naar het werk fietsen dan in 2022. Om fietsgebruik in de breedte (dus ook privé) te stimuleren, vooral voor kortere afstanden, is in mei 2023 de driejarige publiekscampagne 'Da's zo gefietst' gestart.[21] In Nederland is de helft van alle autoritten korter dan 7,5 kilometer. De

20 Europese Verklaring over Fietsen [European Declaration on Cycling]. *Publicatieblad van de Europese Unie*, C/2024/2377

21 Voor informatie, zie: Start van nieuwe campagne: "Kort ritje? Da's zo gefietst" | Nieuwsbericht | Rijksoverheid.nl. En de website van de campagne: Werkgevers | Daszogefietst. Geraadpleegd 15 juli 2024.

campagne benadrukt de positieve effecten van fietsgebruik, en probeert op die manier mensen over te halen voor korte afstanden vaker de fiets te nemen.

Via fiscale regelingen en fietsvoorzieningen kunnen werkgevers hun werknemers stimuleren om meer met de fiets naar het werk te komen.[22] Om te voorzien in de aanschaf van een fiets kunnen werkgevers de fiscale regeling 'fiets van de zaak' toepassen of de werkkostenregeling (WKR) benutten.[23] Daarnaast kunnen werkgevers een onbelaste kilometervergoeding tot 23 cent inzetten als financiële prikkel om de fiets te gebruiken.

Aansluitend op bovenstaande, hebben wij twee soorten cao-afspraken onderzocht:

- een kilometervergoeding voor woon-werkverkeer per fiets, en;
- een fietsregeling ter ondersteuning van de aanschaf van een fiets.

3.2.2.1. Kilometervergoeding fiets

Onderzoek in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2019), heeft aangetoond dat een kilometervergoeding voor de fiets leidt tot significant meer gebruik van de fiets voor woon-werkverkeer. Daarbij speelt ook de hoogte van de vergoeding een rol: hoe hoger de vergoeding, hoe hoger het aantal woonwerkritten. Een algemene reisvergoeding daarentegen, leidt tot minder fietsdagen.[24]

Kilometervergoeding fiets expliciet benoemd

In 22 cao's wordt expliciet vermeld dat werknemers die de fiets gebruiken voor woon-werkverkeer recht hebben op een kilometervergoeding. Dit betreft 6% van de werknemers. Vaak zijn deze afspraken ook van toepassing op de werknemer die lopend naar het werk gaat. In acht van de cao's met specifieke vermelding van de fiets, is de kilometervergoeding voor de fiets *hoger* dan voor een auto of ander gemotoriseerd voertuig. In dit soort afspraken worden werknemer actief gestimuleerd om (vaker) met de fiets naar het werk te reizen. Daarbij worden gemotoriseerde vormen van vervoer ontmoedigd. Bij de Sociaal Economische Raad bijvoorbeeld, krijgen werknemers die met de fiets, lopend, of volledig elektrische auto naar het werk reizen, een vergoeding van 19 cent per kilometer. Werknemers die na 2011 in dienst zijn gekomen, ontvangen voor gebruik van de auto of ander gemotoriseerd vervoer 7 cent per kilometer. Werknemers in dienst vanaf 2020, ontvangen *geen* vergoeding voor gebruik van de auto of ander gemotoriseerd. In de cao van de Sociale Verzekeringsbank is het volgende geregeld:

> *Voor je woon-werkverkeer ontvang je een tegemoetkoming voor je reiskosten. Hoeveel dat is hangt af van het aantal dagen dat je reist, hoe je reist en de afstand woon-werk. De SVB vergoedt reizen met het openbaar vervoer in de 2e klasse volledig. Reis je met de fiets of lopend en bedraagt de afstand meer dan 1 kilometer, dan ontvang je € 0,19 per kilometer. Vanaf 1 april 2023 gaat dit bedrag omhoog naar € 0,20. […] Reis je met de auto, dan ontvang je een vergoeding van € 0,10 per kilometer. Vanaf 1 april 2023 gaat dit bedrag omhoog naar € 0,15. De eerste 10 kilometer enkele reis krijg je géén vergoeding. Je kunt tot maximaal 80 kilometer enkele reis declareren.* (**Sociale Verzekeringsbank**)

22 Voor voorbeelden, zie: Werkgevers stimuleren fietsgebruik medewerkers | Fiets | Rijksoverheid.nl. Geraadpleegd 15 juli 2024.
23 Voor toelichting op deze regelingen, zie: Financiële regelingen | Daszogefietst. Geraadpleegd 15 juli 2024.
24 Onderzoek door MuConsult, 2019. Zie: Het effect van fiets kilometervergoedingen op fietsgebruik - Fietsberaad. Geraadpleegd 9 september 2024.

In de afspraak van de SVB is ook te zien dat ten aanzien van de woon-werkafstand een lagere drempelwaarde wordt gehanteerd dan bij reizen per auto (één kilometer versus tien kilometer). Een vergelijkbare afspraak is te vinden in de cao Longfonds en Patiëntenorganisatie Stichting. Ook daar krijgen werknemers die met de auto naar het werk reizen een lagere kilometervergoeding, en geldt de vergoeding vanaf tien kilometer woon-werkafstand. In de cao wordt daarover het volgende vermeld:

> *De hoogte van de vergoeding voor woon-werkverkeer is afhankelijk van het gekozen vervoersmiddel. Het Longfonds wil het gebruik van OV en fiets stimuleren. Aan de werknemer wordt een tegemoetkoming in de reiskosten van het woon-werkverkeer verleend, waarbij bij het gebruik van de auto de vergoeding over de eerste 10 kilometer op nihil wordt gesteld. […] voor gebruik van de fiets bedraagt de vergoeding 100% op basis van de kortste route.* **(Longfonds en Patiëntenorganisatie Stichting)**

In de veertien overige cao's is de kilometervergoeding voor de fiets gelijk aan de vergoeding voor de auto. Hieronder volgt één afspraak ter illustratie.

> *Voor kantoordagen ontvangt de medewerker een reiskostenvergoeding woon/werk. Voor de kilometervergoeding woon-werk wordt het fiscale maximum gehanteerd (nu 19 cent per kilometer). De maximale enkele reisafstand bedraagt 30 kilometer, de heen- en terugreis worden vergoed. Deze regeling geldt voor alle vormen van vervoer (zoals wandelen, fietsen, auto, OV). Nyenrode volgt vanaf 1 oktober de fiscale verhogingen.* **(Universiteit Nyenrode)**

In deze afspraken wordt iets vaker een minimum woon-werkafstand gehanteerd die ook geldt voor gebruik van de fiets. Dit varieert van vijf tot (in één cao) vijftien kilometer. In de cao van PGGM krijgt de werknemer die op minder dan tien kilometer woon-werkafstand woont wel een kilometervergoeding voor de fiets (of lopen), maar niet voor gemotoriseerd vervoer. Vanaf tien kilometer is de vergoeding gelijk ongeacht het vervoermiddel, maar wordt deze voor gemotoriseerd vervoer begrensd op maximaal twintig kilometer.

Kilometervergoeding fiets impliciet

In een tweede groep cao-afspraken over reiskostenvergoeding wordt de fiets niet expliciet genoemd, maar wordt een kilometervergoeding toegekend "ongeacht het vervoermiddel" dat wordt gebruikt. Dit is het geval in 19 cao's, van toepassing op 9% van de werknemers. Ook voor dit type afspraak, kan met vrij grote zekerheid worden gesteld dat een kilometervergoeding voor woon-werkverkeer afgelegd per fiets van toepassing is. Opgeteld is daarmee in 41 cao's expliciet of impliciet sprake van een kilometervergoeding voor de fiets. Dit is van toepassing op 15% van de werknemers. Zie bijvoorbeeld de afspraak in de cao Gehandicaptenzorg:

> *Indien de in lid 1 en 2 bedoelde regeling niet tot stand komt, heeft de medewerker ter zake van het eenmaal dagelijks heen en weer reizen van zijn woning naar zijn werk minimaal recht op een tegemoetkoming in de reiskosten van 8 cent per kilometer ongeacht de wijze van vervoer voor zowel de heen- als terugreis. De in de vorige volzin bedoelde tegemoetkoming wordt per 1 januari 2024 verhoogd naar 16 cent per kilometer. De vergoeding is gebaseerd op een enkele reisafstand van maximaal 30 kilometer.* **(Gehandicaptenzorg)**

In ruim de helft van deze afspraken wordt geen ondergrens ten aanzien van de minimale woon-werkafstand gehanteerd. In acht cao's gebeurt dat wel, variërend van vijf tot elf kilometer, waarvan in vier cao's tien kilometer.

Algemene reiskostenvergoeding

Tot slot is er een groep cao's waarin afspraken over reiskostenvergoeding algemeen verwoord zijn. Daarbij wordt geen specifiek vervoermiddel genoemd, en is ook niet opgenomen dat de reiskostenvergoeding ongeacht het gekozen vervoermiddel van toepassing is. Zie het voorbeeld hieronder.

> *2a. Als je eigen vervoer gebruikt, ontvang je een dagvergoeding gebaseerd op onderstaande tabel. De dagvergoeding is gebaseerd op de volgende formule: (het aantal kilometers tussen het huisadres en de standplaats x 2) x € 0,21. De maandvergoeding is gebaseerd op de volgende formule: (de berekende dagvergoeding X 21,75)*
> *2b. De reiskosten zoals bepaald in lid 2a worden vergoed voor een reisafstand tussen 5 en 30 kilometer enkele reis. Een reisafstand van minder dan 5 kilometer kent geen reiskostenvergoeding. Als de reisafstand meer dan 30 kilometer bedraagt, zal een reiskostenvergoeding worden toegekend tot een reisafstand van 30 kilometer;*
> *2.c Het aantal kilometers tussen het huisadres en de standplaats wordt bepaald door middel van de routeplanner Routenet van woonpostcode tot werkpostcode op basis van de snelste route. Het aantal kilometers wordt eenmalig vastgesteld.* **(DHL Parcel Nederland)**

In totaal komt dit voor in 247 cao's, van toepassing op 23% van de werknemers. In 91 van deze cao's is alleen sprake van een vergoeding vanaf een bepaalde minimum woon-werkafstand. Deze varieert van twee tot zestien kilometer. Het meest voorkomend zijn vijf kilometer (twintig cao's) en tien kilometer (vijftig cao's). Wanneer aan deze voorwaarde wordt voldaan, wordt de afstand over het algemeen vanaf de eerste kilometer vergoed. Er zijn echter ook cao's waarin de eerste vijf of tien kilometer enkele reis in het geheel niet vergoed worden.

In hoeveel gevallen een cao-afspraak over algemene reiskostenvergoeding in de praktijk ook omvat dat fietskilometers vergoed worden, is onbekend.

Fietsvergoeding belangrijk speerpunt in cao-onderhandelingen CNV

Uit onderzoek van vakbond CNV, blijkt dat één derde van de werknemers die aangeven met de fiets naar het werk te reizen een kilometervergoeding ontvangt. Voor CNV is de reiskostenvergoeding voor fietsers een belangrijk speerpunt in de cao-onderhandelingen. Fietsen is gezond, duurzaam, en heeft een positief effect op het fileprobleem. Maar ook een fiets vereist onderhoud, constateert CNV-voorzitter Fortuin, en brengt dus onkosten voor werknemers met zich mee.

3.2.2.2. Fietsregeling

In 127 cao's is een afspraak opgenomen over een fietsregeling, of wordt naar het bestaan van een fietsregeling verwezen. Dit is van toepassing op 14% van de werknemers. In 86 van deze cao's is de inhoud van de fietsregeling niet of nauwelijks in de cao opgenomen. Meestal geldt in deze gevallen dat de fietsregeling één van de bestedingsdoelen in het meerkeuzesysteem arbeidsvoorwaarden is.[25] De bepaling bevat dan informatie over het type bronnen en bestedingsdoelen van het keuzebudget, maar de hoogte van de vergoeding of fiscale

25 Hier wordt ook wel naar verwezen als een 'cao a la carte-regeling' of keuzebudget.

verrekening en voorwaarden voor deelname worden niet toegelicht. Van 41 fietsregelingen is de inhoud wel bekend.

Op hoofdlijnen zijn de cao-afspraken onder te verdelen in de volgende soorten fietsregelingen:

1. Het meest voorkomend: werkgevers faciliteren de fiscaalvriendelijke aanschaf van een fiets. Dat kan door aftrek van het aankoopbedrag van het brutoloon, of door inzet van het keuzebudget. Om de vrije ruimte van de werkkostenregeling te beheersen, kunnen werkgevers een limiet stellen aan het maximale bedrag dat kan worden verrekend. Zie de afspraken van de Pluimveeverwerkende Industrie en de Bereide Verf- en Drukindustrie hieronder.

> *De medewerker die op minder dan 10 kilometer van het bedrijf woont heeft het recht om een maal per drie jaar brutoloon tot een bedrag van € 500,00 uit te ruilen voor een fiets en bijbehorende accessoires. Deze regeling geldt zolang maximaal 50% van de vrije ruimte in de werkkostenregeling dit toelaat. De regeling is niet van toepassing op de medewerker die gebruik maakt van een bedrijfsauto of van door de werkgever georganiseerd en betaald vervoer.* **(Pluimveeverwerkende industrie)**
>
> *Om het fietsen naar het werk te stimuleren, kunnen werknemers hun persoonlijk keuzebudget (PKB) aanwenden voor de aanschaf van een fiets, waarbij de werkgever eens in de drie jaar tot een maximum van € 1.000 bijdraagt uit de werkkostenregeling. Deze afspraak geldt zolang deze regeling fiscaal geboden wordt. De voorwaarden voor de aanwending van het persoonlijk keuzebudget zijn van toepassing.* **(Bereide Verf- en Drukindustrie)**

2. De werknemer ontvangt een werkgeversbijdrage, wat inhoudt dat de werkgever (een deel van) de aanschafkosten van de fiets betaalt. De werknemer ontvangt dan een netto-vergoeding. Soms kan de werknemer dit nog aanvullen met inzet van bijvoorbeeld een deel van het IKB. Werknemers van de ANWB, bijvoorbeeld, kunnen eenmaal per drie jaar gebruikmaken van een 10% subsidie op de aanschafwaarde van een fiets. Bij de Rijksoverheid kunnen werknemers eenmaal per vijf jaar gebruik maken van een werkgeversbijdrage van 500 euro, aangevuld met inzet van het IKB tot maximaal 1500 euro:

> *Naast de reiskostenvergoeding heeft u eenmaal per vijf kalenderjaren ook recht op een vergoeding van uw werkgever voor de aanschaf van een fiets en accessoires (of eenmaal per drie jaar als u de fiets uiterlijk in december 2022 heeft gedeclareerd). De vergoeding bedraagt € 500 netto en is niet afhankelijk van uw arbeidsduur. Voorwaarde is dat u de fiets minimaal de helft van het aantal dagen gebruikt dat u naar uw werk reist voor (een gedeelte van) uw woon-werkverkeer. U kunt de vergoeding van uw werkgever fiscaal vriendelijk aanvullen met uw IKB-budget voor de aanschaf van een duurdere fiets en/of voor een fietsverzekering.* **(Rijk)**

3. Fietsleaseconstructie: de werkgever betaalt de aanschafwaarde van de fiets en is gedurende de leaseperiode eigenaar van de fiets. De werknemer betaalt eventueel een bijtelling en kan de fiets na de leaseperiode meestal overnemen. Zie de afspraken van Dr. Oetker en VGZ hieronder.

> *De huidige fietsenplanregeling wordt verruimd tot € 3.000,= en is voor alle werknemers beschikbaar ongeacht woon-werk afstand. Deelname is maximaal eens in de 5 jaar mogelijk. Betaling vindt plaats uit verlofdagen of bruto inleg. Dr. Oetker Nederland is de eerste 5 jaar eigenaar van de fiets en het eigendom wordt na die 5 jaar overgedragen op de werknemer. Voor de werknemer zijn er geen additionele kosten. De fiscale bijtelling en het restbedrag van de aankoop*

> *vinden plaats binnen de vrije ruimte van de WKR en zijn voor rekening van Dr. Oetker Nederland. In het geval er ineens teveel aanvragen zijn, staat het Dr. Oetker Nederland vrij om de aanvragen te beperken dan wel te reguleren (middels het instellen van een quotum).* **(Dr. Oetker)**
>
> *Om ook voor langere woon-werk afstanden het gebruik van de fiets te stimuleren, biedt Coöperatie VGZ naast de reguliere fietsregeling, de mogelijkheid een elektrische fiets te leasen. Gedurende de leaseperiode is de verzekering, het onderhoud en pechhulp inbegrepen in het leasecontract. De maandelijkse leasekosten worden via jouw salaris bruto-netto verrekend. Er geldt daarnaast jaarlijks een fiscale bijtelling van 7% van de cataloguswaarde. Deze bijtelling wordt in maandelijkse termijnen met jouw bruto salaris verrekend. Je ontvangt van Coöperatie VGZ een eenmalige netto werkgeversbijdrage van € 100.* **(VGZ)**

4. Tot slot kan aan werknemers ook een renteloze lening worden aangeboden voor de aanschaf van een fiets. Werknemers van CNV Vakmensen bijvoorbeeld, kunnen een renteloze lening afsluiten voor de aanschaf van een elektrische fiets. Werknemers lossen die lening gedurende maximaal 36 maanden af door middel van het (gedeeltelijk) inleveren van de vergoeding woon-werkverkeer. Daarnaast kunnen werknemers kiezen voor fiscaalvriendelijke aanschaf van een fiets door verlaging van het brutoloon met maximaal 749 euro. Zie ter illustratie ook de afspraak van DNB:

> *Als je een kilometervergoeding ontvangt, dan kun je een renteloze lening krijgen voor de aanschaf van een (elektrische) fiets of elektrische scooter. Hierbij gelden de volgende voorwaarden: a. De lening heeft een maximale looptijd van drie jaar en wordt in gelijke maandtermijnen afgelost. B. De hoogte van de lening is minimaal EUR 1000,- en maximaal EUR 2.000,-. C. Je krijgt maximaal eens in de vijf jaar een renteloze lening. D. Deze regeling eindigt op 30 juni 2023, dan wel zoveel eerder als de fiscale faciliteit voor een renteloze lening voor de aanschaf van een (elektrische) fiets of elektrische scooter eindigt.* **(DNB)**[26]

In twaalf cao's wordt als voorwaarde voor deelname aan de fietsregeling vereist dat de werknemer de fiets voor minimaal de helft van de woon-werktrajecten gebruikt, of vergelijkbare strekking. Ook kan als voorwaarde voor deelname een bepaalde woonwerkafstand worden gehanteerd. Werknemer moet dan bijvoorbeeld binnen een straal van vijf tot twintig kilometer van het werk wonen.

3.2.3 Combinatie van vervoermiddelen vergoed

Niet alle werknemers hebben de mogelijkheid om de woonwerkafstand geheel met de fiets of het openbaar vervoer af te leggen. Bijvoorbeeld omdat zij te ver van de werklocatie of de dichtstbijzijnde opstapplaats van het openbaar vervoer wonen. Of het woonwerktraject is niet efficiënt met het openbaar vervoer af te leggen, met oog op de totale reisduur. Voor die werknemers kan het combineren van verschillende reiskostenvergoedingen stimulerend werken om in ieder geval een deel van de reis met een duurzamer alternatief te reizen.

In elf cao's wordt specifiek vermeld dat de reiskostenvergoeding ook uit een combinatie van vervoermiddelen kan bestaan. Dit is van toepassing op 3% van de werknemers. Het is aannemelijk dat het werkelijke aantal werknemers voor wie dit geldt hoger ligt. Er zijn zoals vermeld bijvoorbeeld ook cao's met een algemene reiskostenregeling waarbij een vaste vergoeding wordt gegeven op basis van de woon-werkafstand. Het specifiek benoemen van de

26 De einddatum van de regeling correspondeert met de expiratiedatum van de cao.

mogelijkheid om met een combinatie van auto en openbaar vervoer te reizen, kan mogelijk wel een belangrijke informerende rol spelen. En op die wijze tot bewustere keuzes bij de werknemer leiden. Hieronder volgen twee voorbeelden afspraken ABN AMRO en het Kadaster.

> *De vergoeding via 'pay-per-use' stelt je in staat om gebruik te maken van verschillende vervoersmiddelen, ook in één reis.*
> *Voor je woon-werkverkeer kan je maandelijks achteraf een bedrag per kilometer declareren voor de kilometers heen en terug tussen je woonplaats en je werkplek. […] Je krijgt de vergoeding over maximaal 40 kilometer enkele reis. De bank stelt met een zelf gekozen systeem de afstanden vast. Wil je ook met het OV reizen? Dan kan je een mobiliteitskaart aanvragen. Deze mobiliteitskaart is bedoeld voor woon-werk en zakelijke reizen, dus niet voor privéreizen. Door het aanvragen van de mobiliteitskaart wordt het mogelijk dat je bijvoorbeeld met de auto naar het station gaat, die kilometers declareert en de rest van de reis van het OV gebruikmaakt.* **(ABN AMRO)**
>
> *De afstand wordt bepaald door de "waar-ik-werk-app' die je gebruikt om de kosten te declareren. […]*
> *• Deze tegemoetkoming kan voor het gehele traject gelden.*
> *• Het kan ook voor het deel van het traject gelden waarvoor geen gebruik wordt gemaakt van OV (eigen auto, fiets). Het gaat dan om het traject van je woning naar de meest logische halte of station van het OV. Voor het deel dat wel gebruik gemaakt wordt van OV geldt het gebruik van de NS business card.* **(Kadaster)**

Bij het UWV worden verschillende tarieven gehanteerd voor de afstand tot de opstaphalte van het OV, afhankelijk van het gekozen vervoermiddel. Als de afstand tot de OV-halte met de fiets of lopend wordt afgelegd, ontvangt de werknemer hiervoor 21 cent per kilometer. Voor de auto of bromfiets geldt 17 cent per kilometer, op voorwaarde dat de werknemer of meer dan vijf kilometer afstand van de opstaphalte woont. Dit is een mooi voorbeeld van een afspraak die werknemers stimuleert om voor kortere afstanden, de fiets te pakken.

3.2.4 Deelauto's / carpoolen

In vijftien cao's wordt aangestuurd op groepsgewijs woon-werkverkeer. Dat gaat om 5% van de werknemers. Deze afspraken kunnen uiteraard meer uit kostenbesparing dan duurzaamheid zijn ingegeven. In één cao worden beide doelen specifiek benoemd:

> *De werkgever stelt in bepaalde gevallen een bedrijfsauto ter beschikking. Doel van deze specifieke regeling is het bevorderen van het carpoolen (milieu) en het verlagen van de reiskosten van de werkgever.* **(Maja Stuwadoorsgroep)**

Wat het motief ook is, carpoolen kan een substantiële bijdrage leveren aan het verminderen van de totale uitstoot van werkgebonden mobiliteit. De cao-afspraken lopen uiteen qua inhoud. Een aantal afspraken bevat een financiële prikkel om gezamenlijk te reizen. Bijvoorbeeld door een hogere kilometervergoeding toe te passen of het mobiliteitsbudget op te hogen. Ook meerijdende werknemers krijgen vaak een kilometervergoeding. In de cao Bos en Natuur geldt voor werknemers die in opdracht van de werkgever met een bedrijfsbusje met ten minste drie personen naar het werk reizen, een andere regeling. Zij krijgen geen kilometervergoeding, maar mogen wel de reistijd als werktijd rekenen. Dat geldt voor zowel de chauffeur en de meerijdende werknemers.

3.2.5 Autoleaseregelingen

Ook via leasevoorwaarden kan worden gestuurd op verduurzaming van het mobiliteitsbeleid. Hoewel leaseconstructies voornamelijk voor zakelijk verkeer zijn bedoeld, worden leaseauto's vaak ook privé gereden. Verduurzaming van leasevoorwaarden kan daarom een belangrijke rol spelen in het terugdringen van verkeersgerelateerde luchtverontreiniging en emissies.

In 71 cao's wordt de mogelijkheid van een leaseauto genoemd. Over duurzaam leasen en/of verduurzaming van het leasebeleid, worden in cao's weinig afspraken gemaakt. Twee cao's bevatten een afspraak over het leasen van een elektrische auto. In de cao van ABN AMRO is afgesproken dat werknemers die meer dan 15.000 zakelijke kilometers per jaar rijden (exclusief woon-werkverkeer), in aanmerking komen voor een elektrische leaseauto. Ook bij Horticoop is een leaseauto in principe mogelijk vanaf 15.000 zakelijke kilometers per jaar. Ten aanzien van de autokeuze wordt het volgende vermeld:

> *Afhankelijk van het aantal kilometer per jaar geldt een benzine-uitvoering of elektrische uitvoering. Er gelden bovendien restricties op het gebied van uitstraling, kleurstelling, modellen en maximale CO-2 uitstoot. Hybride auto's zijn toegestaan.* **(Horticoop)**

Naast Horticoop worden in nog twee andere cao's duurzaamheidsvoorwaarden gesteld aan de autokeuze. De cao van FNV Organisaties bevat daarover de volgende bepaling:

> *De autokeuze wordt beperkt tot voertuigen die een CO_2-uitstoot hebben tot maximaal 140 gram per kilometer. De volgende type auto's zijn uitgesloten:*
> *• Oldtimers, sportwagens, cabrio's en terreinwagens;*
> *• Hybride auto's met stekker;*
> *• Occasions die door de medewerker worden ingebracht;*
> *• Overige auto's die niet tot een categorie algemeen aanvaardbare modellen behoren c.q. die een niet algemeen aanvaarde kleur hebben. Dit ter beoordeling van de algemeen directeur.* **(FNV Organisaties)**

In de cao van BDP Europe is een ambitie opgenomen over een stapsgewijze verlaging van de maximaal toegestane CO_2-uitstoot naar 110 gram per kilometer.

Het is wel van belang te vermelden dat in de meeste cao's geen leasereglement in de cao zelf is opgenomen. Het zou dus kunnen dat criteria ten aanzien van type brandstof, CO_2-uitstoot, en milieu-impact wel degelijk onderdeel zijn van de leaseregeling, maar dat dit buiten de cao is uitgewerkt.

3.2.6 Samenvatting mobiliteit

3.2.6.1. Totaalbeeld

In de voorgaande paragrafen hebben we een vijftal stimuleringsmaatregelen voor verduurzaming van het woon-werkverkeer afzonderlijk onderzocht. Het totaalbeeld dat hieruit volgt is dat in 233 cao's minimaal één van de volgende afspraken is opgenomen:

- Woon-werkverkeer met het openbaar vervoer wordt volledig vergoed;
- De werknemer krijgt een kilometervergoeding door met de fiets of te voet de afstand woon-werkverkeer af te leggen;
- De werkgever heeft een fietsregeling waarmee werknemer ondersteunt wordt in de aanschaf van een fiets;

- De werkgever bevordert het gebruik van deelauto's of carpoolen voor woon-werkverkeer;
- De werkgever staat een combinatie van vervoermiddelen toe, waardoor werknemers worden aangemoedigd in ieder geval een deel van het woon-werktraject met het openbaar vervoer af te leggen.

Dat is van toepassing op 32% van de werknemers. In Tabel 3-1 is dit aantal verder uitgesplitst. In 41 cao's is een afspraak over twee van bovengenoemde maatregelen opgenomen; zeven cao's bevatten drie van de maatregelen; nog eens zeven cao's bevatten vier van de maatregelen; één cao (VGZ), bevat vijf maatregelen. Cao's met twee of meer stimuleringsmaatregelen duurzaam vervoer, zijn in de matrix in Bijlage II opgenomen.

Tabel 3-1: Aantal stimuleringsmaatregelen duurzame mobiliteit (n= 657)

	1	2	3	4	5
Aantal cao's	177	41	7	7	1
% werknemers	17%	8%	4%	3%	0%

De cao VGZ vermeldt het volgende over het mobiliteitsbeleid:

> *Coöperatie VGZ vindt het belangrijk dat je kunt reizen op een manier die bij jou past. We stimuleren het groene reizen. Dat vertaalt zich in een betere regeling voor reizen met openbaar vervoer en de fiets. Reis je liever met de auto, dan is dat geen probleem: je krijgt een vergoeding als de reisafstand minimaal vijf kilometer bedraagt.* **(VGZ)**

Bij het samengaan van drie of vier maatregelen bestaan vooral volledige vergoeding van openbaar vervoer, kilometervergoeding fiets of lopen, en fietsregeling naast elkaar, soms aangevuld met het vergoeden van gecombineerde woon-werktrajecten (auto/OV). Hieronder volgen enkele voorbeelden van cao's waarin duurzamer reizen nadrukkelijk wordt gestimuleerd.

> *1. De ANWB staat voor filebestrijding, verkeersveiligheid en duurzaamheid en wil dat dit ook in haar eigen mobiliteitsbeleid tot uitdrukking komt. In dit mobiliteitsbeleid staan flexibiliteit en keuzevrijheid centraal en word je door middel van een financiële prikkel gestuurd op het gebruik van vervoer dat de triplezero ambitie van de ANWB ondersteunt: nul emissie, nul files en nul verkeersdoden.*
> *2. Je ontvangt een vergoeding per daadwerkelijk gereisde kilometer, waarbij de hoogte afhankelijk is van de bijdrage die je levert aan de triple-zero ambitie van de ANWB. We onderkennen de volgende vergoedingen, met ingang van 1 april 2022:*
> *• 2 euro per dag (onbelast) voor thuiswerken*
> *• 18 cent per km voor fietsen/lopen*
> *• 100% vergoeding voor OV 2e klasse*
> *• 15 cent per km voor de auto*
> *• De vergoeding voor thuiswerken gaat naar maximaal 3 euro netto per dag, zodra en voorzolang dit bedrag onder de gerichte vrijstelling valt. (In 2023: 2,15 euro netto per dag).*

3. Iedere gereisde kilometer wordt vergoed, waarbij wel een maximum van 40 kilometer voor de heenreis en 40 kilometer voor de terugreis geldt. Voor het OV worden alle kilometers vergoed. **(ANWB)**

Schiphol biedt de werknemer maximale vrijheid in de wijze waarop hij reist tussen woning en werk. […] Naast de maximale flexibiliteit die dit de werknemer biedt in het maken van de persoonlijk optimale keuze, levert dit ook een bijdrage aan het realiseren van de klimaatdoelstellingen en bereikbaarheid van Schiphol.
De hoogte van de woon-werkvergoeding is afhankelijk van het vervoersmiddel dat wordt gekozen:
Auto: € 0,21 netto per kilometer, met een maximale enkele reisafstand van 50 kilometer (vanaf 1 januari 2024: € 0,22 netto per kilometer).
Fiets: € 0,30 per kilometer; er geldt geen maximale reisafstand. Hiervan wordt, zolang dit fiscaal kan, € 0,21 (vanaf 1 januari 2024: € 0,22) netto per kilometer uitbetaald. Maakt de werknemer gebruik van een leasefiets dan ontvangt hij een fietsvergoeding van € 0,30 per kilometer bruto.
OV: kosten op basis van tweede klasse.
Een combinatie van meerdere hierboven genoemde vervoersmiddelen is ook mogelijk. **(Schiphol Nederland B.V.)**

3.2.6.2. Analyse naar sector, grootte en soort cao

In Bijlage III, Tabel III-1 is het totaaloverzicht van de sectoranalyses voor de verschillende stimuleringsmaatregelen opgenomen; in Tabel III-2 tot en met Tabel III-6 zijn per maatregel de analyses naar cao-soort en grootte opgenomen. Voor indeling naar grootte hanteren we de categorieën zoals weergegeven in Tabel 3-2.[27]

Tabel 3-2: Categorisering van cao's naar grootte

Soort cao	Klein	Middel	Groot
Bedrijfstak	<3000	3000-13000	>13000
Onderneming	<125	125-400	>400

Hieronder vatten we de voornaamste resultaten samen.

Volledige OV-vergoeding

Ongeveer één vijfde van zowel de bedrijfstakcao's als ondernemingscao's bevat een cao-afspraak over volledige vergoeding van het openbaar vervoer voor woon-werkverkeer. Daarbij geldt wel dat binnen de ondernemingscao's een groter deel van de werknemers zo'n afspraak in de cao heeft dan binnen de bedrijfstakcao's:

- Voor 39% van de werknemers die onder een ondernemingscao vallen, is in de cao een afspraak over volledige OV-vergoeding opgenomen. Binnen de verschillende subgroepen (kleine, middelgrote, grote ondernemingscao) bevatten de cao's van werknemers onder een grote ondernemingscao verhoudingsgewijs het vaakst zo'n afspraak (42%).

27 Zie Bijlage I voor meer informatie over de sectorindeling, verhouding bedrijfstak- en ondernemingscao's, en categorisering van cao's naar grootte.

- Van de werknemers die onder een bedrijfstakcao's vallen, heeft 17% een afspraak over volledige OV-vergoeding in de cao. Verhoudingsgewijs komt dit juist iets vaker voor bij werknemers binnen de kleinere bedrijfstakcao's.

Geanalyseerd naar sector, kan vooral in de bouw, vervoer en opslag, en financiële instellingen een groot deel van de werknemers, op grond van cao-afspraken, kosteloos met het openbaar vervoer naar het werk reizen. Het gaat om respectievelijk 51%, 63% en 64% van het totaal aantal werknemers in deze sectoren. Voor werknemers in de horeca en informatie en communicatie is een dergelijke afspraak niet tot nauwelijks vastgelegd in de cao.

Kilometervergoeding fiets
Expliciete cao-afspraken over kilometervergoeding voor woon-werkverkeer per fiets (of lopend), komen naar aantallen cao's het meest voor in de sectoren openbaar bestuur en publieke dienstverlening (vijf van de twaalf cao's) en de zorg (zes van de zeventien cao's). Naar percentage werknemers komen vooral werknemers in de bouw (40%), zorg (39%) en openbaar bestuur en publieke dienstverlening (33%) vaker in aanmerking voor een dergelijke afspraak. Naar soort cao (onderneming of bedrijfstak) ligt het percentage werknemers vrijwel gelijk (14% en 15% respectievelijk). Daarbij geldt voor beide soorten cao's, dat naar verhouding vooral werknemers in de grotere ondernemings- en bedrijfstakcao's onder cao's met een expliciete afspraak over kilometervergoeding voor de fiets vallen.

Fietsregeling
Cao-afspraken over een fietsregeling (of verwijzing in de cao naar het bestaan van een fietsregeling) komen vaker voor in ondernemingscao's dan in bedrijfstakcao's. Binnen de ondernemingscao's kan 44% van de werknemers gebruikmaken van een fietsregeling; van de werknemers onder een bedrijfstakcao is dit 12%.

Er zijn twee sectoren (financiële instellingen en onderwijs) waarin ruim de helft van de werknemers onder een cao valt met een bepaling over een fietsregeling. In de sector openbaar bestuur en publieke dienstverlening gaat het om ruim een derde van de werknemers. Vooral in de sectoren landbouw, bosbouw en visserij, handel, bouw, horeca, zakelijke dienstverlening, en informatie en communicatie, gaat het om een beperkt aandeel werknemers (variërend van 0 tot 2%).

Combinatie van vervoermiddelen vergoed
Cao-afspraken over vergoeding van een combinatie van vervoermiddelen, komt vrijwel uitsluitend voor binnen de subgroep grote ondernemingscao's: acht van in totaal elf afspraken, welke van toepassing zijn op 13% van de werknemers binnen de grote ondernemingscao's. Het gaat vooral om werknemers in de sectoren openbaar bestuur en publieke dienstverlening, en financiële instellingen.

Carpoolen/deelauto's
Naar werknemerspercentages, komen cao-afspraken over het gebruik van deelauto's of carpoolen vaker voor in bedrijfstakcao's dan in ondernemingscao's: 5% versus 1%. Dit betreft vooral werknemers in de bouwsector (41%) en vervoer en opslag (56%).

3.3 Thuiswerken

Cao-afspraken over thuiswerken kunnen opzichzelfstaand voorkomen, maar ook onderdeel zijn van cao-afspraken over het mobiliteitsbeleid van een organisatie. Zie bijvoorbeeld de triple-zero ambitie van de ANWB, geciteerd in paragraaf 3.2.6.1. Ook in de cao Museum en de cao van de Sociale Verzekeringsbank zien we deze samenloop:

> *De werkgever geeft in overleg met de OR of PVT invulling aan mobiliteitsmanagement, waarbij vooral gekeken wordt naar het flexibiliseren van arbeidspatronen, het vermijden van autogebruik en het bevorderen van plaats- en tijdonafhankelijk werken.* **(Museum Cao)**
>
> *Tijd en plaatsonafhankelijk werken, ook wel Bewust Werken, is het uitgangspunt en de cao biedt arbeidsvoorwaarden die daarbij passen. De cao ondersteunt deze nieuwe manier van werken door passende vergoedingen op basis van waar je werkt en hoe je reist, waarbij het gebruik van duurzaam en groen vervoer wordt gestimuleerd. Hiermee hebben cao-partijen oog voor de behoefte van de medewerkers en voor het klimaat.* **(Sociale Verzekeringsbank)**

In totaal bevat ruim een derde van de cao's (231) een afspraak over thuiswerken. Dat varieert van korte vermelding van de mogelijkheid tot thuiswerken of de hoogte van de thuiswerkvergoeding, tot meer uitgebreide thuiswerkregelingen. Expliciete vermelding van duurzaamheid als afweging in het toestaan (of bevorderen) van thuiswerken komt weinig voor. In vijf cao's wordt in afspraken over thuiswerken, of tijd- en plaatsonafhankelijk werken, de koppeling gemaakt met de ambitie om duurzaam te werken en energieverbruik, reiskilometers en CO_2-uitstoot terug te dringen.

3.4 Verduurzaming huis en leefomgeving werknemer

Werkgevers kunnen ook een bijdrage leveren aan klimaat en duurzaamheid door verduurzamingsmaatregelen van werknemers thuis financieel te ondersteunen. Dit kan voor werknemers de drempel verlagen om te investeren in verduurzaming.

3.4.1 Aantal cao-afspraken en bestedingsdoelen

Op peildatum 1 januari 2024 bevatten tien cao's een afspraak over verduurzaming van het huis en/of de leefomgeving van werknemers. In vier van deze cao's zijn de bestedingsdoelen van de afspraak gespecificeerd. Daarbij worden zonnepanelen, warmtepomp en isolatiemaatregelen altijd genoemd (zie Figuur 3-3). In de overige zes cao's zijn de bestedingsdoelen buiten de cao uitgewerkt.

Figuur 3-3: Bestedingsdoelen verduurzaming leefomgeving werknemer (vermeld in vier van de tien cao's met afspraak)

In drie cao's is opgenomen dat opname van een afspraak over verduurzaming van woning en/of leefomgeving in de cao zal worden onderzocht. Daarnaast is er één cao waarin, qua verduurzaming, het Persoonlijk Keuzebudget beperkt is tot inzet voor de kosten van een gecertificeerde energiecoach. Inzet van het PKB voor de daadwerkelijke verduurzaming van het huis wordt in die afspraak echter niet genoemd. Daarom is de afspraak hier niet meegerekend.

3.4.2 Vergoeding

De wijze van vergoeding is in de meeste cao's geregeld via het keuzebudget van de werknemer. Verduurzamingsmaatregelen zijn dan als bestedingsdoelen toegevoegd aan het meerkeuzesysteem arbeidsvoorwaarden. Zie bijvoorbeeld onderstaande afspraak uit de cao voor het Havenbedrijf Rotterdam:

> *Doelen PKB*
> - *Kopen van extra vakantie-uren, tot een maximum van 144 uur bij volledig dienstverband gedurende het kalenderjaar.*
> - *Uitbetaling van het PKB tot een maximum van het tot aan de datum van uitbetaling opgebouwde PKB.*
> - *Aanschaf van*
>
> *een fiets (inclusief accessoires en/of verzekering);*
> *dak-, muur-, en vloerisolatie;*
> *een laadpaal voor een elektrische auto;*
> *zonnepanelen;*
> *een warmtepomp;*
> *een warmtepompdroger;*
> *een wasmachine A+++;*
> *een elektrische scooter*
> *tot een maximum van € 1.500,00, 1x per 3 jaar.* **(Havenbedrijf Rotterdam)**

Omdat er binnen de werkkostenregeling (WKR) geen gerichte vrijstellingen voor verduurzamingsmaatregelen zijn, stellen werkgevers vaak als voorwaarde dat het totaal van de

uitgaven binnen de vrije ruimte van de werkkostenregeling moet blijven. Binnen die vrije ruimte kunnen werknemers een deel van hun investering fiscaalvriendelijk laten verrekenen met bruto loonbestanddelen.

Er zijn ook werkgevers met een zogenoemd klimaat- of groenbudget. In dat geval ontvangt de werknemer een netto vergoeding voor de gedeclareerde kosten. Dit soort budgetten worden in drie cao's gehanteerd: Achmea, Cosun Beet, Tejin Aramid, en het Rijk. De hoogte van deze werkgeversbijdrage varieert van 450 euro tot 2500 euro, doorgaans eens per drie jaar of eens per vijf jaar. Zie hieronder als voorbeeld de afspraak van Tejin Aramid.

> *De werknemer die op 1 mei 2023 in dienst is van Teijin Aramid krijgt op 1 mei 2023 de beschikking over een groenbudget van € 1500,- bruto (ongeacht de omvang van het dienstverband) te besteden aan verbetering van de woning van de werknemer in de periode 1 mei 2023 tot 1 mei 2026. Bestedingsdoelen zijn (limitatief):*
> *- aanschaf en plaatsing van*
> *1. zonnepanelen*
> *2. een laadpaal*
> *3. een warmtepomp (ook hybride)*
> *4. een inductiekookplaat en/of*
> *5. isolatieglas (HR++ of HR+++).*
> *- de kosten van een energiecoach.* **(Tejin Aramid)**

Achmea hanteert een klimaatbudget van 2500 euro (naar rato van de contractuele arbeidsduur). Dit budget kan tussen 1 januari 2023 en 31 december 2025 besteed worden. Werknemers die geen mogelijkheden hebben om het budget te besteden, kunnen dit inleggen in een groenfonds. Bij Cosun Beet vergoed de werkgever eens per vijf jaar 20% van de investering, tot een maximum va 450 euro. Het Rijk hanteert een werkgeversbijdrage van 750 euro, eens per vijf jaar. Werknemers kunnen dit aanvullen met 750 euro uit hun IKB-budget, ook eens per vijf jaar.

3.4.3 Analyse naar sector, grootte en soort

Gelet op het beperkt aantal cao's met een afspraak over verduurzaming van de leefomgeving, kan op basis van de analyses naar sector, grootte en soort cao niet meer dan een globaal beeld worden geschetst. Harde inzichten kunnen hier niet aan worden ontleend.

Negen van de tien afspraken over verduurzaming van huis en leefomgeving van werknemers, komen voor in ondernemingscao's. Vijf van die cao's behoren tot de sector industrie en nutsbedrijven. Afgezet tegen het totaal aantal cao's binnen die sector (292), betreft dit echter een nihil aandeel.

Kijkend naar werknemersaantallen, springen twee sectoren eruit: financiële instellingen en openbaar bestuur en publieke dienstverlening. Binnen deze sectoren valt ongeveer een kwart van de werknemers onder een cao met afspraak over verduurzaming van de leefomgeving. Het gaat om twee ondernemingscao's in de sector financiële instellingen en één bedrijfstakcao in de sector openbaar bestuur en publieke dienstverlening (cao Rijk).

3.4.4 Totaalbeeld in samenhang met mobiliteit

Wanneer afspraken over verduurzaming van huis/leefomgeving in samenhang met duurzame mobiliteitsafspraken worden bekeken, valt vooral de combinatie met het hebben van een

fietsregeling op. Acht van de tien cao's met een cao-afspraak over verduurzaming huis/leefomgeving, hebben ook een fietsregeling opgenomen in de cao.

In vier cao's combineert de afspraak over verduurzaming huis/leefomgeving met volledige OV-vergoeding. Wel hebben daarnaast nog drie cao's (Philip Morris Investments, Cosun Beet en Teijin Aramid) een relatief ruime algemene reiskostenvergoeding. Het gaat respectievelijk om een maximale vergoeding van 50 kilometer à 22 cent/km, 75 kilometer à 21 cent/km, en een ongelimiteerde afstand tegen 22 cent/km. Dat komt in de praktijk grotendeels neer op volledige vergoeding van het OV.

In twee cao's combineert de afspraak over verduurzaming huis/leefomgeving met volledige OV-vergoeding, kilometervergoeding voor de fiets, en een fietsregeling. Dat betreft de cao's van de ANWB en het Rijk.

3.5 Verduurzaming bedrijfsvoering

Over verduurzaming van de bedrijfsvoering worden in cao's weinig afspraken gemaakt. Met verduurzaming van de bedrijfsvoering bedoelen we hier de ondersteunende processen en activiteiten die nodig zijn om het eigenlijke werk van een organisatie uit te voeren. Denk aan zakelijk reizen, energie- en waterverbruik in kantoorpanden, afvalbeheer (bijvoorbeeld herbruikbare bekers en afval scheiden), inkoopbeleid, en catering voor het personeel. We hebben het hier dus niet over verduurzaming van de kernactiviteiten of het primaire proces waarmee een organisatie waarde creëert.

Afspraken over mobiliteit hebben we al behandeld in hoofdstuk 3.2. In relatie tot de overige aspecten, zien we in cao's nauwelijks afspraken terug. Uitzondering zijn onderstaande afspraken in de cao Zelfstandige Klinieken Nederland, opgenomen in het artikel 'Verplichtingen van je werkgever':

> *6.6 Duurzaamheid en groene banen*
> *Werkgever en medewerkers werken in de geest van onderstaande artikelen uit de ZKN Governance code en streven naar:*
> *1. Uitvoering van een krachtig milieubeleid waar zuinig energiebeleid onderdeel van uitmaakt.*
> *2. Duurzaam ondernemen. Duurzaamheid maakt onderdeel uit van het strategisch plan van individuele zelfstandige klinieken. Dit plan bevat concrete doelstellingen (denk aan de maximale CO2-footprint) en bijbehorende acties voor onder andere het voeren van een zuinig energiebeleid (waar mogelijk met zonnepanelen), het gebruik van groene stroom, het stimuleren van carpooling en openbaar vervoer, afvalbeleid (FSC papier en stimulering beperking papierverbruik) en up-to-date isolatie van de klinieken.*
> *3. Maatschappelijk verantwoord inkopen (duurzaam inkopen) en geven daar invulling aan door duurzaamheid zwaar mee te wegen in het inkoopbeleid. Dit door bijvoorbeeld duurzaamheidsspecificaties uit te vragen bij offerte-aanvragen en duurzaamheid mee te wegen in contractbesprekingen.*
> *4. Het bijdragen aan een toekomstbestendige en duurzame leefomgeving. Kennisontwikkeling en -verspreiding op het gebied van verduurzaming van de bedrijfsvoering van zelfstandige klinieken draagt hieraan bij.* **(Zelfstandige Klinieken Nederland)**

Voor het overige worden werknemers van Schiphol Nederland B.V. opgeroepen hun scherm te vergrendelen of uit te loggen wanneer er niet gewerkt wordt, afval te scheiden, en

herbruikbare bekers en flessen te gebruiken, om toe te werken naar emissievrije en afvalvrije luchthavens in 2030. Tot slot vermeldt de cao van VGZ een pilot met het beperken van de openingstijden van kantoren, onder meer ingegeven door duurzaamheidsoverwegingen.

In werkelijkheid wordt bij veel bedrijven en organisaties in meer of mindere mate ingezet op verduurzaming van de werkomgeving. Dit is alleen zelden in de cao opgenomen. Dat is ook niet verrassend, omdat het bij afspraken over bedrijfsvoering niet om arbeidsvoorwaarden gaat. Een betere bron voor inzicht in ontwikkelingen op dit vlak zijn duurzaamheidsverslagen en websites. Voor cao-onderzoek leent dit onderwerp zich minder goed.

3.6 Principeakkoorden 2023 en 2024

In de periode van januari 2023 tot en met juni 2024, zijn er 474 principeakkoorden afgesloten. Daarvan zijn 293 akkoorden afgesloten in 2023, en 181 in de eerste helft van 2024. We hebben alleen principeakkoorden onderzocht van de cao's die onderdeel uitmaken van dit onderzoek (zie hoofdstuk 2.2, we bedoelen hier de 657 actief bij SZW aangemelde cao's). De akkoorden vallen onder 380 cao's. Er zijn dus cao's met meerdere akkoorden binnen de onderzochte periode.

In de principeakkoorden kijken we naar dezelfde afspraken als in de cao's:

- afspraken die verduurzaming van het woon-werkverkeer stimuleren (3.6.1);
- afspraken die verduurzaming van huis en leefomgeving van de werknemer stimuleren (3.6.2);
- afspraken die verduurzaming van de bedrijfsvoering stimuleren (3.6.3), en;
- ten slotte, afspraken waarin een verkenning of studieafspraak ten aanzien van verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden wordt toegezegd (3.6.4).

3.6.1 Mobiliteit

In 58 principeakkoorden staan stimuleringsmaatregelen voor de verduurzaming van het woon-werkverkeer. Fietsregelingen zijn daarbij de meest voorkomende afspraak in relatie tot duurzame mobiliteit.

3.6.1.1. Fietsregelingen

Afspraken over een fietsregeling komen in 28 principeakkoorden voor, voornamelijk in ondernemingscao's uit de sector industrie en nutsbedrijven. Binnen de bedrijfstakcao's, zijn vijf akkoorden met een afspraak over een fietsregeling.

Werkgevers faciliteren het vaakst de fiscaalvriendelijke aanschaf van een fiets. Dat kan door aftrek van het aankoopbedrag van het brutoloon, of door inzet van het keuzebudget. Er zijn ook akkoorden waarin een leasefiets onderdeel is van het fietsplan. Om de vrije ruimte van de werkkostenregeling te beheersen, kunnen werkgevers een limiet stellen aan het maximale bedrag dat kan worden verrekend. Vaak gaat het om een bedrag tussen de 500 en 1650 euro, eens per drie of vijf jaar. Verder komt het voor dat een fietsplan wordt genoemd zonder verdere specificatie van voorwaarden of een bedrag. Hieronder volgt een voorbeeld van een aanpassing van een bestaande fietsregeling:

> *Fietsplan. Vergoeding wordt verhoogd naar max. € 1500,- per 5 jaar voor het totaal van fiets, accessoires en verzekering (geen bedrag per onderdeel meer).* **(Oci Nitrogen BV, 2023)**

Van de 28 afspraken over een fietsregeling, gaat het in veertien akkoorden om nieuwe afspraken. Dat wil zeggen dat de nieuwste cao die bij deze akkoorden hoort, ten tijde van de peildatum van dit onderzoek nog niet was aangemeld (1 januari 2024, zie paragraaf 2.2.1). Het aantal cao-afspraken over fietsregelingen is dus nog in ontwikkeling; er is sprake van een verdere toename van het aantal afspraken ten opzichte van de stand van zaken geschetst in hoofdstuk 3.2.

3.6.1.2. Volledige OV-vergoeding

In 24 principeakkoorden is een afspraak opgenomen dat werknemers de kosten van het openbaar vervoer (OV) voor woon-werkverkeer volledig vergoed krijgen. Vijftien van deze principeakkoorden horen bij ondernemingscao's, negen bij bedrijfstakcao's. Vaak gaat het om een volledige OV-vergoeding voor reizen in de tweede klasse, met mobiliteitskaart, zonder een maximum te stellen aan het aantal kilometers dat gereisd mag worden.

> *Reizen gemaakt per openbaar vervoer worden volledig vergoed en voor het volledige woon-werktraject (dus zonder de onder- en bovengrens van > 10 en 50 kilometer die bij reizen per eigen vervoer geldt). Dat kan op basis van declaratie van de gemaakte kosten of doordat Achmea een OV-vervoersbewijs verstrekt.* **(Achmea BV, 2023)**

In een aantal gevallen kan in de eerste klasse gereisd worden, eventueel na toestemming van de werkgever. In het akkoord van de cao van het Kadaster wordt een pilot aangekondigd met reizen in de eerste klas om meer frequent gebruik van duurzame vervoerskeuzes te stimuleren. Ook bij DSM Firmenich wordt volledige OV-vergoeding en reizen in de eerste klas ingevoerd per april 2024 (zie tekstsegment in paragraaf 3.6.1.3). In totaal wordt in zes principeakkoorden de link gelegd tussen duurzaam reizen en de volledige vergoeding van de OV-kosten.

> *Als pilot gedurende de looptijd van deze cao is het mogelijk om voor woon-werkverkeer te reizen op basis van OV eerste klas. Deze pilot is bedoeld om te achterhalen of comfortabel OV-vervoer tot meer duurzaam vervoer en meer werken op kantoor leidt.* **(Kadaster, 2023)**
>
> *Werkgevers willen het belang van duurzaam naar het werk reizen onderstrepen. Voor het woon-werkverkeer per fiets of lopend wordt 21 cent per kilometer de minimale norm. Voor reizen per OV geldt een vergoeding 2e klas als norm.* **(Museum Cao, 2024)**
>
> *Om duurzamer reizen te stimuleren, kunnen medewerkers met een leaseauto (zakelijke lease of leaseauto uit vervoersbudget) ook gebruik maken van de mobiliteitskaart. Voorwaarde daarbij is dat de leaseauto stilstaat als de kaart gebruikt wordt voor een reis (woon-werk, zakelijk of privé).* **(ABN-AMRO, 2024)**

In een enkel geval is de afspraak over volledige OV-vergoeding gekoppeld aan een bepaald minimum aantal kilometers (zie voorbeeld UMC hieronder). Bij Lamb Weston wordt deze voorwaarde juist opgeheven.

> *De medewerker met een reisafstand woon-werk van meer dan 7 kilometer, die met het openbaar vervoer naar het werk reist, komt in aanmerking voor 100% vergoeding van de OV-kosten (2e klas).* **(Universitair Medisch Centrum, 2024)**
>
> *De bestaande regeling voor het gebruikmaken van de NS-business card wordt tevens opengesteld voor medewerkers die minder dan 10 kilometer van hun werk wonen.* **(Lamb Weston, 2024)**

In zeven principeakkoorden wordt specifiek benoemd dat er geen maximum zit aan het aantal kilometers dat vergoed wordt als werknemers reizen met het OV. Zo'n maximum is dan wel van toepassing als zij een ander niet-duurzaam vervoersmiddel (bijvoorbeeld de auto) kiezen.

> *De werknemer die op 10 kilometer of verder enkele reisafstand van huis werkt, ontvangt over gewerkte dagen een tegemoetkoming voor de gemaakte reiskosten voor het woon-werkverkeer. De tegemoetkoming is begrensd op 25 kilometer voor een enkele reis. De vergoeding is conform maximaal fiscaal vrijgesteld bedrag: voor 2024 is dit € 0,23 per kilometer. Wanneer een werknemer voor woon-werkverkeer gebruikmaakt van openbaar vervoer, worden alle kosten vergoed voor 2e klasse en geldt dus geen begrenzing op afstand.* **(Nederlandse Poppodia en -Festivals, 2023)**

Van de 24 afspraken over volledige OV-vergoeding, gaat het in elf akkoorden om nieuwe afspraken die nog niet zijn meegenomen in de cijfers zoals gerapporteerd in hoofdstuk 3.2.

3.6.1.3. Kilometervergoeding fiets

In 21 principeakkoorden staan afspraken over een kilometervergoeding voor de fiets. In tien van die akkoorden is de fietsvergoeding hoger dan het gebruik van gemotoriseerd eigen vervoer. Of is de kilometervergoeding onderdeel van een bredere afspraak waarin een hogere woon-werkverkeer vergoeding wordt toegekend wanneer werknemers kiezen voor duurzame reisopties. Dat heeft betrekking op fietsen, maar ook lopen, openbaar vervoer en elektrisch rijden. Zie bijvoorbeeld de afspraak voor de cao Dsm-firmenich.

> *Dsm-firmenich wil duurzaam reizen stimuleren. Om hier inhoud aan te geven is een project duurzame mobiliteit van start gegaan. Onderdeel hiervan is de tegemoetkoming voor woon-werk verkeer. Per 1 april 2024 wordt de vaste tegemoetkoming in reiskosten voor woon-werk omgezet in een flexibele vergoeding ('pay per use') die afhankelijk wordt van het type vervoer:*
> *• Fossiele brandstof: 15 cent per kilometer • Hybride: 17 cent per kilometer*
> *• Elektrisch: 19 cent per kilometer • Fiets/lopen: 22 cent per kilometer*
> *• Openbaar vervoer: vergoeding op basis van 1e klas.* **(DSM NL Services BV, 2023)**

Van de 21 afspraken over een kilometervergoeding voor de fiets, gaat het in 14 akkoorden om nieuwe afspraken. Dat wil zeggen dat er sprake is van een verdere toename van het aantal afspraken ten opzichte van de stand van zaken geschetst in hoofdstuk 3.2.

3.6.1.4. Duurzame mobiliteit overig

In zes principeakkoorden krijgen werknemers ook een vergoeding wanneer er meerdere vervoersmogelijkheden in één reis worden gebruikt.

> *De regeling Kostenvergoeding woon-werkverkeer wordt per 1 januari 2025 gewijzigd. Vanaf die datum gebruiken we 'pay-per-use'. Met 'pay-per-use' wordt vergoed wat je gebruikt en kan een medewerker gebruik maken van verschillende vervoersmiddelen, ook in één reis.* **(ABN AMRO, 2024)**

Tot slot zien we afspraken over een vergoeding voor de parkeerkosten bij de OV-opstapplaats, het gebruik van e-fietsen, e-scooters en deelauto's, en voor het gebruik van een OV-fiets (niet-elektrisch). Deze afspraken komen allemaal één keer voor.

3.6.2 Verduurzaming huis en leefomgeving werknemer

In veertien principeakkoorden staan afspraken over een budget voor de verduurzaming van het huis en/of de leefomgeving van werknemers. De meeste van deze afspraken komen voor in principeakkoorden van ondernemingscao's uit de sector industrie en nutsbedrijven. In twee gevallen betreft het afspraken voor bedrijfstakcao's in de sector Openbaar Bestuur. In zeven van de afspraken zijn één of meer van de volgende bestedingsdoelen gespecificeerd:

- Zonnepanelen (vijf)
- Warmtepomp (vijf)
- Isolatiemaatregelen (drie)
- Laadpaal (drie)
- Energiecoach (één)
- Inductiekookplaat (één)
- Energiezuinige apparatuur (één)
- Algemeen (één)

De wijze van vergoeding kan via het keuzebudget lopen (meerkeuzesysteem arbeidsvoorwaarden), zie de afspraak voor de cao van KPN. Of er is sprake van een klimaat- of groenbudget, zie de afspraak voor Defensie. Bij afspraken waarin een klimaat- of groenbudget wordt gehanteerd, varieert de hoogte van 450 euro tot 2500 euro, vaak een keer per drie of vijf jaar.

> *BOOST-keuzes. KPN draagt bij aan de verduurzaming van de koop- of huurwoning van medewerkers. Per drie jaar kunnen medewerkers maximaal € 5.000 bruto besteden (ineens of in termijnen) aan bijvoorbeeld zonnepanelen, een (hybride) warmtepomp en isolatie.* **(KPN, 2024)**
>
> *Daarnaast spreken zij af dat iedere medewerker in 2024 eenmalig de gelegenheid krijgt om een duurzaamheidsbudget van € 1.000 te investeren in materiële verduurzaming van de eigen (huur)woning.* **(Defensie, 2023)**

Van de veertien afspraken in principeakkoorden over de verduurzaming van de woning of leefomgeving van de werknemer, gaat het in acht akkoorden om een nieuwe afspraak. Dat wil zeggen dat er sprake is van een verdere toename van het aantal afspraken ten opzichte van de stand van zaken geschetst in hoofdstuk 3.4.

3.6.3 Verduurzaming bedrijfsvoering

Over verduurzaming van de bedrijfsvoering staan in principeakkoorden weinig afspraken. Eén concrete afspraak vinden we bij de Huisartsenzorg. Binnen de huisartsenzorg wil men 'het groene werken' bevorderen door op de werkvloer tips en tools aan te reiken. Doelen zijn minder afval, minder verspilling, bijdragen aan een schoner milieu, en duurzaamheid binnen de huisartsenzorg. Ook is de quickscan 'De Duurzame Huisartsenpraktijk' beschikbaar, waarmee werkgevers en werknemers eenvoudig en snel stappen kunnen zetten die bijdragen aan het (verder) verduurzamen van de organisatie.

3.6.4 Verkenningen en studie-afspraken

In negen principeakkoorden staan studieafspraken en intenties over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden in het algemeen.

> *Groene arbeidsvoorwaarden: ten aanzien van dit onderwerp zal gedurende de looptijd van de cao besproken worden op welke wijze hieraan invulling kan worden gegeven.* **(Uitvaartbranche, 2024)**

In zestien principeakkoorden staan verkenningen, studieafspraken of intenties voor een groener mobiliteitsbeleid en duurzame keuzes als het gaat om woon-werkverkeer. In vier principeakkoorden zijn verkenningen gestart naar, of studieafspraken gemaakt over, mogelijkheden in relatie tot de verduurzaming van de leefomgeving van werknemers.

> *Studieafspraak "Groene arbeidsvoorwaarden". Duurzaamheid is een belangrijke waarde voor TenneT. Dit komt ook terug in regelingen zoals de leaseregeling en mobiliteitsregeling . Cao-partijen onderzoeken in de looptijd van deze cao de mogelijkheden de arbeidsvoorwaarden van TenneT nog verder te vergroenen, rekening houdend met fiscale aspecten. De resultaten van dit gezamenlijk onderzoek worden besproken tussen cao-partijen als input voor de volgende cao.* **(TSO, 2023)**

> *Studie: inzet budget in het kader van duurzaamheid. Uitkomst(en):*
> *In het onderzoek is gekeken naar de mogelijkheden voor verbreding van de inzet van het arbo-budget voor andere mogelijkheden in het kader van de duurzaamheid. Uitgangspunt blijft dat het gaat om de aanschaf van middelen die bijdragen aan een arboverantwoorde thuiswerkplek. Verbreding valt onder vrije ruimte. RDW zal op het intranet aandacht besteden aan het gebruik en inzet van het budget en hieraan ter illustratie voorbeelden toevoegen (zonwering, airco, isolatie). Tevens zal zij een signaal inrichten, zodat medewerkers vroegtijdig geïnformeerd worden over afloop van het arbo-budget.* **(RDW, 2024)**

> *Gedurende de looptijd van de nieuwe cao ZKN praten partijen verder over het stimuleren van duurzame vormen van mobiliteit in relatie met artikel 23 cao, de vergoeding reiskosten.* **(Zelfstandige Klinieken Nederland, 2023)**

3.6.5 Samenvatting afspraken in principeakkoorden

In onderstaande tabel zijn de afspraken uit de principeakkoorden samengevat. De cijfers hebben betrekking op het aantal akkoorden waarin een afspraak is opgenomen.

Tabel 3-3: Samenvatting aantal akkoorden met afspraken over verduurzaming (n=474)

	Totaal	2023	2024*
Aantal onderzochte akkoorden	**474**	**293**	**181**
Afspraken mobiliteit	58	40	18
- Fietsregeling	*28*	*18*	*10*
- OV-vergoeding volledig	*24*	*17*	*7*
- Km-vergoeding fiets	*21*	*12*	*9*
- Hogere vergoeding bij duurzaam reizen	*10*	*6*	*4*
- Combinatie vervoermiddelen	*6*	*4*	*2*

	Totaal	2023	2024*
- Deelauto's/carpoolen	*1*	*1*	*-*
Afspraken verduurzaming leefomgeving	14	10	4
Afspraken verduurzaming bedrijfsvoering	3	3	-
Verkenning van mogelijke afspraak	29	16	13
- Verkenning mobiliteit	*16*	*10*	*6*
- Verkenning verduurzaming leefomgeving	*4*	*3*	*1*
- Verkenning algemeen	*9*	*3*	*6*

* Betreft de periode januari tot en met juni 2024

4 Conclusie

In het Klimaatakkoord van 2019 staan afspraken tussen bedrijven, maatschappelijke organisaties, het Rijk en decentrale overheden om de Nederlandse klimaatdoelstellingen te behalen. Ook voor sociale partners is klimaatverandering een steeds belangrijker thema. In dit onderzoek zijn afspraken uit cao's en principeakkoorden over klimaat en duurzaamheid onderzocht. In deze conclusie worden kort de voornaamste bevindingen samengevat, en aanbevelingen gedaan voor verder onderzoek.

4.1 Voornaamste bevindingen

Op het eerste gezicht lijken klimaat en duurzaamheid in de meeste cao's nog nauwelijks een rol van betekenis te spelen. Er is bijvoorbeeld maar in een beperkt aantal cao's expliciet aandacht voor klimaat en duurzaamheid. Toch zien we wel degelijk een opkomst van arbeidsvoorwaarden die bij kunnen dragen aan verduurzaming van de samenleving. In de tabellen hieronder zijn de meest voorkomende afspraken in relatie tot klimaat en duurzaamheid samengevat. Tabel 4-1 rapporteert naar de aantallen cao's waarin de vermelde afspraken of bepalingen voorkomen. Tabel 4-2 bevat de corresponderende aantallen werknemers die onder deze cao's vallen. Het totaal aantal werknemers dat onder de 657 cao's in het databestand valt, is 6,2 miljoen.

Tabel 4-1: Verduurzaming in cao's (naar aantal cao's), N=657

<table>
<tr><td rowspan="5">240 cao's met minimaal één bepaling (exclusief thuiswerken)</td><td colspan="2">20 cao's met visie op duurzaamheid en/of klimaat</td></tr>
<tr><td>233 cao's met minimaal één stimuleringsmaatregel duurzame mobiliteit</td><td rowspan="2">OV volledig vergoed, 125 cao's
Km-vergoeding fiets, 41 cao's
Fietsen/lopen hoger vergoed, 8 cao's
Fietsregeling, 127 cao's
Deelauto's/carpoolen, 15 cao's
Combinatievergoeding, 11 cao's</td></tr>
<tr><td>56 cao's met twee of meer stimuleringsmaatregelen duurzame mobiliteit</td></tr>
<tr><td>10 cao's met afspraak over verduurzaming leefomgeving werknemer</td><td>Meest voorkomende bestedingsdoelen: zonnepanelen, warmtepomp, isolatiemaatregelen.</td></tr>
<tr><td colspan="2">3 cao's met bepaling over duurzame bedrijfsvoering</td></tr>
<tr><td>343 cao's met minimaal één bepaling (inclusief thuiswerken)</td><td>231 cao's met mogelijkheid tot thuiswerken</td><td>5 cao's met verwijzing naar duurzaamheid in relatie tot thuiswerken</td></tr>
</table>

Tabel 4-2: Verduurzaming in cao's (naar aantal werknemers, afgerond), N=6,2 miljoen

<table>
<tr><td rowspan="4">2 miljoen wns,
minimaal één bepaling
(exclusief thuiswerken)</td><td colspan="2">110.000 wns, visie op duurzaamheid/klimaat in cao</td></tr>
<tr><td>2 miljoen wns, minimaal één stimuleringsmaatregel duurzame mobiliteit in cao</td><td rowspan="2">OV volledig vergoed, 1,1 miljoen wns
Km-vergoeding fiets, 920.000 wns
Hogere vergoeding fietsen/lopen, 31.000 wns
Fietsregeling, 892.000 wns
Deelauto's/carpoolen, 318.000 wns
Combinatievergoeding, 198.000 wns</td></tr>
<tr><td>903.000 wns, twee of meer stimuleringsmaatregelen duurzame mobiliteit in cao</td></tr>
<tr><td>183.000 wns, afspraak in cao over verduurzaming leefomgeving werknemer</td><td>151.000 wns, afspraak specificeert bestedingsdoelen zonnepanelen, warmtepomp, isolatiemaatregelen.</td></tr>
<tr><td colspan="2">11.000 wns, bepaling over duurzame bedrijfsvoering</td></tr>
<tr><td>4 miljoen wns,
minimaal één bepaling
(inclusief thuiswerken)</td><td>3 miljoen wns, mogelijkheid tot thuiswerken</td><td>46.000 wns, cao verwijst naar duurzaamheid in afspraak thuiswerken</td></tr>
</table>

Zoals blijkt uit de overzichtstabel hierboven, worden er vooral veel afspraken gemaakt met betrekking tot duurzame mobiliteit. In ongeveer een derde van alle bij SZW aangemelde cao's is tenminste één afspraak opgenomen ter bevordering van duurzamer woon-werkverkeer. Zo bevatten 125 cao's een specifieke afspraak over volledige vergoeding van woon-werkverkeer met het openbaar vervoer. In 127 cao's is een fietsregeling, of een verwijzing naar het bestaan daarvan, opgenomen. In mindere mate zien we afspraken terug over een kilometervergoeding voor werknemers die met de fiets of lopend naar het werk gaan. Het bestaan van zo'n vergoeding is uit 41 cao's met zekerheid af te leiden, hoewel waarschijnlijk meer werknemers in aanmerking komen omdat veel afspraken over reiskostenvergoeding algemeen verwoord zijn.

Cao-afspraken over reiskostenvergoedingen voor duurzamere vormen van woon-werkverkeer en zakelijk verkeer zullen waarschijnlijk nog verder toenemen in komende jaren. Ten eerste is het 'Besluit CO2-reductie werkgebonden personenmobiliteit' op 1 juli 2024 in werking getreden. Werkgevers met 100 of meer werknemers zijn op basis van dit besluit verplicht om jaarlijks te rapporteren over de uitstoot van hun woon-werkverkeer en zakelijk verkeer. Naast intrinsieke motivatie om bij te dragen aan duurzaamheid, stimuleert ook zo'n besluit werkgevers om duurzamere keuzes te maken in hun mobiliteitsbeleid. Ten tweede besteden zowel werkgeverskoepels als vakbonden steeds meer aandacht aan (het belang van) groene arbeidsvoorwaarden.

Sinds ongeveer 2019 zien we dat in relatie tot klimaat en duurzaamheid ook een nieuw soort cao-afspraak gemaakt wordt, gericht op verduurzaming van de privé-omgeving van werknemers. Hoewel dit vooralsnog een kleine groep cao's betreft, zijn de afspraken die door deze voorlopers worden gemaakt vooruitstrevend. Op dit moment bevatten tien cao's een afspraak over verduurzaming van het huis of leefomgeving van de werknemer. Uit de principeakkoorden afgesloten in 2023 en 2024 volgt dat inmiddels nog acht nieuwe

afspraken zijn gemaakt. Hoewel het vooralsnog bij een kleine groep cao's blijft, worden er dus nog steeds nieuwe afspraken gemaakt (of de mogelijkheid daartoe verkend). Hier kan een voorbeeldwerking van uitgaan.

In hoeverre het aantal afspraken over verduurzaming van de leefomgeving nog zal toenemen, hangt deels samen met de beperkingen die de huidige fiscale regelgeving met zich meebrengt. Voor verduurzamingsmaatregelen bestaan binnen de werkkostenregeling (WKR) geen gerichte vrijstellingen. Bij het toekennen van onbelaste vergoedingen aan werknemers, moeten werkgevers in dat geval binnen de vrije ruimte van de werkkostenregeling blijven. Bij een loonsom tot 400.000 euro, bedraagt de vrije ruimte 1,92% van de totale loonsom; boven de 400.000 euro is de vrije ruimte 1,18%.[28] Als werkgevers niet binnen deze vrije ruimte blijven, dan betalen ze over het bedrag dat de vrije ruimte te boven gaat, 80% belasting. Arbeidsvoorwaarden gericht op verduurzaming, moeten daardoor als het ware concurreren met andere voordelen die werkgevers onbelast aan hun werknemers kunnen verstrekken, zoals bijvoorbeeld een kerstpakket of abonnement op de sportschool.

Over verduurzaming van de bedrijfsvoering worden in cao's weinig afspraken gemaakt. Dat soort onderwerpen zijn logischerwijs vaak buiten de cao uitgewerkt. De cao is immers gericht op het vastleggen van arbeidsvoorwaarden. Het is daarmee een instrument dat vooral geschikt is voor *arbeidsvoorwaardelijke* afspraken in relatie tot duurzaamheid en klimaat.

4.2 Aanbevelingen voor aanvullend onderzoek

Zoals aangegeven in de inleiding van dit rapport, zetten vakbonden zich vooral in voor een *rechtvaardige* transitie: in de verduurzaming van economie en samenleving, moeten werkgelegenheid, gezonde en veilige arbeidsomstandigheden, en goede arbeidsvoorwaarden centraal blijven staan. Cao-onderzoek kan vanuit twee invalshoeken een bijdrage leveren aan het monitoren van ontwikkelingen op dit vlak:

1. Onderzoek naar cao-afspraken over (om)scholing, kennis en vaardigheden in de context van klimaatverandering en een veranderende arbeidsmarkt.[29]
2. Onderzoek naar cao-afspraken over het beleid dat werkgevers voeren in relatie tot werk en weersextremen. Denk aan hitteprotocollen voor werk bij hoge buitentemperaturen.[30] Maar ook afspraken over hinder bij het bereiken van de werklocatie worden mogelijk steeds relevanter in dit opzicht. Zie in dit kader ook de vereisten van de Regeling Onwerkbaar Weer.[31]

4.3 Tot slot

Wij verwachten dat cao-afspraken over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden in komende jaren verder zullen toenemen. Die verwachting baseren we op de afspraken uit het Klimaatakkoord (en daarmee samenhangende richtlijnen en besluiten), afspraken in

28 Zie: Wat is de werkkostenregeling (WKR)? (belastingdienst.nl) Geraadpleegd 23 augustus 2024.
29 Zie bijvoorbeeld: OECD (2024). *OECD Employment Outlook 2024. The Net Zero Transition and the Labour Market*. Parijs: OECD Publishing. Te downloaden van: https://doi.org/10.1787/ac8b3538-en Geraadpleegd 26 augustus 2024.
30 Cobouw. (2024). 'Hittepreventie bij veel bedrijven in bouw nog te ad-hoc', *Cobouw.nl*, 5 september 2024. Geraadpleegd 6 september 2024 via LexisNexis.
31 Zie Handreiking Cao-bepaling Regeling onwerkbaar weer | Richtlijn | Rijksoverheid.nl

recente principeakkoorden, en de expliciete aandacht voor verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden in de arbeidsvoorwaardennota's van werkgeverskoepels en vakbonden. Cao-afspraken over verduurzaming van arbeidsvoorwaarden kunnen een belangrijk verschil maken voor werkgevers en werknemers, en een bijdrage leveren aan de uitvoering van het Klimaatakkoord:

- Aantrekkelijk werkgeverschap: Werkgevers die zich onderscheiden op het vlak van duurzaamheid, zijn aantrekkelijk voor werknemers die belang hechten aan verduurzaming en klimaatbewustzijn.[32] Het opnemen van afspraken hierover in de cao heeft een belangrijke signaalfunctie;
- Verduurzaming van arbeidsvoorwaarden kan tot kostenbesparingen leiden. Denk bijvoorbeeld aan lagere energiekosten voor werknemers en lagere reiskosten voor werkgevers;
- De cao maakt arbeidsvoorwaarden kenbaar en toegankelijk. Zie bijvoorbeeld het onderzoek naar de effecten van het wel of niet hebben van een afspraak over een fietsvergoeding (hoofdstuk 3.2.2). De cao kan in die zin een belangrijke bron van informatie voor werknemers zijn. Langs die weg kunnen cao-afspraken een bijdrage leveren aan gedragsverandering en bewustwording.

32 Zie hierover bijvoorbeeld de AWVN (Groene arbeidsvoorwaarden | AWVN) en het Klimaatplein (Duurzaamheid belangrijke trend op de arbeidsmarkt - Klimaatplein). Beide geraadpleegd 9 september 2024.

Bijlage I

Cao sectorindeling, soort, en categorisering naar grootte

Tabel I-1: Sectorindeling naar aantal bedrijfstak- en ondernemingscao's

Economische sector	Totaal cao's	Bedrijfstak	Onderneming
Landbouw, bosbouw en visserij	13	10	3
Industrie en nutsbedrijven	292	43	249
Bouw	15	11	4
Handel	59	29	30
Vervoer en opslag	83	7	76
Horeca	7	6	1
Informatie en communicatie	10	3	7
Financiële instellingen	19	3	16
Zakelijke dienstverlening (inclusief advies en onderzoek)	73	17	56
Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	12	6	6
Onderwijs	18	7	11
Zorg	17	11	6
Cultuur, sport en recreatie/overige dienstverlening	39	22	17
Totaal	**657**	**175**	**481**

Tabel I-2: Ondernemingscao's naar grootte[33]

Economische sector	Klein (<125)	Middel (125-400)	Groot (>400)
Landbouw, bosbouw en visserij	0	2	1
Industrie en nutsbedrijven	85	99	65
Bouw	1	2	1
Handel	13	8	9
Vervoer en opslag	29	23	24
Horeca	0	0	1
Informatie en communicatie	0	5	2
Financiële instellingen	0	0	16
Zakelijke dienstverlening (inclusief advies en onderzoek)	12	23	21
Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	0	1	5
Onderwijs	5	2	4
Zorg	2	0	4
Cultuur, sport en recreatie/overige dienstverlening	7	6	4
Totaal	**154**	**171**	**157**

Tabel I-3: Bedrijfstakcao's naar grootte

Economische sector	Klein (<3000)	Middel (3000-13000)	Groot (>13000)
Landbouw, bosbouw en visserij	5	2	3
Industrie en nutsbedrijven	15	18	10
Bouw	4	4	3
Handel	3	13	13
Vervoer en opslag	2	3	2
Horeca	2	1	3
Informatie en communicatie	0	3	0
Financiële instellingen	0	3	0
Zakelijke dienstverlening (inclusief advies en onderzoek)	4	6	7
Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	0	1	5
Onderwijs	2	0	5
Zorg	1	1	9
Cultuur, sport en recreatie/overige dienstverlening	15	6	1
Totaal	**53**	**61**	**61**

33 Voor het bepalen van de grootte van de cao, zijn de bedrijfstakcao's en de ondernemingscao's ieder gecategoriseerd in drie groepen van gelijke werknemersomvang (tertielen). Deze aantallen zijn vervolgens afgerond naar een herkenbare indeling.

Bijlage II

Matrix cao-afspraken over verduurzaming en groene arbeidsvoorwaarden

In onderstaande matrix zijn cao's opgenomen die scoren op minimaal één van de onderstaande aspecten:

- De cao bevat een visie op duurzaamheid of klimaat, bijvoorbeeld in de preambule van de cao (zie hoofdstuk 3.1.2);
- De cao bevat *twee of meer* stimuleringsmaatregelen ter verduurzaming van het woon-werkverkeer (zie hoofdstuk 3.2);
- De cao bevat een afspraak over verduurzaming van de privé-omgeving van de werknemer (zie hoofdstuk 3.4);
- De cao bevat een afspraak over verduurzaming van de bedrijfsvoering (zie hoofdstuk 3.5).

In totaal zijn er 73 cao's die aan de hand van deze criteria in de matrix zijn opgenomen. De cao's zijn op alfabetische volgorde gerangschikt. Uit de matrix kan de samenloop tussen verschillende soorten cao-afspraken worden afgelezen.

Cao-nr.	Cao-naam	Visie op duurzaamheid / klimaat	OV volledig vergoed	Km-vergoeding fiets	Fietsregeling	Deelauto's/ carpoolen	Combinatie vervoermiddelen	Verduurzaming leefomgeving werknemer	Duurzame bedrijfsvoering
1633	ABN-AMRO		ja				ja	ja	
1512	ACHMEA B.V.	ja	ja		ja			ja	
2988	AEGON NEDERLAND N.V.	ja			ja				
3946	AMPLEON CAO		ja		ja	ja			
365	ANWB CAO	ja	ja	ja, hogere km-vergoeding	ja			ja	
1183	APG GROEP CAO		ja		ja				
392	ARCADIS	ja							
3981	ASR NEDERLAND N.V. DE ANDERE CAO	ja	ja						
2324	ATRADIUS NEDERLAND		ja		ja				

Cao-nr.	Cao-naam	Visie op duurzaamheid / klimaat	OV volledig vergoed	Km-vergoeding fiets	Fietsregeling	Deelauto's/ carpoolen	Combinatie vervoermiddelen	Verduurzaming leefomgeving werknemer	Duurzame bedrijfsvoering
28	AUDAX		ja				ja		
1542	AVIKO B.V.				ja			ja	
21	BEROEPSGOEDERENVERVOER OVER DE WEG EN VERHUUR VAN MOBIELE KRANEN		ja			ja			
118	BITUMINEUZE EN KUNSTSTOF DAKBEDEKKINGSBEDRIJVEN		ja			ja			
187	BOS EN NATUUR		ja			ja			
10	BOUW EN INFRA (CAO)		ja	ja, km-vergoeding		ja			
3685	CNV VAKCENTRALE		ja		ja				
3215	CNV VAKMENSEN		ja		ja				
1490	CONSUMENTENBOND		ja	ja, km-vergoeding					
3067	COSUN BEET COMPANY				ja			ja	
1027	DE VOLKSBANK (VOORHEEN SNS BANK N.V.)	ja							
2822	DHL EXPRESS NEDERLAND		ja		ja				
929	DHL PARCEL E-COMMERCE		ja		ja				
3947	DHL PARCEL NEDERLAND		ja		ja				
1989	DNB		ja		ja				
3707	DSM NL SERVICES B.V.		ja		ja				

Cao-nr.	Cao-naam	Visie op duurzaamheid / klimaat	OV volledig vergoed	Km-vergoeding fiets	Fietsregeling	Deelauto's/ carpoolen	Combinatie vervoermiddelen	Verduurzaming leefomgeving werknemer	Duurzame bedrijfsvoering
4014	FACILITAIR EN FACILITEREND SODEXO	ja	ja						
2618	FREUDENBERG PERFORMANCE MATERIALS BV							ja	
2969	GASTERRA				ja		ja		
725	GROEN, GROND EN INFRASTRUCTUUR			ja, km-vergoeding		ja			
830	GROENVOEDERDROGERIJEN			ja, km-vergoeding		ja			
2724	GRONINGEN AIRPORT EELDE NV	ja			ja				
2141	HAVENBEDRIJF ROTTERDAM				ja			ja	
3356	HELLENDE DAKEN		ja	ja, km-vergoeding					
233	HOUTHANDEL		ja	ja, km-vergoeding	ja				
559	IKEA NEDERLAND B.V. EN INTER IKEA SYSTEMS B.V.		ja		ja				
2194	INCLUSIEF GROEP NV		ja		ja				
1635	ING-BANK cao	ja			ja				
234	JEUGDZORG	ja	ja						
4090	KADASTER CAO		ja	ja, km-vergoeding	ja		ja		

Cao-nr.	Cao-naam	Visie op duurzaamheid / klimaat	OV volledig vergoed	Km-vergoeding fiets	Fietsregeling	Deelauto's/ carpoolen	Combinatie vervoermiddelen	Verduurzaming leefomgeving werknemer	Duurzame bedrijfsvoering
1612	KINDEROPVANG VOOR KINDERCENTRA EN GASTOUDERBUREAUS		ja	ja, "ongeacht vervoermiddel"	ja				
2958	LONGFONDS EN PATIËNTENORGANISATIE STICHTING		ja	ja, hogere km-vergoeding					
4101	Luchtverkeersleiding Nederland		ja		ja				
1932	MAJA STUWADOORSGROEP B.V.		ja			ja			
3330	MENZIES WORLD CARGO B.V.		ja		ja				
2310	NEDERLANDSE RODE KRUIS		ja		ja				
3355	NN CAO	ja							
3010	ONDERWIJSBUREAU TWENTE		ja		ja				
3320	PERSONEEL VAN STICHTING PERSONEELSDIENSTEN CDA		ja		ja				
44	PGGM	ja	ja	ja, km-vergoeding					
714	PHILIP MORRIS INVESTMENTS				ja	ja		ja	
3825	PORT OF AMSTERDAM	ja	ja	ja, hogere km-vergoeding					
1494	PRIMAIR ONDERWIJS			ja, "ongeacht vervoermiddel"	ja				
2161	PRORAIL		ja		ja				
1637	PROVINCIALE SECTOR	ja							

Cao-nr.	Cao-naam	Visie op duurzaamheid / klimaat	OV volledig vergoed	Km-vergoeding fiets	Fietsregeling	Deelauto's/ carpoolen	Combinatie vervoermiddelen	Verduurzaming leefomgeving werknemer	Duurzame bedrijfsvoering
1606	RABOBANK		ja		ja				
2841	RET NV CAO		ja	ja, km-vergoeding	ja	ja			
2999	RICARDO NEDERLAND BV RICARDO CERTIFICATION BV		ja		ja				
1646	RIJK		ja	ja, km-vergoeding	ja		ja	ja	
242	SCHIPHOL NEDERLAND B.V.	ja	ja	ja, hogere km-vergoeding	ja		ja		ja
1095	SOCIAAL ECONOMISCHE RAAD, SER		ja	ja, hogere km-vergoeding	ja		ja		
1353	SOCIALE VERZEKERINGSBANK	ja	ja	ja, hogere km-vergoeding	ja		ja		
475	SPORT, WERKGEVERSORGANISATIE		ja		ja				
2804	STATER N.V.		ja			ja			
3933	STICHTING TOPIJSHOCKEY TILBURG	ja							
1475	STICHTING WAGENINGEN RESEARCH		ja		ja				
3897	TALENT EN PRO CAO		ja		ja		ja		
1765	TEIJIN ARAMID	ja		ja, "ongeacht vervoermiddel"	ja			ja	

Cao-nr.	Cao-naam	Visie op duurzaamheid / klimaat	OV volledig vergoed	Km-vergoeding fiets	Fietsregeling	Deelauto's/ carpoolen	Combinatie vervoermiddelen	Verduurzaming leefomgeving werknemer	Duurzame bedrijfsvoering
2285	THE LEARNING NETWORK CAO VH VAN DIJK EDUCATIE CAO		ja	ja, "ongeacht vervoermiddel"	ja				
4043	TSO	ja							
1849	UITVOERINGSINSTITUUT WERKNEMERSVERZEKERINGEN (UWV)		ja	ja, hogere km-vergoeding	ja		ja		
1451	UNIVERSITEIT NYENRODE BV			ja, km-vergoeding	ja				
3408	VGZ		ja	ja, km-vergoeding	ja	ja	ja		ja
3688	ZELFSTANDIGE KLINIEKEN NEDERLAND	ja		ja, "ongeacht vervoermiddel"					ja

Bijlage III

Analyses naar economische sector, grootte, en soort cao

Tabel III-1: Stimuleringsmaatregelen duurzamer woon-werkverkeer, aantal cao's en percentage werknemers per sector (n=657)

Economische sector		OV volledig vergoed	Fiets km-vergoeding	Fiets-regeling	Combinaties vergoed	Deelauto's / carpoolen	Totaal*
Landbouw, bosbouw en visserij	aantal cao's	2	2	1	-	3	6 (13)
	% werknemers	7%	20%	<1%	-	23%	30%
Industrie en nutsbedrijven	aantal cao's	17	5	56	1	4	72 (292)
	% werknemers	3%	<1%	18%	<1%	<1%	21%
Bouw	aantal cao's	7	3	1	-	2	8 (15)
	% werknemers	51%	40%	2%	-	41%	51%
Handel	aantal cao's	9	4	9	1	-	17 (59)
	% werknemers	5%	6%	2%	<1%	-	11%
Vervoer en opslag	aantal cao's	26	8	16	1	4	38 (83)
	% werknemers	63%	8%	9%	1%	56%	73%
Horeca	aantal cao's	2	1	-	-	-	3 (7)
	% werknemers	<1%	4%	-	-	-	5%
Informatie en communicatie	aantal cao's	-	-	2	-	-	2 (10)
	% werknemers	-	-	1%	-	-	1%
Financiële instellingen	aantal cao's	12	2	8	2	2	14 (19)
	% werknemers	64%	3%	51%	16%	2%	78%
Zakelijke dienstverlening (incl. advies en onderzoek)	aantal cao's	23	1	13	1	-	32 (73)
	% werknemers	22%	<1%	2%	<1%	-	23%

Economische sector		OV volledig vergoed	Fiets km-vergoeding	Fiets-regeling	Combinaties vergoed	Deelauto's / carpoolen	Totaal*
Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	aantal cao's	6	5	6	5	-	7 (12)
	% werknemers	34%	33%	34%	33%	-	34%
Onderwijs	aantal cao's	5	3	5	-	-	10 (18)
	% werknemers	13%	39%	51%	-	-	64%
Zorg	aantal cao's	6	6	3	-	-	11 (17)
	% werknemers	14%	24%	15%	-	-	36%
Cultuur, sport en recreatie/overige dienstverlening	aantal cao's	10	1	7	-	-	13 (39)
	% werknemers	33%	<1%	14%	-	-	43%
Totaal	aantal cao's	**125**	**41**	**127**	**11**	**15**	**233 (657)**
	% werknemers	**18%**	**15%**	**14%**	**3%**	**5%**	**32%**

* Het totaal in de laatste kolom betreft het aantal cao's waarin minimaal één stimuleringsmaatregel is opgenomen. Tussen haakjes het totaal aantal cao's binnen de sector in het databestand. De vermelde percentages hebben betrekking op het corresponderende percentage werknemers binnen de sector.

Toelichting op tabellen III-2 t/m III-6:

De vermelde werknemerspercentages hebben betrekking op het aandeel werknemers binnen de vermelde subgroepen. Om als voorbeeld tabel III-2 te nemen: In totaal is voor 39% van de werknemers die onder een ondernemingscao's vallen een afspraak in de cao opgenomen over volledige OV-vergoeding. Wordt daarbij ingezoomd op cao-grootte, dan geldt zo'n afspraak verhoudingsgewijs vaker voor werknemers binnen de subgroep grote ondernemingscao's (42% van de werknemers binnen deze subgroep), en minder vaak voor werknemers in de subgroep kleine ondernemingscao's (11% van de werknemers binnen deze subgroep). Voor bedrijfstakcao's geldt het omgekeerde: 25% van de werknemers die onder een kleine bedrijfstakcao vallen heeft in de cao een afspraak over volledige OV-vergoeding, versus 15% en 17% van de werknemers vallend onder een middelgrote of grote bedrijfstakcao.

Tabel III-2: Cao's met een afspraak over volledige OV-vergoeding voor woon-werkverkeer, naar soort en grootte (n=657)

		Klein	Middel	Groot	Totaal
Ondernemingscao's	aantal cao's	17	30	42	89 (482)
	% werknemers	11%	18%	42%	39%
Bedrijfstakcao's totaal	aantal cao's	11	12	13	36 (175)
	% werknemers	25%	15%	17%	17%

Tabel III-3: Cao's met een (expliciete) afspraak over km-vergoeding fiets, naar soort en grootte (n=657)

		Klein	Middel	Groot	Totaal
Ondernemingscao's	aantal cao's	5	11	12	28 (482)
	% werknemers	4%	7%	15%	14%
Bedrijfstakcao's totaal	aantal cao's	2	3	8	13 (175)
	% werknemers	2%	4%	16%	15%

Tabel III-4: Cao's met een fietsregeling, naar soort en grootte (n=657)

		Klein	Middel	Groot	Totaal
Ondernemingscao's	aantal cao's	25	33	55	113 (482)
	% werknemers	18%	22%	47%	44%
Bedrijfstakcao's totaal	aantal cao's	2	5	7	14 (175)
	% werknemers	8%	6%	13%	12%

Tabel III-5: Cao's met een afspraak over vergoeding van combinaties van vervoermiddelen, naar soort en grootte (n=657)

		Klein	Middel	Groot	Totaal
Ondernemingscao's	aantal cao's	1	1	8	10 (482)
	% werknemers	1%	<1%	13%	12%
Bedrijfstakcao's totaal	aantal cao's	-	-	1	1 (175)
	% werknemers	-	-	3%	3%

Tabel III-6: Cao's met een afspraak over woon-werkreiskostenvergoeding met deelauto's/carpoolen, naar soort en grootte (n=657)

		Klein	Middel	Groot	Totaal
Ondernemingscao's	aantal cao's	1	3	3	7 (482)
	% werknemers	<1%	2%	1%	1%
Bedrijfstakcao's totaal	aantal cao's	4	1	3	8 (175)
	% werknemers	8%	1%	6%	5%

Bijlage IV

Totaalbestand actieve, bij SZW aangemelde cao's

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1929	A. SCHULMAN S-GRAVENDEEL B.V.	1-4-2023	31-3-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2343	A. VOGEL BV	1-1-2021	1-4-2024	1	1	212	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
389	AAK NETHERLANDS B.V.	1-5-2023	1-1-2024	1	1	104	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4205	AAN DE SLAG	1-7-2021	31-12-2023	1		329	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
549	AARDAPPELEN GROENTEN EN FRUIT, DETAILHANDEL	1-4-2021	31-12-2023		1	472	Handel	Bedrijfstak
2938	AB MAURI	1-10-2023	30-9-2024	1		463	Handel	Onderneming
2001	ABBOTT HEALTHCARE PRODUCTS B.V.	1-4-2022	31-3-2024		1	212	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1633	ABN-AMRO	1-7-2022	1-7-2024	1	1	641	Financiële instellingen	Onderneming
1512	ACHMEA B.V.	1-12-2021	1-12-2023	1		651	Financiële instellingen	Onderneming
3329	ACTOR BUREAU VOOR SECTORADVIES	1-1-2022	31-12-2024			702	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
128	ADAPA THE NETHERLANDS LEEK BV	1-7-2023	30-6-2024	1		222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1069	ADM EUROPOORT B.V.	1-1-2022	31-12-2023			104	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2988	AEGON NEDERLAND N.V.	1-7-2022	1-7-2024			651	Financiële instellingen	Onderneming
254	AFBOUW	1-1-2022	31-12-2023	1		433	Bouw	Bedrijfstak
4115	AGIO SIGARENFABRIEKEN N.V.	1-1-2020	30-6-2022			120	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
911	AGTERBERG	1-1-2022	31-12-2024			439	Bouw	Onderneming
453	AIR PRODUCTS NEDERLAND	1-6-2021	1-6-2023		1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
700	AIRCRAFT FUEL SUPPLY B.V.	1-1-2023	1-1-2024	1	1	467	Handel	Onderneming
513	AKZO NOBEL COATINGS BV	1-1-2021	1-1-2024		1	203	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
531	AKZO NOBEL HOGER PERSONEEL NEDERLAND	1-1-2021	1-1-2024		1	203	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
511	AKZO NOBEL NEDERLAND	1-1-2021	1-1-2024		1	203	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2932	ALBEMARLE CATALYSTS COMPANY B.V.	1-10-2022	1-10-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
448	ALBERT HEIJN BV (PERSONEEL VAN LOGISTICS)	15-4-2021	14-4-2023	1		463	Handel	Onderneming
3988	ALCO ENERGY ROTTERDAM B.V.	1-1-2023	31-1-2024	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4194	ALLEGO	1-4-2022	31-12-2023			721	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
2928	ALLNEX NETHERLANDS B.V. VH NUPLEX RESINS	1-7-2022	1-7-2023			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1030	ALMATIS B.V.	1-7-2023	1-7-2024	1		232	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3618	AMBACHTELIJKE PLUIMVEE EN WILDBEDRIJVEN	1-3-2022	29-2-2024			101	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
516	AMMERAAL BELTECH NEDERLAND BEHEER B.V.	1-7-2021	1-7-2023	1		466	Handel	Onderneming
3587	AMPCO FLASHLIGHT RENTAL BV	1-1-2022	31-12-2024			264	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3946	AMPLEON CAO	1-11-2022	30-4-2024			261	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
889	ANKERPOORT NV	1-5-2022	30-4-2023	1	1	230	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3983	ANQORE BV	1-7-2023	1-10-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
365	ANWB CAO	1-4-2022	31-3-2024			799	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3997	AOC NEDERLAND BV	1-10-2022	30-9-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1183	APG GROEP CAO	1-1-2023	30-6-2024			653	Financiële instellingen	Onderneming
3674	APM TERMINALS MAASVLAKTE II B.V.	1-1-2018	31-12-2022			522	Vervoer en opslag	Onderneming
159	APOLLO TYRES (NL) B.V.	1-4-2023	1-4-2024	1	1	221	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
50	APOTHEKEN	1-7-2021	30-6-2024			477	Handel	Bedrijfstak
3821	Apothekers in dienstverband	1-3-2023	29-2-2024	1		477	Handel	Bedrijfstak
1213	AQUINOS BEDDING NETHERLANDS B.V.	1-1-2023	31-12-2023			222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
392	ARCADIS	1-4-2021	30-9-2022		1	711	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
43	ARCHITECTENBUREAUS	1-3-2023	31-12-2023	1		711	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1714	ARDAGH GLASS BENELUX	1-4-2023	31-3-2024	1	1	231	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2509	ARKEMA B.V. locatie Rotterdam	1-1-2022	1-1-2024	1	1	202	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
455	ARKEMA VLISSINGEN B.V.	1-1-2022	1-1-2024	1	1	202	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3691	ARLANXEO NETHERLANDS B.V.	1-7-2021	1-7-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
876	Ashland Industries Nederland B.V.	1-6-2021	31-1-2024		1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3689	ASPEN OSS	1-1-2021	1-7-2024	1		211	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3981	ASR NEDERLAND N.V. DE ANDERE CAO	1-1-2023	1-7-2024		1	651	Financiële instellingen	Onderneming
366	ASTELLAS PHARMA EUROPE B.V.	1-1-2021	1-4-2024	1		212	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4200	ATHORA NETHERLANDS NV	1-1-2021	31-12-2023		1	651	Financiële instellingen	Onderneming
2324	ATRADIUS NEDERLAND	1-7-2021	30-6-2023			651	Financiële instellingen	Onderneming
28	AUDAX	1-1-2022	31-12-2022			464	Handel	Onderneming
1763	AVERY DENNISON MATERIALS NEDERLAND B.V.	1-4-2022	1-4-2024			172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1542	AVIKO B.V.	1-1-2022	1-1-2024	1	1	103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1342	AXEL CHRISTIERNSSON	1-4-2023	31-3-2024	1	1	192	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1496	BAKKERSBEDRIJF	1-6-2021	1-4-2023	1		107	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
152	BAKSTEENINDUSTRIE, NEDERLANDSE	1-1-2022	30-4-2023	1		233	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
465	BANDEN- EN WIELENBRANCHE	2-1-2023	31-3-2024		1	452	Handel	Bedrijfstak
632	BANKEN CAO	1-1-2023	31-12-2024			641	Financiële instellingen	Bedrijfstak
1967	BASELL BENELUX	1-1-2022	1-4-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
330	BAVARIA N.V	1-5-2020	31-1-2023	1	1	110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
634	BEDRIJFSVERZORGINGSDIENSTEN	1-3-2023	30-4-2024	1	1	16	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
819	BEREIDE VERF- EN DRUKINKTINDUSTRIE	1-5-2023	30-4-2024	1	1	203	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
21	BEROEPSGOEDERENVERVOER OVER DE WEG EN DE VERHUUR VAN MOBIELE KRANEN	1-1-2023	31-12-2023	1		494	Vervoer en opslag	Bedrijfstak
1022	BEROEPSONDERWIJS EN VOLWASSENENEDUCATIE, MBO	1-6-2023	31-5-2024	1	1	853	Onderwijs	Bedrijfstak
218	BESLOTEN BUSVERVOER	1-1-2023	31-12-2024			493	Vervoer en opslag	Bedrijfstak
4273	BESTUURDERS FUNDEREND ONDERWIJS	1-1-2022	28-2-2023			853	Onderwijs	Bedrijfstak
3967	BETONPOMPBEDRIJVEN CAO VOOR DE	1-1-2023	30-6-2023			439	Bouw	Bedrijfstak
83	BETONPRODUCTENINDUSTRIE	1-1-2023	31-12-2023		1	236	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
496	BEVEILIGING, PARTICULIERE	1-7-2023	24-3-2024	1		801	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
214	BIBLIOTHEKEN, OPENBARE	1-1-2023	31-3-2024	1	1	910	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
3352	BILTHOVEN BIOLOGICALS	1-5-2023	30-4-2024	1		721	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
2921	BIO MCN BV	1-1-2023	1-1-2024			205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
118	BITUMINEUZE EN KUNSTSTOF DAKBEDEKKINGSBEDRIJVEN	1-1-2022	31-12-2023	1		439	Bouw	Bedrijfstak
1841	BLOEMBOLLEN, GROOTHANDEL IN-	1-7-2023	30-6-2024	1		462	Handel	Bedrijfstak
592	BLOEMEN EN PLANTEN GESPECIALISEERDE DETAILHANDEL IN	1-1-2023	31-12-2023	1		477	Handel	Bedrijfstak
1547	BLOEMEN EN PLANTEN GROOTHANDEL IN-	1-7-2023	30-9-2024	1		462	Handel	Bedrijfstak
2043	BLUE AMIGO WATERBORNE PUBLIC TRANSPORT NETHERLANDS B.V.	1-1-2023	31-12-2023	1	1	503	Vervoer en opslag	Onderneming
884	BOEKHANDEL EN DE KANTOORVAKHANDEL, CAO VOOR DE	1-10-2021	30-9-2023	1		476	Handel	Bedrijfstak
4058	BOLUDA CREW B.V., KHTR B.V., SHTR B.V.	1-1-2022	31-12-2023			502	Vervoer en opslag	Onderneming
3742	BOREALIS PLASTOMERS B.V.	1-1-2021	1-1-2023	1	1	467	Handel	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
187	BOS EN NATUUR	1-7-2021	30-6-2023			21	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
10	BOUW EN INFRA (CAO)	1-1-2024	31-12-2024	1		410	Bouw	Bedrijfstak
41	BOUWMATERIALEN, HANDEL IN-	1-1-2023	31-3-2024	1		467	Handel	Bedrijfstak
3437	BP RAFFINADERIJ ROTTERDAM B.V.	1-4-2022	31-3-2025			192	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4024	BPD EUROPE BV	1-1-2020	31-12-2022			681	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1630	BRANCHE CAO GEMEENTEN	2-1-2023	1-1-2024	2		841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Bedrijfstak
4091	BRANCHE CAO SAMENWERKENDE GEMEENTELIJKE ORGANISATIES	2-1-2023	1-1-2024	2		841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Bedrijfstak
4056	BREEDBAND EN TELECOMMUNICATIE	1-1-2023	31-12-2023			422	Bouw	Bedrijfstak
843	BRITISH AMERICAN TOBACCO NIEMEYER B.V.	1-4-2022	31-3-2023			120	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
811	BROCACEF HOLDING NV	1-2-2023	31-7-2024	1		464	Handel	Onderneming
4100	BRUIL BETON EN MIX	1-7-2021	30-6-2023			236	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2368	Bunge Loders Croklaan B.V.	1-4-2021	1-4-2024	1	1	104	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3992	BUNGE NETHERLANDS B.V.	1-8-2023	1-11-2024	1		104	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3470	C en D FOODS (NETHERLANDS) B.V.	1-4-2022	31-3-2023	1		109	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
805	CABOT B.V.	1-9-2023	1-9-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4315	CANON PRODUCTION PRINTING	1-1-2024	30-6-2024		1	282	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4264	CAO NEXPERIA B.V. & ITEC B.V.	1-10-2020	31-12-2022			262	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
510	CARGILL	1-8-2023	31-7-2025	1		100	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1111	CARGILL CACAO	1-1-2023	31-12-2023	1		108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1557	CARGLASS B.V.	1-6-2023	31-5-2024	1		452	Handel	Onderneming
426	CBR, STICHTING CENTRAAL BUREAU RIJVAARDIGHEIDSBEWIJZEN	1-7-2023	31-10-2024	1		841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
4178	CED	1-1-2022	31-12-2024			741	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
2538	CELANESE PRODUCTION NETHERLANDS B.V.	1-10-2022	30-9-2023		1	205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2848	CELAVITA B.V.	1-7-2023	30-6-2025			103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
541	CENTRAAL BOEKHUIS CULEMBORG	1-1-2023	31-12-2023			464	Handel	Onderneming
1252	CENTRALE ORGANISATIE VOOR RADIOACTIEF AFVAL	1-1-2023	31-12-2024			381	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4080	CENTRIENT PHARMACEUTICALS NETHERLANDS B.V.	1-4-2023	31-3-2024	1		211	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2982	CEVA LOGISTICS NEDERLAND	1-4-2023	31-3-2025	1		494	Vervoer en opslag	Onderneming
1988	CHC CAO VOOR GRONDPERSONEEL	1-1-2020	31-12-2023	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming
835	ChemCom Industries B.V.	1-7-2023	30-6-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3799	CHEMOURS NETHERLANDS B.V.	1-6-2021	31-5-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1407	CHEP BENELUX NEDERLAND BV	1-7-2022	30-6-2024		1	162	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
864	CHEVRON ORONITE TECHNOLOGY BV	1-7-2019	30-6-2022			721	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1386	CINOP	1-1-2022	31-12-2025			732	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3580	CITO CAO	1-1-2023	31-12-2023			856	Onderwijs	Onderneming
2404	CIZ	1-1-2022	31-12-2023		1	869	Zorg	Onderneming
2502	CLA T-SYSTEMS NETHERLANDS	1-1-2021	31-12-2023			620	informatie en communicatie	Onderneming
402	CLIMAX MOLYBDENUM	1-10-2019	30-9-2022			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1044	CNC GRONDSTOFFEN BV	1-4-2023	31-3-2024	1	1	382	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3685	CNV VAKCENTRALE	1-1-2021	31-12-2022			942	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
3215	CNV VAKMENSEN	1-1-2020	31-12-2022			942	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
735	COCA-COLA EUROPEAN PARTNERS NEDERLAND B.V.	1-1-2023	1-1-2024	1	1	110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
209	CODI INTERNATIONAL	1-9-2022	31-8-2024			139	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
588	COFFEE AND TEA	1-9-2021	1-1-2023	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2488	COMPAXO	1-5-2023	1-6-2024			101	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3338	CONNEXIE	1-7-2021	31-12-2024			783	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1490	CONSUMENTENBOND	1-1-2023	1-1-2026			949	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
750	CONTRACTCATERINGBRANCHE	1-4-2022	31-3-2024		1	562	horeca	Bedrijfstak
630	CONTRACTSPELERS BETAALD VOETBAL NEDERLAND	1-7-2023	30-6-2027			931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
58	COOPERATIE KONINKLIJKE AVEBE U.A.	1-1-2023	31-12-2023	1	1	106	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1683	COSCO SHIPPING LINES (NETHERLANDS) BV en CROSS-OCEAN	1-1-2021	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
3067	COSUN BEET COMPANY, SENSUS BV EN HOOFDKANTOORORGANISATIE COSUN	1-4-2022	1-7-2023	1		108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4271	COVESTRO	1-4-2022	30-6-2023			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4287	CREAMY CREATION B.V. CAO	1-1-2022	31-12-2026			110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1478	CRODA NEDERLAND B.V	1-2-2020	31-12-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
479	CROWN VAN GELDER PAPIERFABRIEKEN	1-1-2022	1-4-2023			171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3548	CRV	1-1-2022	31-12-2022		1	16	Land- en bosbouw en visserij	Onderneming
3547	CRV MONSTERNEMERS	1-1-2022	31-12-2022		1	16	Land- en bosbouw en visserij	Onderneming
1848	CURIUM NETHERLANDS B.V.	1-1-2023	1-1-2024	1		212	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
184	CURTEC NEDERLAND	1-7-2023	30-6-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2451	DAGRECREATIE	1-1-2023	31-12-2023			552	horeca	Bedrijfstak
4055	DALLI DE KLOK B.V. HOENSBROEK	1-7-2023	30-6-2024	1		204	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
454	DANISCO ZAANDAM B.V.	1-1-2022	1-1-2024			106	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3514	DB CARGO NEDERLAND N.V.	1-4-2021	31-3-2023	1		492	Vervoer en opslag	Onderneming
3261	DCL CORPORATION (NL) B.V.	1-10-2020	31-3-2023			203	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
52	DE BIJENKORF	1-7-2021	30-6-2022			471	Handel	Onderneming
2903	DE DIENSTEN	1-7-2021	1-1-2023	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1027	DE VOLKSBANK (VOORHEEN SNS BANK N.V.)	1-1-2023	31-12-2024			641	Financiële instellingen	Onderneming
1587	DEFENSIE PERSONEEL	17-3-2023	1-7-2024	1		842	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Bedrijfstak
3471	DEKRA CERTIFICATION B.V.	1-4-2022	31-3-2024			712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
2155	DEKRA RAIL BV	1-1-2022	31-3-2024			712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3307	DELRIN NETHERLANDS B.V.	1-6-2021	1-1-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1888	DFDS Seaways B.V.	1-1-2021	31-12-2023			501	Vervoer en opslag	Onderneming
2822	DHL EXPRESS NEDERLAND	1-1-2023	31-12-2023		1	494	Vervoer en opslag	Onderneming
929	DHL PARCEL E-COMMERCE	1-1-2020	31-12-2022	1		494	Vervoer en opslag	Onderneming
3947	DHL PARCEL NEDERLAND	1-1-2023	31-12-2023	1		494	Vervoer en opslag	Onderneming
1462	DIBEVO NPMB-VMN	1-4-2023	31-3-2024	1		477	Handel	Bedrijfstak
3972	DIERENTUIN	1-1-2024	31-12-2024			932	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
2316	DIVERSEY NEDERLAND	1-1-2022	31-12-2023		1	467	Handel	Onderneming
3759	DJP-DE HOOP BV	1-5-2022	1-5-2023	1	1	171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3311	DLF BV	1-7-2023	1-7-2024	1		462	Handel	Onderneming
467	DNATA	1-1-2023	31-12-2023	2		522	Vervoer en opslag	Onderneming
1989	DNB	1-7-2021	30-6-2023			641	Financiële instellingen	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1625	DNV-CAO	1-4-2022	31-3-2023			721	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1639	DOE-HET-ZELFBRANCHE	1-1-2022	31-12-2023	1		475	Handel	Bedrijfstak
1586	DOSSCHE MILLS B.V.	1-4-2021	31-3-2023			106	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2449	DPA DETACHERING	1-10-2020	30-9-2023			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1730	DR. OETKER NEDERLAND B.V.	1-7-2021	30-6-2023	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
190	DRANKINDUSTRIE EN GROOTHANDEL IN DRANKEN	1-1-2023	31-12-2023	1	1	110	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
518	DROGISTERIJBRANCHE VDF-CAO	1-7-2023	30-6-2024	1		477	Handel	Bedrijfstak
3006	DS SMITH PACKAGING BARNEVELD BV	1-7-2022	30-9-2023			172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2731	DS SMITH PACKAGING NETHERLANDS BV	1-5-2022	31-10-2023	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3707	DSM NL SERVICES B.V.	1-4-2022	30-9-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1293	DUCOR PETROCHEMICALS BV	31-12-2021	1-10-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3952	DUIKER COMBUSTION ENGINEERS B.V.	1-7-2022	30-6-2023			282	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3837	DUTCH GLYCERIN REFINERY B.V.	1-4-2023	31-3-2024	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2962	DUYVIS PRODUCTIE B.V.	1-10-2021	1-10-2023		1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4051	EASY JET CABIN CREW THE NETHERLANDS CLA	1-4-2020	31-3-2023			511	Vervoer en opslag	Onderneming
4314	EASYJET CABINEPERSONEEL WERKEND VANUIT NEDERLAND	1-4-2020	31-12-2023			511	Vervoer en opslag	Onderneming
3883	EasyJet Vliegers werkend vanuit Nederland	1-4-2022	1-10-2024			511	Vervoer en opslag	Onderneming
8	ECOLAB PRODUCTION NETHERLANDS BV	1-1-2023	31-12-2023			204	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4236	E-COMMERCE NEDERLAND	10-12-2021	30-4-2025			461	Handel	Bedrijfstak
1278	ECOVYST ZEOLITES B.V.	1-8-2023	31-7-2025			200	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1428	ECT	1-1-2021	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1608	EIEREN EN EIPRODUCTEN EN DE EIPRODUCTENINDUSTRIE, GROOTHANDEL IN	1-1-2023	31-12-2023	1		463	Handel	Bedrijfstak
903	ELECTRIC GLASS FIBER NL B.V. CAO I	1-1-2022	31-12-2023			231	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
904	ELECTRIC GLASS FIBER NL B.V. CAO II	1-1-2022	31-12-2023			231	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
683	ELEKTROTECHNISCHE DETAILHANDEL	1-1-2023	31-12-2023	1	1	474	Handel	Bedrijfstak
1024	ELEMENTIS MINERALS B.V.	1-1-2023	31-12-2023	1	1	467	Handel	Onderneming
3331	EMERALD KALAMA CHEMICAL B.V.	1-4-2023	31-3-2024		1	205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
800	ENCI HOLDING N.V. EN ENCI B.V.	1-1-2023	31-12-2023			235	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1471	ENERGIE- EN NUTSBEDRIJVEN WENB SECTOR CAO GEO PROCES EN SERVICES	1-4-2022	31-3-2024		1	380	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
4036	ERTSOVERSLAGBEDRIJF EUROPOORT C.V.	1-1-2023	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
595	ESD-SIC B.V.	1-6-2022	31-5-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2769	ESKA B.V.	1-4-2023	1-5-2024	1		171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3743	ESSITY OPERATIONS CUIJK	1-1-2023	1-4-2024	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1918	ESSITY OPERATIONS GENNEP BV	1-1-2023	1-1-2024		1	172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1417	Essity Operations Hoogezand BV	1-1-2023	30-6-2024	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
476	ESSITY OPERATIONS SUAMEER B.V.	1-1-2023	30-6-2024	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4292	ETA (EUROTANK)	1-1-2023	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming
403	ETERNIT	1-7-2023	30-6-2024	1	1	236	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
221	ETEX BUILDING PERFORMANCE	1-6-2022	31-5-2023		1	236	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1381	ETOS DISTRIBUTIE & LOGISTIEK BV / HOOFDKANT-ETOS BV	1-4-2021	31-3-2023			494	Vervoer en opslag	Onderneming
4275	EUROFINS EAG MATERIAL SCIENCE NETHERLANDS	1-1-2022	31-12-2024			702	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
532	EURONYL-DPI	1-1-2021	1-5-2023			222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1079	EUROPEAN BULK SERVICES EBS	1-1-2022	31-12-2023	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming
3277	EUROPEES MASSAGOED OVERSLAGBEDRIJF B.V. (BEAMBTEN)	1-1-2020	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
395	EUROPEES MASSAGOED-OVERSLAGBEDRIJF (EMO) Operationele medewerkers	1-1-2022	31-12-2023			521	Vervoer en opslag	Onderneming
3375	EVENEMENTEN- EN HORECABEVEILIGINGSBRANCHE	1-1-2024	31-12-2027			801	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
1041	EverZinc Nederland B.V.	1-5-2022	30-4-2023	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4243	EVOS	1-1-2021	31-12-2023			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3948	EVOS AMSTERDAM EAST	1-1-2023	31-12-2023			521	Vervoer en opslag	Onderneming
4014	FACILITAIR EN FACILITEREND SODEXO	1-7-2022	28-2-2024		1	562	horeca	Onderneming
2070	FACILITAIRE CONTACTCENTERS	1-1-2024	31-12-2024	1		822	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
3865	FAGRON SERVICES BV	1-7-2022	30-6-2024			464	Handel	Onderneming
1541	FARM FRITES INTERNATIONAL B.V.	1-7-2022	30-9-2023	1		103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4161	FEDEX CAO	1-4-2022	1-6-2024		1	531	Vervoer en opslag	Onderneming
716	FENZI AGT NETHERLANDS BV	1-7-2023	30-6-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3979	FIBRANT B.V.	1-1-2021	1-7-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1681	FNV-ORGANISATIES	1-1-2022	30-4-2023			942	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
170	FOKUS EXPLOITATIE, STICHTING	1-1-2023	1-1-2024	1	1	872	Zorg	Onderneming
473	FOLBB	1-4-2023	31-3-2024	1		171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3854	FOODSERVICE EN DE GROOTHANDEL IN LEVENSMIDDELEN (FSGIL)	1-7-2022	29-2-2024	1		463	Handel	Bedrijfstak
1075	FORBO FLOORING B.V.	1-1-2021	31-12-2025	1		222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
127	FORBO-NOVILON B.V.	1-1-2021	1-1-2024	1		222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
2642	FREMANTLE MEDIA NETHERLANDS BV	1-1-2022	31-12-2023			591	informatie en communicatie	Onderneming
96	FRESENIUS HEMOCARE NETHERLANDS B.V.	1-4-2021	31-3-2024		1	325	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2618	FREUDENBERG PERFORMANCE MATERIALS BV	1-4-2022	31-3-2025			139	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1678	FRISIA ZOUT BV	1-7-2023	30-6-2024			89	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2969	GASTERRA	1-1-2022	31-3-2025			351	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1574	GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG (GGZ)	1-12-2021	1-1-2025	1		862	Zorg	Bedrijfstak
317	GEHANDICAPTENZORG	1-10-2021	31-12-2024	1		872	Zorg	Bedrijfstak
3848	GELDMAAT B.V.	1-1-2022	31-12-2023			749	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
279	GEMAKSVOEDINGINDUSTRIE	1-1-2023	31-3-2024	1		108	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
1059	GEZONDHEIDSDIENSTEN VOOR DIEREN	1-1-2023	30-6-2024		1	750	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1626	GIVAUDAN NEDERLAND BV	1-2-2022	31-1-2025	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1869	GLASTUINBOUW	1-1-2023	31-12-2023		1	11	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
2493	GOLF BRANCHE	1-1-2022	31-12-2023	1	1	931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
148	GRAANBE- EN VERWERKENDE BEDRIJVEN	1-1-2023	1-1-2024	1		107	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
1287	GRAFIMEDIA	1-1-2022	31-3-2024			181	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
725	GROEN, GROND EN INFRASTRUCTUUR	1-1-2022	31-12-2023	1		16	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
650	GROENTEN EN FRUIT GROOTHANDEL IN-	1-1-2023	30-6-2024	1	1	463	Handel	Bedrijfstak
125	GROENTEN- EN FRUITVERWERKENDE INDUSTRIE	1-7-2023	31-3-2025	1		103	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
830	GROENVOEDERDROGERIJEN	1-7-2021	30-6-2024			109	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
70	GROLSCHE BIERBROUWERIJ NEDERLAND	1-11-2021	31-10-2023			110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2724	GRONINGEN AIRPORT EELDE NV	1-1-2023	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
1532	GULPENER BIERBROUWERIJ BV	1-1-2023	31-12-2023	1		110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
2765	GUNVOR PETROLEUM ROTTERDAM B.V. en STARGATE OIL TERMINAL ROTTERD B.V.	1-7-2022	30-6-2023		1	192	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3569	GVO en HVO CAO	1-5-2023	31-12-2023			855	Onderwijs	Onderneming
1658	H.VAN WIJNEN B.V.	1-10-2021	23-2-2025			463	Handel	Onderneming
2621	HAL BEHEER BV	1-1-2022	31-12-2022			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1029	HANDELSVAART	1-1-2023	31-12-2023		1	504	Vervoer en opslag	Bedrijfstak
874	HAPAG - LLOYD ROTTERDAM	1-1-2022	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming
2141	HAVENBEDRIJF ROTTERDAM	1-7-2023	30-6-2024	1	1	522	Vervoer en opslag	Onderneming
4299	HEIDELBERG MATERIALS NEDERLAND	1-1-2023	31-12-2023			235	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3374	HEINEKEN GROUP B.V.	1-1-2022	31-12-2023		1	110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4139	HEINEKEN NEDERLAND B.V. /VRUMONA B.V. (COMMERCIE)	1-1-2022	31-12-2023		1	110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
662	HEINEKEN NETHERLANDS SUPPLY B.V. / VRUMONA B.V. (SUPPLY)	1-1-2022	1-1-2024		1	110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3356	HELLENDE DAKEN	1-4-2022	31-3-2027			439	Bouw	Bedrijfstak
56	HENKEL NEDERLAND OPERATIONS B.V.	1-7-2022	30-6-2023	1	1	204	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2140	HEXION VAD B.V.	1-4-2022	31-3-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2347	HFP OFFSHORE	1-1-2023	1-1-2024			781	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
4202	HISWA - bedrijven in Watersportindustrie en -Recreatie	1-1-2023	31-12-2024			931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
2914	HOCHWALD NEDERLAND B.V.	1-4-2023	31-3-2024	1		105	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
625	HOGER BEROEPSONDERWIJS	1-4-2023	30-6-2024	1	1	854	Onderwijs	Bedrijfstak
985	HOLLAND CASINO	1-6-2022	1-10-2023	1		920	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
182	HORECA- EN AANVERWANTE BEDRIJF	1-1-2022	31-12-2023	1		560	horeca	Bedrijfstak
2811	HORTICOOP B.V.	1-1-2022	31-12-2022			702	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
233	HOUTHANDEL	1-4-2022	31-3-2023			467	Handel	Bedrijfstak
253	HOUTVERWERKENDE INDUSTRIE	1-4-2022	31-3-2024		1	162	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
243	HOVENIERSBEDRIJF IN NEDERLAND	1-7-2021	30-6-2023			813	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
1286	HTL-DHT B.V.	1-1-2023	31-12-2023	1	1	120	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
136	HTM-CAO	1-9-2021	31-12-2023	1		493	Vervoer en opslag	Onderneming
785	HUHTAMAKI NEDERLAND BV	1-6-2023	1-8-2024	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
721	HUISARTSENZORG	1-1-2022	31-12-2023	2		862	Zorg	Bedrijfstak
2611	HUNTSMAN HOLLAND B.V.	1-8-2023	31-7-2025	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1838	HUTCHISON PORTS DELTA II	1-1-2023	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming
1343	IAC INTERNATIONAL AUTOMOTIVE COMPONENTS	1-1-2022	31-12-2023			293	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
23	ICL FERTILIZER EUROPE C.V.	1-3-2023	29-2-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3131	ICL-IP TERNEUZEN B.V.	1-4-2022	31-3-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4012	ICOPAL	1-4-2023	1-1-2024	1		205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1558	IGMA	1-1-2021	31-12-2022			521	Vervoer en opslag	Onderneming
559	IKEA NEDERLAND B.V. EN INTER IKEA SYSTEMS B.V.	1-10-2022	1-10-2023	1		475	Handel	Onderneming
1654	IMPERIAL BRANDS JOURE	1-4-2023	30-9-2024			120	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
706	INBEV NEDERLAND N.V.	1-10-2021	31-12-2022			110	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2194	INCLUSIEF GROEP NV	1-1-2023	31-12-2023	1		781	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1296	INFORMATIE-, COMMUNICATIE- EN KANTOORTECHNOLOGIEBRANCHE (ICK)	1-1-2023	31-12-2023	1	1	620	informatie en communicatie	Bedrijfstak
1635	ING-BANK cao	1-1-2023	1-1-2025			641	Financiële instellingen	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
4156	INNOCENT DRINKS	1-7-2023	30-6-2024			463	Handel	Onderneming
3195	INNOLUX EUROPE B.V.	1-8-2021	31-12-2023			293	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4144	INSTITUUT VOOR DE NEDERLANDSE TAAL CAO	1-7-2023	1-7-2024			722	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
526	INTERIEURBOUW EN MEUBELINDUSTRIE	1-1-2022	31-12-2023		1	310	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
408	INTERNATEN KINDEREN VAN BINNENSCHIPPERS EN/OF KERMISEXPLOITANTEN	1-5-2022	31-12-2023			879	Zorg	Bedrijfstak
360	INTERNATIONAL FLAVORS & FRAGRANCES	1-1-2022	1-1-2024		1	205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1771	INTERNATIONAL SALES PROMOTION EN HOSPITALITY SERVICES ISP HS	1-1-2019	30-9-2023			941	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
983	INTERSNACK NEDERLAND BV	1-3-2023	28-2-2025	1		103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2768	INTERTEK POLYCHEMLAB BV	1-2-2021	1-2-2023	1	1	712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
943	INTOS	1-1-2019	31-12-2022			329	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4316	INTRO VERKEER & VEILIGHEID B.V.	1-1-2024	31-12-2026			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1238	INV NYLON CHEMICALS NETHERLANDS B.V.	1-10-2021	1-10-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3597	ISA HTV BV	1-10-2021	30-9-2024			801	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
234	JEUGDZORG	1-1-2024	31-12-2025	1		879	Zorg	Bedrijfstak
1792	JUMBO CREW SERVICES B.V.	1-3-2022	29-2-2024			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
4090	KADASTER CAO	1-1-2023	31-12-2023	2		841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Onderneming
506	KALKZANDSTEENINDUSTRIE -/ CELLENBETONINDUSTRIE	1-1-2023	31-12-2023	1	1	235	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
405	KAPPERSBEDRIJF	1-7-2023	30-6-2024	1	1	960	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
848	KARTONNAGE- EN FLEXIBELE VERPAKKINGENBEDRIJF	1-10-2023	31-12-2024	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1840	KATWIJK CHEMIE B.V.	1-7-2023	30-6-2024	1		211	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4300	KEMA B.V.	1-9-2021	1-9-2023	1		712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3419	KEMIRA ROTTERDAM	1-1-2023	1-1-2024	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2884	KERRY (NL) B.V.	1-3-2023	31-3-2024	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
925	KESSEL, GEBROEDERS VAN REGULIER	1-1-2023	30-9-2023			431	Bouw	Onderneming
1612	KINDEROPVANG VOOR KINDERCENTRA EN GASTOUDERBUREAUS	1-1-2023	30-6-2024	1	1	889	Zorg	Bedrijfstak
2027	KISUMA CHEMICALS B.V.	1-7-2022	30-6-2024			205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2431	KIWA N.V. ADVIES-CAO	1-1-2022	31-1-2023			712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
120	KLK Kolb Specialties B.V.	1-4-2023	31-3-2024		1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2513	KLM FLIGHT ACADEMY TE EELDE	1-1-2023	31-5-2023	1		855	Onderwijs	Onderneming
72	KLM GRONDPERSONEEL	1-3-2022	28-2-2023	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming
1071	KLM VLIEGERS OP VLEUGELVLIEGTUIGEN	1-4-2020	31-3-2025			511	Vervoer en opslag	Onderneming
4255	KNDB CAO, voor personeel werkzaam bij zelfstandige drogisterijbedrijven	1-7-2023	30-6-2024	1		941	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
4068	KNGF GELEIDEHONDEN	1-7-2023	31-7-2025			960	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
345	KONINKLIJK INSTITUUT VOOR DE TROPEN (KIT)	1-1-2023	31-12-2023	1		910	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
107	KONINKLIJKE EUROMA B.V.	1-1-2023	31-12-2023			108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
417	KONVERTIA WINSCHOTEN B.V.	1-4-2021	31-3-2023			172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2106	KOOLE TERMINALS ZAANDAM	1-1-2019	31-12-2023		1	521	Vervoer en opslag	Onderneming
771	KOOPMANS KONINKLIJKE MEELFABRIEKEN BV	1-1-2022	31-12-2023	1		106	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1540	KPN Collectieve arbeidsovereenkomst	1-1-2023	31-12-2023		1	611	informatie en communicatie	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
2998	KRAMER TERMINALS SERVICES B.V.	1-1-2023	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
411	KREHALON B.V.	1-4-2023	1-4-2024	1		222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
429	KUNSTEDUCATIE	1-1-2024	31-12-2024			855	Onderwijs	Bedrijfstak
569	KUNSTSTOF- RUBBER- en LIJMINDUSTRIE	1-6-2023	31-5-2024	1	1	220	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
3928	KWALITEITS CONTROLE BUREAU	1-1-2022	31-12-2023	1		712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1123	LAMB WESTON	1-1-2023	1-7-2024		1	103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
6	LANTOR B.V.	1-1-2023	1-1-2024	1	1	139	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3117	LAWTER MAASTRICHT B.V.	1-4-2023	31-3-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
533	LEVENSMIDDELEN, GROOTWINKELBEDRIJVEN VGL	1-7-2020	1-7-2023	1		472	Handel	Bedrijfstak
316	LEVENSMIDDELENBEDRIJF	2-7-2023	1-7-2024	1		472	Handel	Bedrijfstak
1408	LINDE GAS BENELUX B.V.	1-1-2022	1-9-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4295	LKCA	1-1-2023	31-12-2026	1		856	Onderwijs	Onderneming
2958	LONGFONDS EN PATIËNTENORGANISATIE STICHTING	1-1-2020	31-12-2022			889	Zorg	Onderneming
2024	LOODSWEZEN B.V. NEDERLANDS	1-1-2022	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
1233	LOPAREX BV	1-11-2022	1-11-2023			205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4101	Luchtverkeersleiding Nederland	1-7-2023	30-6-2024	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming
445	LUCITE INTERNATIONAL Alpha B.V.	1-1-2022	31-12-2026			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4003	LYONDELL CHEMIE NEDERLAND B.V.	1-1-2022	1-4-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
827	M&T GOUD- EN ZILVERNIJVERHEID	1-10-2021	31-3-2024			321	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
826	M&T ISOLATIEBEDRIJF	1-10-2021	31-3-2024			432	Bouw	Bedrijfstak
822	M&T CARROSSERIEBEDRIJF	1-10-2021	31-3-2024			292	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
824	M&T METAALBEWERKINGSBEDRIJF	1-10-2021	31-3-2024			256	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
2297	M&T TECHNISCH INSTALLATIEBEDRIJF	1-10-2021	31-3-2024			432	Bouw	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1405	MAASTRICHT AACHEN AIRPORT	1-1-2022	31-12-2022			522	Vervoer en opslag	Onderneming
272	MAERSK SHIP MANAGEMENT B.V. (OFFICIEREN EN SCHEEPSGEZELLEN)	1-4-2020	31-3-2023			502	Vervoer en opslag	Onderneming
1932	MAJA STUWADOORSGROEP B.V.	1-1-2022	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
4249	Marin Crew Ferry	1-1-2023	31-12-2023			781	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
115	MARS FOOD EUROPE C.V.	1-1-2022	31-12-2023		1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4311	MATECK PROJECT SUPPORT BV - MEDEWERKERS TECHNIEK	1-1-2023	31-12-2026			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3398	MATRANS MARINE SERVICES B.V.	1-1-2021	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming
4293	MATRANS ROTTERDAM TERMINAL B.V.	1-1-2020	31-12-2022			522	Vervoer en opslag	Onderneming
877	MC CAIN FOODS HOLLAND	1-10-2021	30-9-2023	1		103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
40	MEDIQ B.V.	1-1-2022	31-12-2023		1	464	Handel	Onderneming
3539	MENKEN GROEP CAO	1-1-2023	31-3-2024			108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3330	MENZIES WORLD CARGO B.V.	1-1-2022	1-1-2024	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming
857	MERCK SHARP & DOHME	1-1-2023	31-12-2024			211	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
487	METALEKTRO	1-12-2022	1-6-2024		1	240	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
488	METALEKTRO VOOR HET HOGER PERSONEEL (HP)	1-12-2022	1-6-2024		1	240	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
3721	METROPOLE ORKEST CAO	1-10-2023	31-5-2024			900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
762	MICHELIN NEDERLAND N.V. EN MICHELIN DISTRIBUTION B.V.	1-4-2022	31-3-2024			453	Handel	Onderneming
675	Mn SERVICES N.V.	1-1-2023	31-12-2023	1		653	Financiële instellingen	Onderneming
2535	MODE- INTERIEUR- TAPIJT- EN TEXTIELINDUSTRIE	1-1-2023	1-1-2024	1	1	131	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
1640	MONDI HEERLEN B.V.	1-10-2022	1-10-2023			171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
845	MONDI MAASTRICHT N.V.	1-3-2022	1-3-2023	1	1	172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4212	MORTELBEDRIJVEN CAO	1-1-2023	30-6-2023			236	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
18	MOSA, KONINKLIJKE	1-1-2022	1-1-2023		1	233	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
823	MOTORVOERTUIGENBEDRIJF EN TWEEWIELERBEDRIJF	1-4-2022	31-10-2023		1	452	Handel	Bedrijfstak
1200	MOVARES NEDERLAND B.V.	1-1-2023	31-12-2023		1	711	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
2050	MULTIMODAAL VERVOER	1-1-2023	31-12-2025	1		494	Vervoer en opslag	Bedrijfstak
979	MUSEUM CAO	1-1-2023	30-6-2024		1	910	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
4245	NAPK MUZIEKENSEMBLES	1-3-2022	31-12-2024			900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
1648	NATIONALE OPERA EN BALLET	1-3-2023	31-3-2024			900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
1094	NBBU VASTE MEDEWERKERS UITZENDBUREAUS	1-1-2022	31-12-2023			782	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
4274	NEDERLANDS HORECA GILDE - HORECA CAO	1-1-2024	30-6-2026			562	horeca	Bedrijfstak
2678	NEDERLANDS INSTITUUT VOOR BEELD EN GELUID	1-4-2021	30-9-2022			910	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
1536	NEDERLANDSE UNIVERSITEITEN	1-4-2023	30-6-2024	1	1	854	Onderwijs	Bedrijfstak
351	NEDERLANDSE AARDOLIE MAATSCHAPPIJ NAM	1-8-2022	31-12-2024			61	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2318	NEDERLANDSE ALGEMENE KEURINGSDIENST VOOR ZAAIGOED EN POOTGROND VAN LANDBOUWGEWASSEN (NAK)	1-5-2023	30-4-2024		1	712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
161	NEDERLANDSE GASUNIE N.V.	1-1-2022	31-12-2023		1	351	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4088	NEDERLANDSE ORKESTEN	1-10-2023	30-6-2024	2		900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
2143	NEDERLANDSE PODIA	1-1-2024	31-3-2025			900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
2994	NEDERLANDSE POPPODIA EN-FESTIVALS	1-1-2022	1-1-2024	1		900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
2310	NEDERLANDSE RODE KRUIS	1-1-2023	31-12-2023	1		889	Zorg	Onderneming
756	NEDMAG B.V.	1-4-2023	31-3-2025	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
344	NESTLE NEDERLAND CAO I	1-4-2023	1-4-2024	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
739	NESTLE NEDERLAND CAO II HOGER PERSONEEL	1-4-2023	1-4-2024	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3313	NETWERKBEDRIJVEN	1-1-2023	31-12-2023	1		351	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
733	NIACET BV	1-1-2022	31-12-2022	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3355	NN CAO	1-1-2021	31-12-2023	1		651	Financiële instellingen	Onderneming
4240	NOBIAN	1-1-2021	31-12-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4241	NOBIAN HOGER PERSONEEL	1-1-2021	31-12-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4006	NOKIA SOLUTIONS AND NETWORKS IN NEDERLAND	1-1-2022	1-1-2023			620	informatie en communicatie	Onderneming
3866	NON-EU OFFSHORE FISHERS COLLECTIVE BARGAINING AGREEMENT	1-1-2020	31-12-2023			31	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
1010	NOORDGASTRANSPORT B.V.	1-10-2021	30-9-2023			495	Vervoer en opslag	Onderneming
898	NORIT NEDERLAND B.V.	1-3-2023	29-2-2024		1	205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
400	NOURYON CAO CHEMICALS	1-1-2021	31-12-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4112	NOURYON CAO HOGER PERSONEEL NEDERLAND	1-1-2021	31-12-2023			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3995	NRG	1-4-2022	1-4-2023	1		721	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3541	NSPOH CAO	1-1-2023	31-12-2023			854	Onderwijs	Onderneming
2534	NV WESTERSCHELDETUNNEL	1-10-2022	30-9-2024			421	Bouw	Onderneming
2861	NXP	1-9-2020	31-10-2022		1	261	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4297	OCEANWIDE CREWING SERVICES (OCS)	1-1-2023	31-12-2025			522	Vervoer en opslag	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
3272	OCI NITROGEN B.V.	1-1-2023	31-12-2023	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2354	ODV MARITIEM BV	1-1-2022	31-12-2023			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3233	OFFSHORE CATERING	1-1-2024	31-12-2024	1		562	horeca	Bedrijfstak
1732	O-I NETHERLANDS BV EN O-I EUROPEAN GROUP BV	1-4-2023	31-3-2024	1		231	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4233	OILTANKING TERNEUZEN B.V.	1-7-2021	30-6-2024		1	521	Vervoer en opslag	Onderneming
682	OLAM Cocoa B.V.	1-4-2023	1-4-2024	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1537	OMROEPPERSONEEL	1-1-2024	31-12-2024			591	informatie en communicatie	Bedrijfstak
2872	ONDERWIJSADVIESBUREAUS CAO	1-1-2023	31-12-2023			856	Onderwijs	Onderneming
3010	ONDERWIJSBUREAU TWENTE	1-9-2022	31-8-2024			853	Onderwijs	Onderneming
1535	ONDERZOEKINSTELLINGEN CAO	1-7-2023	30-6-2024	1	1	720	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
2124	ONSTREAM PROJECT SERVICES B.V.	1-1-2021	31-12-2023			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1944	OPEN TEELTEN	1-3-2023	30-6-2024	1		11	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
163	OPENBAAR VERVOER	1-1-2023	31-3-2025	1		493	Vervoer en opslag	Bedrijfstak
4289	Organon Nederland CAO	1-1-2023	1-1-2024		1	211	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
621	ORGELBOUWBEDRIJF IN NEDERLAND	1-1-2022	31-12-2023			322	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
171	ORSIMA	1-10-2022	31-3-2024		1	812	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
659	OVET PERSONEEL IN DE STUWADOORS EN TECHNISCHE DIENST	1-1-2021	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming
841	OWASE-BEDRIJVEN	1-7-2021	30-6-2022	1	1	329	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
855	OWENS CORNING VEIL NEDERLAND	1-4-2022	31-3-2023			231	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2200	PANTEIA B.V.	1-1-2023	31-12-2024			732	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1570	PAPIERFABRIEK SCHUT BV	1-7-2023	1-7-2024	1		171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
776	PAPIERINDUSTRIE	1-4-2023	1-4-2024	1	1	171	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
2816	PAPYRUS B.V.	1-7-2022	31-12-2023			467	Handel	Onderneming
306	PARTICULIER KAASPAKHUISBEDRIJF	1-1-2023	31-12-2023		1	463	Handel	Bedrijfstak
4263	PASSAGIERS- EN BAGAGEAFHANDELING LUCHTVAART	1-7-2022	30-6-2025			522	Vervoer en opslag	Bedrijfstak
3932	PATHEON BIOLOGICS B.V.	1-10-2021	30-9-2023			211	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2900	PenO NORTH SEA FERRIES B.V. OPERATIONEEL PERSONEEL	1-1-2022	31-12-2023			501	Vervoer en opslag	Onderneming
834	PEPSICO NEDERLAND BV	1-10-2021	1-10-2023		1	103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3320	PERSONEEL VAN DE STICHTING PERSONEELSDIENSTEN CDA	1-1-2022	30-7-2024			949	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
3336	PERSOONALITY PAYROLLING BV	1-1-2020	31-12-2024			783	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
4052	PETERSON NEDERLAND B.V.	1-1-2022	31-12-2023	1	1	522	Vervoer en opslag	Onderneming
44	PGGM	1-1-2022	1-1-2024	1		653	Financiële instellingen	Onderneming
1926	PGI NONWOVENS CAO	1-10-2022	30-9-2023	1		139	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1642	PHARMACEUTICAL RESEARCH ASSOCIATES GROUP	1-10-2022	31-12-2023	1		721	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
714	PHILIP MORRIS INVESTMENTS BV.	1-7-2023	1-7-2024			120	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
15	PHILIPS	1-11-2020	31-12-2022	1		260	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
703	PILLOPAK	1-10-2021	31-12-2023	1	1	172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1218	PIPELIFE NEDERLAND B.V.	1-4-2021	1-4-2023	1	1	222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3758	PLANTION HOLDING B.V (voor medewerkers in dienst van en haar dochters)	1-1-2023	31-12-2024			829	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
4050	PLIXXENT B.V.	1-4-2021	31-3-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
573	PLUIMVEEVERWERKENDE INDUSTRIE	1-4-2023	31-3-2024	1		101	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
1322	PLUKON POULTRY HOLDING b.v.	22-5-2023	19-5-2025	1		101	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1636	POLITIE PERSONEEL	11-5-2024		1		842	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Bedrijfstak
3847	PONSF BV (ZEEVARENDEN AAN BOORD VAN SCHEPEN) BV	1-1-2022	31-12-2023			501	Vervoer en opslag	Onderneming
2291	POPPINK	1-1-2022	31-12-2023			16	Land- en bosbouw en visserij	Onderneming
3825	PORT OF AMSTERDAM	1-4-2023	31-3-2024	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming
2025	PostNL CAO VOOR POSTBEZORGERS	1-10-2021	31-12-2023		1	531	Vervoer en opslag	Onderneming
1521	POSTNL CAO VOOR POSTNL	1-4-2022	31-3-2024	1		531	Vervoer en opslag	Onderneming
627	POSTNL CAO VOOR ZATERDAGBESTELLERS	1-4-2022	31-3-2024			531	Vervoer en opslag	Onderneming
216	PPG COATINGS NEDERLAND B.V.	1-1-2023	31-12-2023	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3308	PQ SILICAS B.V.	1-10-2022	30-9-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1494	PRIMAIR ONDERWIJS	1-5-2023	30-9-2024	1		852	Onderwijs	Bedrijfstak
60	PRIMO NETHERLANDS B.V.	1-10-2020	31-3-2023	1	1	222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3335	PRODUCTIE- EN LEVERINGSBEDRIJVEN CAO	1-7-2023	31-12-2024	1		351	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
1945	PRODUCTIEGERICHTE DIERHOUDERIJ	1-1-2022	31-12-2023			14	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
396	PROMENS DEVENTER BV	1-6-2022	31-5-2023	2		222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2161	PRORAIL	1-1-2023	1-7-2024			421	Bouw	Onderneming
1637	PROVINCIALE SECTOR	1-1-2022	31-12-2023		1	841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Bedrijfstak
364	PURAC BIOCHEM B.V.	1-4-2022	31-3-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4070	PURIFIED METAL COMPANY B.V.	1-9-2019	31-8-2024			383	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2896	QLIP B.V.	1-1-2023	30-6-2024	1		712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3904	QSIL Nederland B.V.	1-1-2023	1-1-2024	1	1	231	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
329	QUAKER OATS B.V.	1-10-2021	1-10-2023		1	106	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1606	RABOBANK	31-12-2022	30-6-2024	1		641	Financiële instellingen	Onderneming
1393	RAILINFRASTRUCTUUR	2-1-2023	31-12-2023	1		421	Bouw	Bedrijfstak
3826	RANDSTAD GROEP NEDERLAND	1-1-2023	30-6-2024			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1927	RDW	1-1-2023	29-2-2024		1	841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Onderneming
1438	RECHTSBIJSTAND	1-1-2022	31-12-2023	1		691	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1165	RECREATIE	1-1-2022	31-12-2023		1	552	horeca	Bedrijfstak
4045	RED BEE MEDIA BV	1-1-2022	31-12-2022			591	informatie en communicatie	Onderneming
924	REISBRANCHE	1-7-2022	30-6-2024			791	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
65	REMPLACANTEN NEDERLANDSE ORKESTEN	1-10-2023	30-6-2024	1		900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
1481	RENDAC SON B.V. SONAC BURGUM B.V. ECOSON B.V.DARLING INGREDIENTS NEDERLAND B.V.	1-1-2022	1-4-2024	1		101	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1234	RENOLIT NEDERLAND B.V.	1-4-2021	30-9-2023			222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
85	REPROGRAFISCH BEDRIJF	1-3-2022	1-1-2024			181	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
2841	RET NV CAO	1-1-2022	31-12-2023	1		493	Vervoer en opslag	Onderneming
727	RETAIL NON-FOOD (VOORHEEN FASHION SPORT EN LIFESTYLE)	1-1-2023	31-3-2024		1	477	Handel	Bedrijfstak
2999	RICARDO NEDERLAND BV RICARDO CERTIFICATION BV (VH LLOYDS REGISTER RAIL EUROPE B.V.)	1-1-2023	31-12-2023		1	302	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1646	RIJK	1-4-2022	1-7-2024		1	841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Bedrijfstak
263	ROCKWOOL CAO	1-4-2023	31-3-2024	1	1	239	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4262	ROLLDOCK SHIPPING BV	1-1-2022	31-12-2026			502	Vervoer en opslag	Onderneming
9	ROSIER NEDERLAND BV	1-4-2023	1-7-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
4053	ROTTERDAM PORT SUPPORT (RPS)	1-1-2021	31-12-2024			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1283	ROTTERDAM-ANTWERPEN PIJPLEIDING (NEDERLAND) NV	1-10-2021	30-9-2022	1		495	Vervoer en opslag	Onderneming
144	ROYAL FLORAHOLLAND	1-1-2023	31-3-2024	1		829	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
4303	RTL NIEUWS B.V.	1-1-2023	31-12-2023			591	informatie en communicatie	Onderneming
2722	RUBBER RESOURCES B.V.	1-1-2023	31-12-2023		1	383	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4078	SABIC INNOVATIVE PLASTICS BV/SHPP BV	1-1-2022	1-1-2024	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2028	SABIC LIMBURG BV	1-7-2020	30-6-2022	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3961	SAGREX CAO	1-1-2021	31-12-2022			81	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2071	SAINT-GOBAIN CONSTRUCTION PRODUCTS NEDERLAND B.V.	1-5-2023	1-5-2024	1	1	231	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2435	SAMCO AIRCRAFT MAINTENANCE B.V.	1-12-2022	31-5-2024			303	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2551	SANQUIN CAO	1-1-2023	31-12-2023			869	Zorg	Onderneming
237	SAPPI NETHERLANDS B.V.	1-6-2021	1-4-2024	1	1	171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
887	SATURN PETCARE BV	1-1-2024	31-12-2024	1		109	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1645	SBB	1-7-2022	30-6-2023			856	Onderwijs	Onderneming
787	SBS VEERDIENST MAASSLUIS	1-1-2022	31-12-2022			503	Vervoer en opslag	Onderneming
4250	SCALABOR	1-1-2022	1-1-2024			781	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
4146	SCANDINAVIAN TOBACCO GROUP	1-1-2020	30-6-2022			463	Handel	Onderneming
759	SCHILDERS-, AFWERKINGS-, VASTGOEDONDERHOUD- EN GLASZETBEDRIJF IN NEDERLAND	1-10-2021	31-10-2025			433	Bouw	Bedrijfstak
2814	SCHIPHOL AIRPORT RETAIL B.V.	1-7-2022	30-6-2024			477	Handel	Onderneming
242	SCHIPHOL NEDERLAND B.V.	1-4-2023	30-9-2024	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1991	SCHOENTECHNIEK V/H SCHOENHERSTELLERS	1-1-2020	31-12-2022			952	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
433	SCHOONMAAK- EN GLAZENWASSERSBEDRIJF	1-1-2022	1-7-2024	1	1	812	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
741	SEKISUI ALVEO B.V.	1-7-2020	30-6-2023			222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1852	SGS NEDERLAND BV BUSINESS LINE OGC (voor het buitendienst- en laboratoriumpersoneel)	1-1-2020	31-12-2022			712	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
387	SHELL NEDERLAND RAFFINADERIJ EN SHELL NEDERLAND CH	1-3-2022	28-2-2025			192	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2165	SIGNBEDRIJVEN	1-1-2022	29-2-2024			731	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
4059	SIGNIFY	1-9-2020	30-6-2022	1		274	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3790	SIME DARBY OILS ZWIJNDRECHT REFINERY B.V.	1-10-2021	30-9-2023	1		104	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3072	SITECH SERVICES B.V.	1-7-2021	1-7-2023	1		711	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
748	SLAGERSBEDRIJF	1-3-2022	29-2-2024		1	472	Handel	Bedrijfstak
3502	SLO	1-1-2021	31-12-2022			856	Onderwijs	Onderneming
2942	SMART PACKAGING SOLUTIONS	1-7-2022	30-6-2024		1	172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3640	SMILDE FERBINE	1-7-2022	30-6-2023	1	1	104	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
698	SMURFIT KAPPA CORRUGATED	1-8-2021	1-4-2023	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1895	SMURFIT KAPPA PARENCO B.V.	1-4-2023	1-4-2024	1		172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4313	SMURFIT KAPPA ROERMOND B.V.	1-4-2023	31-3-2024		1	171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1095	SOCIAAL ECONOMISCHE RAAD, SER	1-5-2022	31-12-2024			841	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Onderneming
1353	SOCIALE VERZEKERINGSBANK	1-1-2023	30-4-2024	1	1	843	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Onderneming
1345	SOCIALE WERKVOORZIENING	1-1-2021	31-12-2025	1		329	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
1613	SOLIDUS SOLUTIONS BOARD	1-3-2022	31-12-2023			171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
734	SOLVAY CHEMIE	1-1-2023	31-12-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3417	SONAC VUREN	1-1-2023	1-4-2024	1		205	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
2389	SONNEBORN REFINED PRODUCTS B.V.	1-10-2020	31-12-2023		1	467	Handel	Onderneming
641	SPLIETHOFF BEHEER	1-1-2023	31-12-2023			502	Vervoer en opslag	Onderneming
475	SPORT, WERKGEVERSORGANISATIE IN DE	1-1-2024	31-12-2025	1		941	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
3697	SPORTVERENIGINGEN	1-1-2022	31-12-2022			941	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
3231	STAMICARBON B.V.	1-1-2022	31-12-2023		1	774	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
2804	STATER N.V.	1-1-2023	31-12-2023	1		649	Financiële instellingen	Onderneming
505	STENA LINE ZEEVARENDEN	1-4-2021	31-3-2024			501	Vervoer en opslag	Onderneming
3945	STICHTING PLURYN MAATSCHAPPELIJKE ONDERNEMINGEN	1-7-2022	30-6-2024			872	Zorg	Onderneming
1789	STICHTING DYADE DIENSTVERLENING	1-1-2023	1-1-2024			821	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
2668	STICHTING GREENPEACE COUNCIL	1-1-2022	31-12-2022			949	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
851	STICHTING MAASTRICHT SCHOOL OF MANAGEMENT	1-4-2022	31-8-2022			854	Onderwijs	Onderneming
1737	STICHTING OMROEP MUZIEK COLLECTIEVE ARBEIDSOVEREENKOMST	1-1-2022	31-12-2022			910	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
3933	STICHTING TOPIJSHOCKEY TILBURG	1-1-2022	31-12-2023			931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
1475	STICHTING WAGENINGEN RESEARCH	1-4-2022	31-3-2023			721	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1905	STRUIK HOLDING N.V. EN STRUIK FOODS B.V.	1-2-2022	31-3-2023			103	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1141	SWECO	1-1-2023	31-12-2023	1	1	711	Zakelijke dienstverlening	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
269	SYNPRODO PRODUKTIE	1-4-2023	31-3-2024		1	222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4074	Synres BV CAO	1-7-2022	30-6-2023	2	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1912	SYNTHOMER MIDDELBURG B.V.	1-12-2021	1-1-2024		1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
5	SYNTHOS BREDA BV en SYNTHOS STRYRENICS SERVICES B.V	1-7-2022	1-7-2024		1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
179	TALENS, KONINKLIJKE I	1-12-2021	30-11-2023		1	203	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3897	TALENT EN PRO CAO	1-1-2023	31-12-2023			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
427	TANDTECHNIEK	1-1-2022	31-12-2023			325	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
3993	TANDTECHNIEK (VOOR LEDEN BRANCHEVERENIGING)	1-4-2021	31-3-2023			325	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
1285	TANKSTATIONS EN WASBEDRIJVEN	1-1-2022	31-12-2023	1		473	Handel	Bedrijfstak
1709	Tata Steel	1-4-2022	30-9-2023	1		241	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1042	TATE AND LYLE NETHERLANDS B.V.	1-4-2022	31-3-2024		1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
349	TEAM TERMINAL B.V.	1-4-2022	31-3-2025			522	Vervoer en opslag	Onderneming
730	TECHNISCHE GROOTHANDEL	1-10-2022	30-9-2023	1	1	464	Handel	Bedrijfstak
1765	TEIJIN ARAMID	1-4-2023	1-4-2024	1	1	206	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1193	TENTOONSTELLINGSBEDRIJVEN	1-1-2022	31-12-2023	1		823	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
4308	TERMINAL RECRUITERS BV / Verlading- Steigeroperators	1-1-2023	31-12-2026			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
1953	TERSCHELLINGER STOOMBOOT MAATSCHAPPIJ	1-1-2022	31-12-2023		1	503	Vervoer en opslag	Onderneming
469	TESO, TEXELS EIGEN STOOMBOOT ONDERNEMING	1-1-2022	31-12-2023		1	503	Vervoer en opslag	Onderneming
1563	TEVA PHARMACHEMIE B.V.	1-1-2023	1-1-2024	1	1	211	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
791	TEXTIELGOEDEREN EN AANVERWANTE ARTIKELEN GROOTHANDEL IN	1-7-2023	30-6-2024	1		464	Handel	Bedrijfstak
35	TEXTIELVERZORGING	1-1-2023	31-12-2023		2	960	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
2285	THE LEARNING NETWORK CAO VH VAN DIJK EDUCATIE CAO	1-1-2023	31-12-2023		1	476	Handel	Onderneming
2416	THYSSENKRUPP VEERHAVEN B.V. BISON	1-1-2022	1-1-2025			522	Vervoer en opslag	Onderneming
2095	TILBURG HOLDING B.V., VAN	1-4-2020	31-3-2025			477	Handel	Onderneming
51	TIMMERINDUSTRIE	1-12-2021	29-2-2024		1	162	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
1577	TONEEL EN DANS	1-1-2024	31-12-2024			900	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
434	TOTALENERGIES LUBRICANTS PLANT BEVERWIJK B.V.	1-3-2022	28-2-2023			192	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1106	TRAINER/COACHES BETAALD VOETBAL	1-7-2022	30-6-2025			931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
100	TRANSAVIA AIRLINES GRONDPERSONEEL	1-4-2022	1-4-2023	1		522	Vervoer en opslag	Onderneming
265	TRANSAVIA AIRLINES VLIEGERS	1-1-2018	31-12-2022			511	Vervoer en opslag	Onderneming
247	TRANSAVIA CABINEPERSONEEL	1-4-2022	1-4-2023			511	Vervoer en opslag	Onderneming
1259	TRESPA INTERNATIONAL BV EN FACILITIES WETERING BV	1-10-2022	1-10-2025			222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
259	TRIOWORLD APELDOORN B.V.	1-4-2023	1-4-2024	1	1	222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
699	TROBAS GELATINE BV	1-6-2023	31-5-2024	1		108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
137	TRONOX PIGMENTS (HOLLAND) B.V.	1-9-2021	1-4-2023	1	1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4043	TSO	1-9-2023	31-12-2025	1		351	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
245	TUINZAADBEDRIJVEN	1-1-2023	31-12-2023		1	16	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
2935	TYSON FOODS OOSTERWOLDE B.V.	1-1-2022	31-10-2024			101	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
64	UCC COFFEE BENELUX	1-5-2023	30-4-2024	1		108	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3798	UITGEVERIJBEDRIJF	1-1-2022	31-12-2023			581	informatie en communicatie	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
3768	UITVAARTBRANCHE	1-3-2022	29-2-2024		1	960	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
1849	UITVOERINGSINSTITUUT WERKNEMERSVERZEKERINGEN (UWV)	1-1-2023	30-4-2024	1		843	Openbaar bestuur en publieke dienstverlening	Onderneming
633	UITZENDKRACHTEN CAO FNV, CNV VAKMENSEN EN DE UNIE	2-1-2023	31-12-2023		1	782	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
1060	UITZENDKRACHTEN NBBU (NBBU/ FNV/CNV VAKMENSEN/DE UNIE)	2-1-2023	31-12-2023		1	782	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
3384	UNILASH B.V.	1-1-2021	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
644	UNILEVER NEDERLAND	1-4-2022	1-4-2023	1		100	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3665	UNITED DUTCH BREWERIES BV	1-7-2022	30-6-2023			463	Handel	Onderneming
931	UNIVAR SOLUTIONS NETHERLANDS B.V.	1-7-2021	31-12-2023			467	Handel	Onderneming
1618	UNIVERSITAIR MEDISCHE CENTRA	1-1-2022	31-12-2023		1	861	Zorg	Bedrijfstak
1451	UNIVERSITEIT NYENRODE BV	1-10-2022	30-9-2023			854	Onderwijs	Onderneming
3440	UWT UNITED WAALHAVEN TERMINALS	1-10-2022	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming
2284	VAN OORDT THE PORTION COMPANY B.V.	1-7-2021	30-6-2023	1		463	Handel	Onderneming
892	VARKENSVERBETERING IN NEDERLAND	1-7-2021	30-6-2022	1		16	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
2797	VATTENFALL	1-7-2022	30-6-2023			351	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
3350	VCK B.V.	1-1-2022	31-12-2022			522	Vervoer en opslag	Onderneming
3953	VCK LOGISTICS AIRFREIGHT B.V.	1-1-2023	31-12-2023			522	Vervoer en opslag	Onderneming
1264	VEILIGHEIDSDOMEIN	1-3-2024	28-2-2025			801	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
2114	VERENIGDE BEDRIJVEN VANDERVALK+DE GROOT B.V.	1-4-2022	31-3-2024			812	Zakelijke dienstverlening	Onderneming
3342	VERHURENDE BEDRIJVEN BULKSECTOR ROTTERDAMS HAVENGEBIED	1-1-2022	31-12-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
2307	VERMO	1-1-2023	31-12-2023			931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak
2948	VERPLEEG- VERZORGINGSHUIZEN EN THUISZORG EN JEUGDGEZONDHEIDSZORG	1-1-2022	31-12-2024	1		870	Zorg	Bedrijfstak
637	VERZEKERINGSBEDRIJF	1-1-2022	31-12-2023	1		651	Financiële instellingen	Bedrijfstak
4204	VETERINAIRE SECTOR	1-1-2021	31-12-2023	1		750	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
3408	VGZ	1-1-2023	31-12-2023	1	1	651	Financiële instellingen	Onderneming
1907	VHP Security Paper b.v.	1-4-2022	1-4-2023	1		171	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1787	VILLEROY BOCH WELLNESS B.V.	1-7-2021	30-6-2023	1		475	Handel	Onderneming
2266	VISDETAILHANDEL	1-1-2021	31-12-2023	1		472	Handel	Bedrijfstak
57	VISKO TEEPAK BV	1-4-2021	1-4-2024		1	222	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
199	VLAKGLAS, GLASBEWERKINGS- EN GLAZENIERSBEDRIJF, GROOTHANDEL IN-	1-1-2023	31-12-2023		1	467	Handel	Bedrijfstak
26	VLEESSECTOR	1-3-2022	29-2-2024		1	101	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
709	VLEESWARENINDUSTRIE	1-3-2023	1-10-2024	1		101	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
3238	VLIEGERS TUI FLY NEDERLAND	1-4-2022	31-1-2024			511	Vervoer en opslag	Onderneming
4199	VLISCO NETHERLAQNDS B.V.	1-7-2019	1-7-2022			133	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4061	VODAFONEZIGGO CAO	1-1-2022	31-12-2023		1	611	informatie en communicatie	Onderneming
1188	VOORTGEZET ONDERWIJS	1-5-2023	30-9-2024	1		853	Onderwijs	Bedrijfstak
1828	VPK PACKAGING B.V.	1-10-2021	1-10-2024			172	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
1977	VROON OFFSHORE SERVICES BV	1-7-2023	1-7-2024			522	Vervoer en opslag	Onderneming
4110	VROUWELIJKE CONTRACTSPELERS PSV	1-7-2020	30-6-2023			931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
1359	VT PERSONNEL SERVICES VLOOTPERSONEEL	1-1-2023	31-12-2024			782	Zakelijke dienstverlening	Onderneming

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
3878	Vynova Beek B.V.	1-3-2023	31-3-2024		1	201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
257	WAGENBORG PASSAGIERSDIENSTEN	1-1-2022	31-12-2023		1	503	Vervoer en opslag	Onderneming
941	WATERBEDRIJVEN AANGESLOTEN BIJ DE WWB	1-1-2023	31-12-2023	1		360	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
80	WATERBOUW	1-4-2023	31-3-2024	1		429	Bouw	Bedrijfstak
1207	WATERVOORZIENING HATENBOER NEPTUNUS BV	1-7-2022	1-7-2024			360	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
227	WEEFSELKWEEKSECTOR	1-10-2022	30-9-2027			11	Land- en bosbouw en visserij	Bedrijfstak
1336	WELKOOP	1-5-2023	1-5-2024	1	1	477	Handel	Onderneming
301	WELZIJN MAATSCHAPPELIJKE DIENSTVERLENING SOCIAAL WERK	1-7-2023	1-8-2025	1		889	Zorg	Bedrijfstak
2898	WERKGEVERSVERENIGING ADVIESORGANISATIE VOOR ONDERWIJS EN ADVIESORGANISATIE VOOR ONDERWIJS EN JEUGD	1-12-2022	31-12-2023			941	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Onderneming
4124	WESTERSCHELDE FERRY BV	1-1-2022	31-12-2024			493	Vervoer en opslag	Onderneming
4298	WESTLAKE EPOXY	1-4-2022	31-3-2024			201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
833	WOONDIENSTEN	1-1-2022	31-3-2025	1	1	682	Zakelijke dienstverlening	Bedrijfstak
780	YARA SLUISKIL B.V. YARA VLAARDINGEN B.V.	1-4-2022	31-3-2023	1		201	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
4026	ZAANLANDSE OLIERAFFINADERIJ	1-1-2023	31-12-2023	1		104	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
618	ZEELAND REFINERY NV	1-10-2022	30-9-2023			192	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
145	ZEEPFABRIEK DALLI DE KLOK	1-7-2023	1-7-2024	1		204	Industrie en nutsbedrijven	Onderneming
645	Zeevisbedrijf	1-1-2022	31-12-2023			102	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
880	ZEILMAKERIJEN DEKKLEDENVERVAARDIGING DEKKLEDENVERHUUR SCHEEPSTUIGERIJEN SCHEEPSBENODIGDHEDENHANDEL	1-1-2023	31-12-2024			139	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
3688	ZELFSTANDIGE KLINIEKEN NEDERLAND	1-1-2022	31-12-2023	1		862	Zorg	Bedrijfstak

Cao-nr.	Cao-naam	Ingangs-datum	Expiratie-datum	Akkoord 2023	Akkoord 2024*	SBI-code	Economische sector	Soort
156	ZIEKENHUIZEN	1-2-2023	31-1-2025	1		861	Zorg	Bedrijfstak
359	ZOETWARENINDUSTRIE	1-1-2023	30-9-2024	1	1	108	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
679	ZORGVERVOER EN TAXI	1-1-2023	30-6-2024			493	Vervoer en opslag	Bedrijfstak
615	ZORGVERZEKERAARS	1-10-2022	30-9-2024			651	Financiële instellingen	Bedrijfstak
157	ZUIVELINDUSTRIE I	1-1-2023	31-3-2024	1	1	105	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
563	ZUIVELINDUSTRIE, HOGER PERSONEEL	1-1-2023	31-3-2024	1	1	105	Industrie en nutsbedrijven	Bedrijfstak
3855	ZWEMBADEN	1-1-2023	30-9-2024	1		931	Cultuur, sport, recreatie/overige dienstverlening	Bedrijfstak

* Akkoord afgesloten in de eerste helft van 2024

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

November 2024